

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

108747

SİNOP İLİ TURİSTİK ARZ KAYNAKLARININ TÜRK
TURİZMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

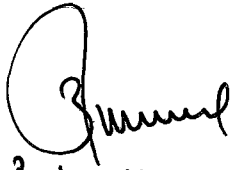
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bülent ESKİCİ

108747

Enstitü Ana Bilim Dalı : İŞLETME
Enstitü Bilim Dalı : TURİZM İŞLETMECİLİĞİ

Bu Tez 04/07/2002 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği/Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN
Jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Oğuz BATMAN
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Selim İNANCI
Jüri Üyesi

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ	V
TABLolar LİSTESİ	VI
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
GİRİŞ	1
1. TURİSTİK ARZ VE TALEP KAVRAMLARI	5
1.1. Turizm Arzı ve Turizm Arzını Etkileyen Faktörler	5
1.1.1. Turizm Arzının Tanımı	5
1.1.2. Turizm Arzına Etki Eden Faktörler	6
1.1.2.1. Doğal Veriler	6
1.1.2.1.1. İklim	7
1.1.2.1.2. Şifalı Sular ve Kaplıcalar	7
1.1.2.2. Sosyal Veriler	8
1.1.2.3. Psikolojik Veriler	9
1.1.2.4. Ekonomik Veriler	9
1.1.3. Turizm Arzının Özellikleri	10
1.1.4. Turizm Arzını Etkileyen Temel ve Genel Değişkenler	13
1.1.5. Turizm Arzının Esnekliği	14
1.2. Turizm Talebi ve Turizm Talebini Etkileyen Faktörler	15
1.2.1. Turizm Talebinin Tanımı	15
1.2.2. Turizm Talebini Etkileyen Faktörler	18
1.2.2.1. Ekonomik Veriler	19
1.2.2.2. Sosyal Veriler	22
1.2.2.3. Psikolojik Veriler	24
1.2.2.4. Turizm Talebini Etkileyen Diğer Faktörler	25
1.2.3. Turizm Talebinin Esnekliği	27
1.2.4. Turizm Talebinin Özellikleri	28
1.2.5. Turizm Talebi ve Merkez Çevre İlişkisi	29

2. SİNOP İLİ TURİSTİK ARZ KAYNAKLARI	31
2.1. Tabii Turistik Arz Kaynakları	31
2.2. Tarihi Turistik Arz Kaynakları	34
2.2.1. Kaleler	34
2.2.2. Balatlar Kilisesi ve Serapis Mağarası	35
2.2.3. Cami ve Mescitler	36
2.2.3.1. Alaaddin Camii	36
2.2.3.2. Saray Camii	36
2.2.3.3. Fetih Baba Mescidi ve Mehmet Ağa Mescidi	36
2.2.3.4. Cezayirli Ali Paşa Camii ve Kefevi Camii	36
2.2.3.5. Meydan Kapı Camii ve İskele Camii	36
2.2.4. Medreseler ve Türbeler	37
2.2.4.1. Süleyman Pervane Medresesi	37
2.2.4.2. Seyit Bilal Türbesi	37
2.2.4.3. Gazi Çelebi Türbesi	37
2.2.4.4. Sultan Hatun Türbesi (Aynalı Kadın)	37
2.2.4.5. Hatunlar Türbesi	38
2.2.4.6. Yeşil Türbe	38
2.2.4.7. İsfendiyaroğulları Türbesi	38
2.2.5. Tarihi Çeşmeler	38
2.2.6. Şehitlik	39
2.2.7. Sinop Cezaevi	39
2.2.8. Paşa Tabyaları	39
2.2.9. Saat Kulesi	39
2.2.10. Durak Han	40
2.2.11. Mezarlar	40
2.2.12. Aslan Torunlar Konağı	41
2.2.13. Hamamlar	41
2.3. Yayla Turizmine Yönelik Arz Kaynakları	43
2.3.1. Güzfındık-Bozarmut Yaylaları	43
2.3.2. Türkeli Kurugöl Yaylası	43
2.3.3. Ayancık-Akgöl Yaylası	43

2.3.4. Soğuksu -----	44
2.3.5. Durağan-Buzluk Yaylası-----	44
2.4. Mağara Turizmi Açısından Arz Kaynakları-----	44
2.4.1. İnaltı mağarası -----	44
2.5 Sağlık Turizmi Açısından Arz Kaynakları -----	45
2.6. Kongre Turizmi Açısından Arz Kaynakları -----	45
2.7. Folklorik, Kültürel ve Etnografik Değerler -----	45
3. SİNOP İLİ TURİZM ARZ KAYNAKLARININ TÜRK TURİZMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ-----	48
3.1. Sinop İli Turistik Arz Kaynaklarının Türk Turizmi İçindeki Yeri ve Önemi----	48
3.1.1. Tabii Turizm Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi-----	50
3.1.2. Tarihi ve Kültürel Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi -----	52
3.1.3. Yayla Turizmi Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi -----	54
3.1.4. Mağara Turizmi Arz Kaynakları Bakımından İncelenmes -----	56
3.1.5. Sağlık Turizmi Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi-----	56
3.1.6. Kongre Turizmi Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi -----	57
3.2. Sinop İlinin Turistik Gelişimi Bakımından Karşılaşılan Sorunlar -----	58
3.2.1. Turizm Mevsiminin Kısıtlılığından Kaynaklanan Sorunlar -----	58
3.2.1.1. İklim ve hava Şartları -----	59
3.2.2. Altyapı Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar -----	62
3.2.3. Çevre İle İlgili Sorunlar -----	64
3.2.4. Konaklama Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar-----	66
3.2.5. Ulaşım Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar-----	70
3.2.6. Turizmde Eğitilmiş İnsan Gücü Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar -----	71
SONUÇ VE ÖNERİLER-----	74
KAYNAKÇA-----	83
EKLER-----	86
ÖZGEÇMİŞ-----	92

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Turizmin Kavramsal Çerçevesi -----	18
Şekil 2: Turizm Talebine Etki Eden Faktörler-----	20

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Turistik Arzı Oluşturan Çekicilikler -----	12
Tablo 2: Turizm Talebini Etkileyen Ekonomik Faktörler-----	21
Tablo 3: İlimizde bulunan tarihi, Kültürel, Arkeolojik ve Turistik Özellikli Alanlar ---	41
Tablo 4: İl’de Düzenlenen Panayırlar -----	47
Tablo 5: İlimiz Merkez ve İlçelerindeki Sağlık Kurumlarının Dağılımı -----	57
Tablo 6: Sinop İli’ne Bağlı Köylerde Altyapı Durumu (Kanalizasyon)-----	64
Tablo 7: İl’de Turizm İşletme Belgeli Tesisler-----	67
Tablo 8: Belediye Belgeli Tesisler (İl merkezinde ve ilçe merkezlerinde) -----	67
Tablo 9: 1995-2001 Yıllarına Göre İle Gelen Yerli ve Yabancı Turist Sayıları-----	69
Tablo 10: Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri (Genel) -----	69
Tablo 11: İlimizdeki Devlet ve İl Yolları Uzunluğu-----	70
Tablo 12: İl Merkezinin Diğer ilçelere ve Önemli Merkezlere Uzaklığı-----	71
Tablo 13: İlçelerimize Göre Köy Yolları Uzunlukları -----	71

ÖZET

Günümüzde birçok ülke, özellikle de gelişmekte olan ülkeler ekonomik bakımdan önemli sorunlar yaşamaktadır. Bu sorun genellikle bütçe açıkları ve ödemeler dengesinin önemli miktarda açık vermesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Ödemeler dengesi ve bütçe açıklarının kapatılmasında temel yol ülkenin dış satımının arttırılmasıdır. Bütün dünyada hızla gelişmekte olan turizm sektörü birçok ülkenin ilgisini çekmektedir

Bu araştırmada esas itibariyle, Sinop İli Turistik arz kaynaklarının Türk Turizmi açısından değerlendirilmesini kapsamaktadır. Bu çalışma ile Sinop ili Turistik arz kaynaklarının (Tabii, Tarihi, Kültürel, folklorik, sağlık, dağ, yayla, kongre vb.) ayrıntılı bir şekilde ortaya konulması ve Sinop İli Turistik arz kaynaklarının Türk Turizmi açısından değerlendirilmesinden sonra Sinop İlinin Turistik gelişimi bakımından karşılaştığı sorunları belirlemek ve bu sorunlara uygun çözüm önerileri üretilmesi bakımından önem arz etmektedir.

Çalışma, içerik olarak üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Turistik Arz-Talep kavramlarının tanımları ve önemi ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. İkinci bölümde, turistik arz kaynakları bakımından Sinop ilinin potansiyel durumu (tabii, tarihi, kültürel, folklorik, sağlık, dağ, yayla, kongre vb.) ortaya konulmaya çalışılmış, üçüncü bölümde ilk olarak Sinop ili turistik arz kaynaklarının Türk turizmi içerisindeki yeri ve önemi ortaya konulmaya çalışılmış, akabinde Sinop ilinin turistik gelişimi açısından karşılaştığı (mevsim kısıtlılığı, altyapı, çevre, konaklama, ulaşım ve eğitilmiş personel eksikliğinden kaynaklanan sorunlar) sorunlar ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Sonuç ve öneriler kısmında ise araştırmadan elde edilen sonuçlar somut önerilere dönüştürülmüştür.

Bu araştırmanın oluşturulması için kullanılan yöntem, belgesel kaynak derlemesidir. Yani, konuyla ilgili kişi ve kurumlar tarafından yazılmış, hazırlanmış çeşitli yazı, belge, kitap bilgilerinin toplanıp, derlenmesidir. Bunun yanında, konuyla ilgili il müdürlüğü temsilcileriyle görüşülmüş ve gerekli bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bilgilere bakıldığında; Sinop ili turistik arz kaynakları bakımından önemli bir potansiyele sahip bulunmaktadır. Bu özelliği ile Türk turizmi içerisinde önemli bir yer teşkil edebilecek konumdadır. Ancak Sinop İli sahip olduğu zengin potansiyeli değerlendirememektedir.

SUMMARY

THE EVALUATION OF SUPPLY RESOURCES OF SİNOP IN TERMS OF TURKISH TOURISM

Keywords:

Geography of Tourism, Tourism Supply, Tourism Demand, Sinop, Turkish Tourism

Nowadays most of the countries, especially developing ones deal with serious problems in terms of economy. The main factor of this problem is insufficient extent of financial contribution. The whole world has been considering tourism as an lucrative sector. Beginning from the middle of twentieth century tourism has been an attractive marketplace which has economic, social, cultural and anyother characteristics. Many countries have made use of this sector and underdeveloped countries have been taking tourism as a way of economic access.

As for this study, it includes the supply resources of Sinop in terms of Turkish Tourism. The aim of this study is to determine the touristical resources of Sinop (natural, historical, cultural, traditions, health, mountain, plateau, congress, ect.) in detail, to assess these resources, to indicate the problems in touristic development of the city and to be able to find out suggestions related to these problems.

This study consists of three parts: The first one includes the definition and importance of supply and demand concepts in detail. The second part is about the potential situation of Sinop in terms of various resources (natural, historical, cultural, traditions, health, mountain, plateau, congress.) the third part the first section determines the role and the importance of Sinop's supply resources. The second section is about the problems the city face in development stage such as an adequacy of season, substructure, environment, mansioning, transportation and insufficiency of educated personnel. In conclusion and suggestion part, the database of this research has been modified to concrete offers.

The method used for this study is the collection of documental data resource. That is the compliment of various written articles, inscriptions, book information written by the exclusive institutions. Furthermore, there had been an interview with the representative of city tourism information directory related to the subject.

As for the outcome of this study, it has been provided that Sinop has an important potential in terms of supply resources and can have a remarkable role in terms of Turkish tourism. But, at the stage of evaluation of this potential.

GİRİŞ

Turizm, insanların sürekli yaşadıkları yerler dışında, konaklama suretiyle değişik amaçlar doğrultusunda (Gezi, eğlence, yeni yerler görme) yapmış oldukları seyahatlerdir. Turizm üç ana unsurdan oluşmaktadır:

- 1 – Etkin bir unsur olarak turizm, belirli bir yere yapılacak seyahat,
- 2 – Statik bir unsur olarak seyahat edilecek yerde konaklama,
- 3 – İşlevsel bir unsur olarak turistin dolaylı yada dolaysız ekonomik, fiziksel ve sosyal koşulları içerisinde bu faaliyette yer almasıdır.

Turizm Endüstrisi, herhangi bir yerin ekonomisine canlılık kazandırır ve diğer gelişim alternatiflerine nazaran daha fazla avantaj taşır. Turizmin ekonomik alanda popülarite kazanması, bir diğer yünden, ülkeye girecek yeni döviz rezervi ile de yakından ilgilidir. Turizmin ekonomik gelişmedeki önemine “Çok yönlü etki” denir. Turizm alanındaki canlılık, değişik iş olanakları, diğer ülkelerle iş bağlantıları, ticari bağlantılar, daha fazla gelir vergisi gibi olanakları beraberinde getirir.

Günümüzde bir çok ülke, özellikle de gelişmekte olan ülkeler ödemeler dengesi bakımından önemli sorunlar yaşamaktadır. Bu sorun genellikle ödemeler dengesinin önemli miktarlarda açık vermesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Ödemeler dengesi açıklarının kapatılmasında temel yol ülkenin dışsattımının artırılmasıdır. Dışsattımın artırılması ise uzun bir süreci, önemli miktarda kaynak ve önemli çabaları gerektirmektedir. Bu nedenle ülkeler göreceli olarak kısa sürede az kaynak ve çabayla sonuç alabilecekleri seçenekleri kullanmak istemektedirler.

Bütün dünyada hızla gelişmekte olan turizm sektörü bir çok ülkenin ilgisini çekmektedir. Çünkü, turizm sektörü ülkelerin ivedi olarak gereksinim duydukları döviz dışsattımının artırılmasına oranla daha kısa sürede, daha az kaynak ve çaba ile yaratma şansına sahip olan bir sektör olarak görülmektedir. Bu nedenle bir çok ülke turizm sektörünü geliştirerek ödemeler dengesi açıklarını kapatmak için ve ekonomik darboğazlara düşmemek için büyük çaba harcamaktadır. Bu ülkelerden birisi de Türkiye'dir.

Uluslar arası turizm dünya genelinde yaratmış olduğu sonuçlar nedeni ile önemli bir ekonomik faaliyet niteliği taşımakta ve bazı yazarlara göre, petrokimya sektöründen sonra, önümüzdeki bir-iki yıl içerisinde birinci sırayı da alabilecektir.

Turizmin ülke ekonomilerinde oluşturduğu ekonomik etkiler yada sonuçlar açısından değerlendirildiğinde, gerçekten de bütün ülkelerin bu sonuçlardan yararlanmak için büyük çaba harcadığı, bir faaliyettir. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler tarım ve sanayi ürünleri dışsatımı bakımından uluslar arası ticarete gelişmiş ülkelerle fazla rekabet şanslarının olmaması nedeni ile bu alana daha yoğun ilgi göstermektedir. Böylece bu ülkeler turizmden elde edilecek olan gelirlerle kalkınmalarını finanse etmeyi düşünmektedirler. Ülkelerin ve bölgelerin ekonomik gelişmelerinde turizmin önemli bir payı bulunmaktadır.

Dünyada ekonomik, kültürel, sosyal ve daha pek çok yönü olan turizm, özellikle 20. yy. ortalarından itibaren tüm dünya ülkelerinin dikkatlerini çekmeye başlamıştır. Pek çok ülke iktisadi gelişmesinde, turizmin ekonomik özelliklerinden istifade etmiş, çoğu az gelişmiş ülkelerde ekonomik gelişme için turizmi bir çıkış yolu olarak görmeye devam etmektedirler.

Dünyada her yıl milyonlarca insan uluslar arası seyahatlere katılmaktadır. Seyahate katılan insanların gittikleri ülkelerde konaklama, yeme-içme, eğlence, gezi, alışveriş vb. ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik ihtiyaçları ve yatırımları hızla artmaktadır. Turistlerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek alt ve üst yapı tesisleri, ülkenin sahip olduğu tabii ve kültürel değerleri, bir ülkeye yönelik turistik talebi direkt olarak etkilemektedir.

Bu çalışmada da, Sinop ilinin Turizm potansiyelinin ortaya konması, bu potansiyelin Türk Turizmi içindeki yeri ve öneminin belirlenmesi ve bununla birlikte, Sinop ilindeki turistik gelişmeyi engelleyen sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel değerleri ve misafirperver halkı ile Sinop ili ülkemizin en önemli turizm merkezlerinden biri olmaya aday bir yöredir. Ne yazık ki, bu mevcut potansiyel yeterince değerlendirilmemekte ve bölge ekonomisinin gelişmesinde önemli bir rol oynayabilecek olan turizm faaliyetleri, ilimizde bir türlü arzu edilen gelişmeyi gösterememektedir. Sinop ve yöresinin mevcut turizm

potansiyelinin araştırılması ve değerlendirilmesi, Sinop'un bölgesel cazibe merkezi haline getirilmesi amacı ile özel sektör, kamu ve yöre halkı işbirliğinin gerektiği gerçeğini vurgulamakta bu çalışmada hedeflenen önemli bir husustur.

Bu çalışma ile Sinop İli Turistik Arz Kaynaklarının (Tabii, tarihi, kültürel, folklorik, sağlık, dağ ve yayla, kongre vb.) ayrıntılı bir şekilde ortaya konulması ve Sinop İli Turistik Arz Kaynaklarının Türk Turizmi açısından değerlendirilmesinden sonra, Sinop İlinin Turistik gelişimi bakımından karşılaştığı sorunları belirlemek ve bu sorunlara uygun çözüm önerileri üretilmesi bakımından önem arz etmektedir.

Bir yörenin turizm arzı, o yörede bulunan her türlü turistik çekim kaynaklarını, ulaşım imkanlarını, alt ve üst yapı olanaklarını, mevcut turistik işletmeleri ve turizmde yetişmiş işgücü potansiyelini ifade etmektedir. Bir turistik cazibe merkezine olan talebin yoğunlaşması veya oluşması, öncelikle turizm arzını oluşturan tüm bu kaynakların bir araya getirilmesiyle mümkündür. Bu yüzden bir yöreye turistik talebin çekilebilmesi, turizm arzını oluşturan tüm öğelerin bir bütün olarak sunulması ile mümkün olacaktır.

Talep ve arz birbirine bağımlı ve birbirini tamamlayıcı kavramlardır. Bir yörede turizm amaçlı arz, turistik talebi karşılayabilecek nitelikte olmalıdır ki o noktada turizm hizmetleri istenilen seviyeye ulaşabilsin. Ancak gidilecek noktanın uzaklığı veya o noktadaki doğal kaynakların sınırlı olması, turizm arzını olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla arz ve talep, bir bütün olarak göz önünde bulundurulmalıdır.

Dolayısı ile Sinop İli'nin turistik çekim merkezi olabilmesi için turistik arz kaynaklarının bütün olarak ele alınıp, önceliklerin belirlenmesi açısından da araştırma önem taşımaktadır.

Araştırmada kısaca;

1. İl sınırları içinde yer alan ve turizm amaçlı olarak kullanılacak doğal, tarihi, arkeolojik ve folklorik kaynakların ortaya çıkartılmasını,
2. Kaynaklardan bugünkü yararlanma düzeyleri ve yeterlilik durumunun saptanması,

3. Kullanılmakta olan kaynakların verimli kullanılması ve henüz yararlanılmayan kaynakların da kullanıma açılabilmesi.

Bunların yanında; İl ölçeğinde, İlin turizm sektöründe yükleneceği işlevleri, turizm ve rekreasyon çeşitleri, kapasiteleri, İl düzeyindeki dağılımının korunması ve geliştirilmesi gereken kaynakları ve alanları kapsamakta ayrıca öncelikli yatırım konuları ve alanları için ayrıntılı öneriler getirmektedir.

Yapılan çalışmanın Birinci Bölümünde, Turistik arz-talep kavramlarının tanımı ve önemi ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. İkinci Bölümde, turistik arz kaynakları bakımından Sinop İli'nin potansiyel durumu (Tabii, Tarihi, kültürel, folklorik, sağlık, dağ ve yayla, kongre) ortaya konulmaya çalışılmıştır. Üçüncü Bölümde ilk olarak, Sinop İli arz kaynaklarının Türk Turizmi içindeki yeri ve önemi ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Üçüncü Bölümde ikinci olarak, Sinop İlinin Turistik gelişimi bakımından karşılaştığı (Mevsim kısıtlılığı, Altyapı, çevre, konaklama, ulaşım ve eğitilmiş personel eksikliğinden kaynaklanan sorunlar) sorunlar ayrıntılı bir şekilde belirtilmeye çalışılmıştır. Son bölümde ise araştırma sonuçları, somut önerilere dönüştürülmüştür.

Bu araştırmanın oluşturulması için kullanılan yöntem, Belgesel Kaynak Derlemesidir. Yani, konuyla ilgili kişi veya kurumlar tarafından hazırlanmış çeşitli bilimsel makale, belge, kitap, rapor vb. bilgilerin derlemesidir. Bunun yanında; konuyla ilgili Sinop İl Turizm Müdürlüğü yetkilileriyle yüz yüze görüşülmüş, araştırmada kullanma imkanı bulduğumuz bazı bilgi ve verilere bu sayede ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmada, araştırma alanı, Karadeniz Bölgesi'ndeki illerden biri olan Sinop İli'nin coğrafi sınırları ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada konu ise, Sinop İli'nin Turistik arz kaynaklarının Türk Turizmi açısından değerlendirilmesi olarak belirlenmiş ve bu konu içinde Sinop'un turistik arz kaynakları ve Turistik gelişim bakımından karşılaşılan sorunlar araştırılmaya çalışılmıştır.

Yapılan bu çalışma okuyucunun konuyu mümkün olduğu kadar kolay anlayabileceği tarzda, yalın ve anlaşılabilir, bir dille yazılmasına özen gösterilmiştir. Bu çalışmada Sinop Turizmi ile ilgili ulaşılabilecek en son kaynaklardan yararlanılmaya çalışılmıştır.

1. TURİSTİK ARZ VE TALEP KAVRAMLARI

1.1. Turizm Arzı ve Turizm Arzını Etkileyen Faktörler

1.1.1. Turizm Arzının Tanımı:

Turizm Arzı Ekonomik olarak, “Turistik tüketimde yer alan ve turizm talebinin gereksinimlerini karşılamak için gerekli mal ve hizmetlerin (turistik ürün) tedarik edilmesini içeren üretime dayalı işlemlerin tümü” şeklinde tanımlanmaktadır. Bir ekonomideki temel girdiler aynı zamanda, turizm sektöründe otel, restoran, müze, dinlenme ve eğlenme merkezi gibi arz kaynaklarının oluşturulması içinde gereklidir [Kozak ve diğerleri, 2000: 45].

Turizmde arz, bir dizi doğal ve insan yapısı cazibe unsurları ile turiste doğrudan ve dolaylı olarak sunulan mal ve hizmetlerin tümü olarak ifade edilebilir [Sessa, 1983:43].

Turizm faaliyetini bir yıla yaymak ve turizmin ekonomik getirilerinden daha çok faydalanmak için, ülkeler turistik arz potansiyellerini dikkate alarak, değişik turizm türleri geliştirmeye çalışmaktadırlar [Vahab, 1975: 11].

Modern pazarlama anlayışında günümüzde turistlerin tatmin edilmesi amaçlanmaktadır. Turistlerin çeşitli açılardan turizm olayına katılmalarındaki beklentileri arzu ve ihtiyaçlarının neler olabileceği, buna karşılık turistik mahaldeki arz potansiyelinin bunları ne ölçüde karşılayabileceği araştırılmalıdır [Çakır, 1999: 22].

Diğer bir tanıma göre; turizm arzı, belirli şartlar altında, belirli bir fiyata, bir ülkenin veya bir bölgenin turistlere satmaya yada turistlerin faydalanmasına sunmaya hazır olduğu turistik zenginliklerin bütünü şeklinde tanımlanmaktadır.[Timur, 1995: 6].

Başka bir deyişle; turizm arzı, belirli şartlar altında belirli bir fiyata, bir memleketin veya bir bölgenin turistlere satmaya yada turistlerin faydalanmasına sunduğu turistik zenginliklerin bütünüdür. Kısaca Turistik zenginliklerin tümüne turizm arzı denilmektedir [Sezgin, 1995: 44].

Başka bir tanıma göre ise; Turistik arz; turizm sanayicilerinin, turizm tüccarlarının yani, seyahat acente ve bürolarının satmaya çalıştıkları şeylerin toplamıdır. Bunları şöyle özetleyebiliriz:

1. Tabii güzellikler, ılımlı iklim içinde ormanlık, dağlık bölgelerde, plajlarıyla, güzellikleriyle göz alıcı deniz ve göl kıyıları, zengin bitki örtüleri, av hayvanlarının ve diğer hayvanların özellikleri, tıbbi turizme elverişlilik.
2. Tarihsel ve arkeolojik kalıntılar ve zenginlikler, dinsel anıtlar.
3. Halk kültürü olarak etnografik ve folklorik maddi ve manevi belgeler.
4. Fuarlar, festivaller, panayır, spor hareketleri, sanat gösterileri, sergiler vb. gibi, kültürel ve ekonomik gösteriler [Çoruh, 1970:66].

1.1.2. Turizm Arzına Etki Eden Faktörler:

1.1.2.1. Doğal Veriler:

Doğal veriler turistik zenginliklerin en önemlisidir. İnsanların herhangi bir katkısı ve emeği olmadan doğal olarak meydana gelmiş olan zenginliklere doğal veriler denilmektedir. Her yerin kendisine özgü iklimi, coğrafi şekli, jeolojik yapısı ve sahip bulunduğu diğer özel durumları vardır [Sezgin, 1995:44].

Çekicilik, turistin seyahat etmek istediği bir yeri, diğer bir yere tercih etmesini etkileyen unsurlar olarak açıklanabilir. Çekicilik, turistik harekete neden olan çekici yöreler yada olaylar olabilir.

Turistik ürünlerde çekiciliği belirleyen en önemli etken doğal unsurlardır. Coğrafi durum, doğal güzellikler, temiz hava, temiz su kaynakları, temiz deniz, yaz mevsiminde güneş ve kış mevsiminde kar, hayvan türleri, bitki örtüsü (flora), kaplıca ve şifalı sular, doğal unsurları oluşturan alt gruplardan sadece bazılarıdır [Kozak ve diğerleri, 2000 :47].

1.1.2.1.1. İklim:

İklim türleri ve bunun sağladığı imkanlar turistik zenginlik kaynaklarıdır. Örneğin; Akdeniz sahil ikliminin güneş ve deniz banyosu kürleri, yaz sporları, Uludağ'ın kış sporları için verdiği imkanlar gibi.

Yurdumuz Akdeniz ikliminden Alpler iklimine kadar her adımda değişen çeşitli iklim tiplerine sahiptir. Yurdumuzda bir anda dört mevsimi birden yaşamak ve her mevsimin güzelliklerini ayrı ayrı görmek mümkündür [Sezgin, 1995:45].

Bir bölgenin iklimi iki nedenle önemli bir çekim faktörüdür. Birincisi, iklimin kendisi özel bir çekiciliğe sahiptir. Örneğin; insanlar yaz aylarında tatil için çoğunlukla sıcak bölgelere ve güneşin fazla olduğu ülkelere giderler. Kış aylarında ise kar yağışının olduğu ve karın uzun süre kaldığı bölgeleri tercih ederler. Bu açıdan uzun süre havanın sıcak olduğu ve güneşi bol olan ülkeler ile kış sporları yapmaya elverişli olacak şekilde kar yağışı olan bölgeler özel bir turistik çekiciliğe sahiptirler.

İklimin ikinci çekim özelliği sağlık açısından önem taşımamasından ileri gelir. Bazı bölgeler sağlığı kötü durumda olan insanlar için temiz ve yumuşak iklimleri nedeniyle özel tesisler kurularak sağlık turizmi konusunda gelişmiştir [İçöz ve Kozak, 1998:39].

Bu nedenlerle; Tatillerini iyi geçirebilmek için, turistler, tatil destinasyonundaki iklim koşullarında fiziksel bir rahatlık elde edebilmelidirler. İster aktif olsun, ister pasif olsun, tatil süresince yapmayı tasarladıkları rekreasyon faaliyetlerini de rahatsızlık duymadan gerçekleştirebilmelidirler. Aslında iklim bir tatil destinasyonu için başlı başına bir çekicilik oluşturabilmektedir [Özgüç, 1998:46].

1.1.2.1.2. Şifalı Sular ve Kaplıcalar:

Turizm bakımından önemli doğal kaynaklardan biride şifalı sular ve kaplıcalardır. Kaplıcalar, içmeler, maden suları, gerek tedavi turizmi, gerek spor bakımından faydalanabileceğimiz doğal kaynaklarıdır. Termal bölgelerinde kurulan kür, kaplıca, klinik istasyonları sayesinde, doğadan tıp alanında faydalanılmaktadır. Böylece termalizm, turizmde önemli kazanç sağlayan bir alan olmuştur.

Türkiye’de termal kaynaklardan faydalanılabilecek pek çok alan vardır. Coğrafi şekli ve jeolojik yapısındaki özellikler, şifalı su kaynakları yönünden Türkiye’ye çok zengin bir ülke yapmıştır. Ülkemizdeki termal kaynak sayısı 2000’i aşmaktadır. Ancak, termalizm gerekli şekilde ele alınmadığından bu kaynaktan tam olarak yararlanılmamaktadır [Sezgin, 1985:45].

Termalizm ise, termal istasyonları turizmidir. Doğal şifalı su kaynaklar, özel hassaları ve içinde bulunan madoklar dolayısıyla şia sağlarlar [Evliyaoğlu, 1989:113].

1.1.2.2. Sosyal Veriler:

Sosyo-kültürel unsurlar, seyahat edilecek çekici yerlerin belirlenmesinde doğal unsurlar kadar önemlidir. Sosyo-kültürel unsurları oluşturan değerler arasında gelenek ve görenekler (evlenme, düğün, doğum vb.), kültürel varlıklar (müzeler, anıtlar, ibadet yerleri tarihi kentler vb.), siyasal yapı, eğitim durumu ve kentleşme düzeyi gelmektedir.

Bu unsurlar doğal unsurları destekleyen bir özellik göstermekle birlikte tek başlarına bir çekicilik özelliği gösterebilmektedir. Turizmin çeşitlendirilmesi bağlamında oluşturulan kültür turizmi bu çekicilik ögesinden oluşmaktadır [Kozak ve diğerleri, 2000:47].

Bir bölgeye olan turist akımını en fazla yönlendiren çekiciliklerin başında bölgenin kültürel ve tarihsel değerleri yer alır. Dünyanın her tarafında tarihsel alanlar ve yapılar, bazı tarihsel olaylar veya kişilerle ilgili oldukları için özel önem taşırlar.

Sanat eserleri, anıtlar, tarihsel yapılar, kaplıca kaynakları gibi maddi varlıklar olan tabii ve turistik kaynaklar, üstün bir değere sahip olabilirler. Bunların, toplumun yararına olarak resmi makamların gözetimi ve denetimi altında tutulması gerekir. Bu da, çoğu zaman turistik varlıkların tekellik niteliğinde olduklarının belirtisidir [Çoruh, 1970: 67].

Tarihi eserler ve anıtlar, eski medeniyetleri tanıtan bir ulusun kültürünü, yaşantısını ve sanatını gösteren kalıntılarıdır. Anıt, tarihi anıların hatırlanması veya tarihte geçen olayların geleceğin anlatılması amacıyla yapılan mimarı bir eserdir [Sezgin, 1995:46].

Bir bölgeye yönelik turist akımına neden olan çekiciliklerin başında, bölgenin kültürel ve tarihsel değerleri yer alır. Dünyanın her tarafında tarihsel alanlar ve yapılar, bazı

tarihsel olaylar veya kişilerle oldukları için önem taşırlar. Çünkü insanlar her zaman kendilerinin ve diğer insanların geçmişlerine ilgi duymuşlardır. Bu nedenle, tarihsel anıtların, binaların ve kalıntılarının birincil turistik çekicilikler olması olağandır. Bu tip çekicilikler kapsamında, bir takım politik merkezlerde önem taşır. Örneğin Moskova'daki Kremlin Sarayı, Londra'daki Buckingham Sarayı, Washington'daki Beyaz Saray gibi binalar bir çok turist için ilgi odağı olmuştur. Tarihsel yerlerin yanı sıra bir takım çağdaş kentler yada merkezler de insanları kendisine çeker. Bazı eski ve yeni dini yapılarda çok sayıda turist çeken eserlerdir [Kozak ve diğerleri, 2000: 48].

1.1.2.3. Psikolojik Veriler:

Çeşitli ülkelerde yaşayan insanlar arasındaki tarihi, dini, ailevi ve kültürel ilişkiler turizm olayında psikolojik verileri oluşturmaktadır. Ülkemiz psikolojik veriler bakımından turizme son derece elverişli bulunmaktadır [Sezgin, 1995:44].

Turistik ürünü çekici kılan psikolojik unsurlar arasında “ülkeler arasındaki tarih”, “Kültürler ve dinsel ilişkiler”, “toplumların gelenek, görenek ve davranış biçimleri”, “Yöneticilerin gelenek ve davranışları”, “moda”, “alışkanlık”, “snobizm”, “Sempatizm yada antipati duygusu” gelmektedir [Kozak ve diğerleri, 2000: 48].

1.1.2.4. Ekonomik Veriler:

Turistlerin ihtiyacını karşılayabilecek nitelikteki konaklama işletmeleri ile diğer turistik tesislerin arz ettikleri hizmetin kalitesi, başka bir deyişle, bir ülkedeki turizm endüstrisinin durumu ekonomik veri olarak tanımlanmaktadır [Sezgin, 1995: 44].

Bir turistik ürünün talep edilmesinde ve satın alınmasında ekonomik koşulların uygunluğu da önemli bir çekicilik unsuru oluşturmaktadır. “Turistik ürünün fiyatı”, “genel ekonomik durum”, “altyapı olanakları”, “turizm endüstrisinin durumu” ekonomik unsurlardan bazılarıdır [Kozak ve diğerleri, 2000: 48].

Turizm, özellikle gelişmekte olan ülkeler tarafından şiddetle ihtiyaç duyulan döviz girdisi sağlayan, istihdam olanakları yaratarak işsizliğin azaltılmasına katkıda bulunan

bir ekonomik faaliyet olarak kabul edilmektedir. Öyle ki, Türkiye'nin de içinde bulunduğu kimi ülkeler turizmi başlı başına bir ekonomik gelişme aracı olarak kabul etmişler ve yetersiz ekonomik kaynakların önemli bir bölümünü turizmin gelişimine ayırmışlardır.

Dolayısı ile gelişmekte olan ülkelerin turizmi ekonomik kalkınma aracı olarak kullanmak isteme nedenlerinden birisi; turizmin görünmeyen dış satım olarak söz konusu ülkeler için önemli miktarda gelir yaratması olduğu söylenebilir [Unur, 2000: 198].

1.1.3. Turizm Arzının Özellikleri

Turizme mal ve hizmet sunmak üzere ekonomide faaliyet gösteren işletmeler için gerekli yapılar ve tesisler (sermaye) sabit üretim faktörleri olarak kabul edilmektedir. Değişken üretim faktörleri ise üretimin gerçekleşebilmesi ve hizmetin sunulabilmesi için gerekli olan işgücü, enerji ve hammadde miktarı olmaktadır. Dolayısı ile gerek sabit, gerekse değişken nitelikte olsun bu kaynaklar yada üretim faktörleri turistlere mal ve hizmet üretmek amacı ile kullanılır ve üretilen bu mal hizmetler de turistlerin yararlandıkları diğer olanaklarla birlikte turizm arzını oluşturur.

Turizm Arzı, ekonomik olarak, “belirli bir piyasada belirli bir fiyata yada bedelsiz olarak turistik tüketicilere sunulan mal ve hizmetler bütünüdür” şeklinde tanımlanmaktadır. Diğer bir tanımda ise turizm arzı; “Turistik tüketimde yer alan ve turizm talebinin gereksinimlerini karşılamak için gerekli mal ve hizmetlerin tedarik edilmesini içeren üretime dayalı işlemlerin tümü” olarak tanımlanmaktadır. Yukarıdaki iki temel tanım, üç kavramı da beraberinde getirmektedir; piyasa, ürün ve fiyat. Bu bölümde turizm arzının temel özellikleri verilerek ürün, fiyat ve piyasa kavramları üzerinde durulacaktır.

Yukarıdaki tanımlar ışığında turizm arzının başlıca özellikleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Turizm sektöründe arzın oluşturulması büyük yatırımları gerektirir. Bir otel işletmesinin tamamlanarak faaliyetine başlaması için belirli bir dönem gerekmele birlikte sabit üretim faktörleri için de yüksek miktarda harcama yapılması gerekmektedir.
- Turizm arzı, diğer turistik bölgelerdeki fiyatların etkisi, tüketici eğilimleri ve gereksinimlerindeki farklılıklar gibi, dış faktörlerin etkisi ile sunulan mal hizmetler açısından da farklılıklar gösterir. Diğer bir deyişle, turizm sektöründe arz her turist tipinin sosyo-ekonomik, sosyo-demografik ve psikolojik özelliklerine uygun olarak mal ve hizmetlerin sunulmasını gerektirir.
- Turizm sektöründe üretilen mal ve hizmetlerin yada kazanılan deneyimlerin stok edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle turizm arzını oluşturan mal ve hizmetlerin üretildiği anda tüketilmesi zorunluluğu söz konusudur.
- Turizm arzının temel özelliği, diğer hizmet sektörlerinde olduğu gibi, emek-yoğun üretime dayalı olmasıdır. Ancak son yıllarda bilgi teknolojisinde meydana gelen gelişmeler turizm arzının bu özelliğinin değiştirecek güçtedir.
- Turizm arzı kısa dönemde inelastik bir özelliğe sahiptir. Talep miktarında meydana gelen değişme yada girişimci tarafından düşünülen bir proje sonucunda turizm arzını kısa dönemde artırmak mümkün olmayabilir. Bu konu ayrı bir başlık altında yer almaktadır.
- Bir turistik tüketici turizm faaliyetlerinden tam olarak yararlanabilmek için turizm arzını oluşturan faktörlerle doğrudan temasa geçmek durumundadır. Diğer bir deyişle üretim yerine gitmek zorundadır. Sanayi yada tarım sektöründe, tüketici malı çoğu zaman aracı kurumlardan kendi yaşadığı yerde almakta iken turizm sektöründe bir otel odası için otele, bir akşam yemeği için restorana gitmek durumundadır. Bu nedenle arzın bulunduğu yer aynı zamanda tüketim yeridir.
- Turizm arzı çok değişik alanları ilgilendiren bir özelliğe sahiptir. Bir bölgedeki fiziksel, doğal, kültürel ve insani değerler bu bölgeyi ziyaret eden turistin aklında bir bütün olarak yer almakta ve turistlerin tatil deneyiminin oluşmasında

bir bütün olarak katkıda bulunmaktadır. Diğer bir deyişle, bütün faktörler zincirin bir halkasını oluşturmaktadır. Bu zincirin bir halkasında oluşan olumsuz bir deneyim turistlerin tatil konusundaki bütün izlenimlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, bir kıyı turizm bölgesindeki otel işletmesini deniz ve kumsaldan yada hizmeti sunmakla görevli personelden ayrı düşünmemek gerekir [İçöz ve Kozak, 1998:33,34].

Tablo 1: Turistik Arzı Oluşturan Çekicilikler

TURİSTİK ÇEKİCİLİKLER	
<ul style="list-style-type: none"> • KÜLTÜREL ÇEVRE <ul style="list-style-type: none"> * Arkeolojik * Tarihi Değerler * Anıtlar * Yapılar * Müzeler • FOLKLORİK ÇEVRE • POLİTİK ÇEVRE • EĞİTSEL ÇEVRE • DİNSEL ÇEVRE • MODERN ÇEVRE • KÜLTÜREL GELENEKLER <ul style="list-style-type: none"> * Festivaller * Sanat Gösterileri * El Sanatları * Müzik * Doğal ve geleneksek yaşam tarzı * Din * Dil * Biçim 	<ul style="list-style-type: none"> • FİZİKSEL ÇEVRE <ul style="list-style-type: none"> * İklim * Manzara * Vahşi yaşamı gözleme • EĞLENCE • SPOR <ul style="list-style-type: none"> * Katılımcı olarak * Seyirci olarak • PARKLAR • SİNEMA VE TİYATRO • GECE KULÜPLERİ • OYUN SALONLARI • BARLAR

Kaynak: İÇÖZ, Orhan, Metin KOZAK, Turizm Ekonomisi, Ankara-1998, s.37.

1.1.4. Turizm Arzını Etkileyen Temel ve Genel Değişkenler:

Turizm arzını oluşturan değişkenleri; Temel ve genel değişkenler olarak ikiye ayırdığımızda, turistik arzı etkileyen faktörlerin şunlar olduğu görülür:

A) Turizm Arzını Etkileyen Temel Değişkenler:

- Jeo-ekonomik varlıklar,
- Sosyo-Kültürel varlıklar, değerler ve olaylar,
- Fiziksel ve kurumsal altyapıyı oluşturan unsurlardır.

B) Turizm Arzını Etkileyen Genel Değişkenler:

- Turistik mal ve hizmetlerin piyasa fiyatları,
- Üretim faktörlerinin fiyatları
- Diğer Turistik Mal ve hizmetlerin fiyatları
- Üretim teknolojisi ve üretim şartlarıdır.

Belirtilen değişkenlerin, her birinin turizm arzına yaptığı etki değişik boyutlarda olmaktadır. Turistik değişken olarak kabul edilen bu verilerden, ulusal ekonomiye katkısı olanların bir kısmı kamu bir kısmı ise özel sektör orijinli olabilmektedir [Zengin, 1999:41].

“Belirli Şartlar altında, belirli bir fiyata, bir ülkenin veya bir bölgenin turistlere satmaya yada turistlerin faydalanmasına sunmaya hazır olduğu turistik zenginliklerin bütünü” şeklinde tanımlanan; turizm arzını etkileyen çeşitli temel ve ekonomik değişkenler bulunmaktadır.

Turizm arzını etkileyen söz konusu temel ve ekonomik değişkenleri, ekonomik bir yaklaşımla formüle ederek Turistik Arz Fonksiyonu elde etmek mümkündür.

Elde edilen dokuz değişkenli fonksiyonel ilişkide, temel ve ekonomik değişkenleri oluşturan faktörlerin herhangi birinin turizm arzı üzerindeki etkisi araştırılmak istendiğinde, söz konusu faktör dışında kalanların (C) ceteris paribus kalıbına alınması gerekir. Böylece turizm arzına etki eden faktörlerdeki değişmelerin statik, mukayeseli statik, dinamik nitelik taşıyan bir modelle fiyatlar üzerindeki etkilerinin araştırılması mümkün olur [Timur, 1995:7].

1.1.5. Turizm Arzının Esnekliği:

Arz değişme oranının ürün fiyatı düzeyindeki değişme oranına bölünmesi sonucunda elde edilen değere “arz esnekliği” adı verilmektedir. Zaman faktörü göz önüne alındığında, turizmde arz esnekliğini (değişmesini) “çok kısa dönem”, “kısa dönem”, “uzun dönem” olmak üzere üç aşamada incelemek mümkündür. Turizm arzının çok kısa dönem esnekliği sıfırdır, çünkü arz miktarını hemen arttırmak mümkün olmayabilir. Turizm arzı kısa dönemde ise “inelastik” bir özelliğe sahiptir. Diğer bir deyişle, birim esneklik katsayısından (1’den) küçüktür. Bu nedenle kısa dönemde fiyat düzeyindeki değişme arz miktarında önemli bir artış sağlamayacaktır. Diğer bir deyişle, yeni otellerin yada restoranların faaliyete geçirilmesi bu dönemde mümkün olmayabilir. Ancak arzın, kısa sürede arttırılmaması nedeniyle, bazı durumlarda, fiyat düzeyinde önemli bir artış sağlamaktadır. Örneğin, kayak merkezine yönelik talebin yüksek olması ve belirli bir dönem aralığında hizmet vermesi zorunluluğu, fiyat düzeyini arttırabilecektir. Çünkü kayak turizmi mevsimlik bir faaliyet olup yılın diğer dönemlerine yayılması mümkün değildir. Girişimcilerin, tesislerini sezon dışında kapatmaya karar verecekleri dönemi içeren uzun dönemde ise, arz daha esnek olacaktır [Kozak ve diğerleri, 2000:46].

Arz elastikiyeti, fiyat değişmeleri karşısında üreticilerin göstereceği tepkidir. Bir malın fiyat artış veya azalışı ile arz artış veya azalışı arasındaki oran arz elastikiyetini göstermektedir. Fiyat değişmeleri ile arz değişmesi aynı yönde olduğu için, arz elastikiyeti hep pozitiftir. Çeşitli durumları mevcuttur:

- Arz elastikiyeti 0 olursa, arzın fiyatla ilgisi yoktur.
- Arz elastikiyeti sonsuz olursa, belli piyasa fiyatında, bütün mallar satılacak demektir.
- Arz elastikiyeti 1’e eşit olursa, fiyat, miktar değerleri birbirine eşittir.
- Arz elastikiyeti 1’den büyük olunca, fiyattaki değişime göre arz daha büyük değişiklik gösterir.
- Arz elastikiyeti 1’den küçük olunca, fiyattaki değişiklik gerçekleştiğinde, arz daha az değişikliğe uğrar [Çakır, 1999:22].

Robert W. McIntosh'un ayrımından hareketle bir ülkede turizm arzını oluşturan doğal kaynakların, turistik altyapının, ulaştırma ve ulaştırma şartlarının, turistik üst yapının ve konaklama kaynaklarının taşıdığı özellikler, turizm arzına inelastik bir karakter kazandırmaktadır [McIntosh, 1977:255].

1.2.Turizm Talebi ve Turizm Talebini Etkileyen Faktörler

1.2.1. Turizm Talebinin Tanımı:

Günlük dilde talep, istek ve arzu anlamını taşımaktadır. İnsan ihtiyaçlarının sonsuz olduğu düşünüldüğünde, günlük dilde anlaşılan talep kavramının da sonsuz olduğu söylenebilir. Ancak ekonomide bir istek ve arzunun talep olabilmesi için, mutlaka satın alma gücü ile desteklenmesi gerekir. Bu durumda talep şöyle tanımlanabilir: “Ekonomik birimlerin yani bireylerin veya grupların, satın alma gücü ile desteklenen ve çeşitli mal, hizmet veya üretim faktörlerine yönelen satın alma istekleridir” [Çakır, 1999:34].

Turizm talebi, turist gönderen bir merkezden turist çeken bir merkeze yönelik olan bir akımdır. Turizm talebi üç biçimde olabilir:

- Gerçek Talep: Seyahat hizmetlerini talep eden ve çekim merkezlerine giden hizmetleri kullananlardan oluşur.
- Potansiyel Talep: Seyahat etme ve turizm hizmetlerini kullanma güdülerine sahip olan ancak geçici veya parasal nedenlerle talebi gerçekleştirilemeyenlerden oluşur
- Çarpıtılmış Talep: Güdülendiğinde seyahat edecek olan fakat olanaklar ve kolaylıklar hakkında bilgisi olmadığı için seyahat talebini gerçekleştirilemeyenlerden oluşur.

Turizm talebi; ziyaretçi sayıları, ortalama kalış süresi, ortalama günlük harcama, varış, geceleme, gelir ile ölçülür [Yarcan, 1998:34].

Diğer bir tanıma göre; Turizm Talebi, yeterli bir satın alma gücüne, yeterli boş zamana, tatilden manevi zevk alacak kadar kültür düzeyine sahip olan, insanların kendi sürekli konutlarının bulunduğu yer dışında, yaptıkları seyahat ve geçici konaklamalarından doğan ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikteki mal ve hizmetlerden belirli bir piyasada,

belirli bir fiyatla rasyonel veya irrasyonel nedenlerle satın aldıkları veya bedelsiz olarak yararlandıkları miktardır [Timur, 1995:9].

Ekonomi disiplininin yapmış olduğu tanımdan yola çıkarak, Turizm Talebi: “Yeterli satın alma gücüne ve boş zamana sahip olup belirli bir zamanda diliminde belirli bir hedef doğrultusunda turistik mal ve hizmetlerden faydalanan yada yararlanmak isteyen kişi yada kişiler topluluğu olarak ele alınabilir [Kozak ve diğerleri, 2000: 64].

Turistik talep genellikle kişilerin, ailelerin gelirlerinin artırımını ile ilgilidir. Gelir fazlasının bir kısmının tatillere, seyahatlere ayrılması, harcanması, turistik talebin meydana gelmesine sebep olur. Dış turizm bakımından turistik talep, yabancıların başka bir memleketi ziyaret etme, mal ve hizmet satın alma istekleri olarak tanımlanabilir [Çoruh, 1970:67].

Talep değişik anlamları olan bir kelime olup, turizm analizcilerinin kullandığı dört anlamı vardır. Neo-klasik ekonomistlere göre kullanılan en geleneksel anlamı, bazı eşyaların miktarı veya çeşitli fiyatlarda tüketilecek servislerin cetvelidir.

Yüksek tüketim genellikle düşük fiyatla ilişkilidir. Düşük tüketimde yüksek fiyatla ilişkilidir. Turizm konusunda tüketim, bazı malların alımı, otel odası, bazı aktivitelere iştirak etme, özel bir arabada huzurlu seyahat, tarihi yerleri ziyaret etme gibi aktiviteler ile ilgilidir [Smith, 1993:99-100].

Turizm talebini geniş manada tarif etmek gerekirse, şu şekilde tanımlamak mümkündür. Turizm talebi, “belirli bir piyasada, belirli bir fiyattın, turistik mal ve hizmetleri rasyonel ve irrasyonel sebeplerle, kendi konaklama yeri dışında satın alma isteğinde bulunan, bu isteğini gerçekleştirmeye imkan verecek kadar satın alma gücü ve boş zamana sahip olan insanların miktarıdır.” şeklinde tanımlamak mümkündür [Zengin, 1999:43].

Diğer bir tanıma göre; Turizm talebi, mikro ekonomi teorisi mal ve hizmetlerin değişiminin yapıldığı pazarın bir bölümü olarak talep üzerinde yoğunlaşır. Talep normal olarak ekonomide insan ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli olan mal ve

hizmetlerin üretiminde girişimcilik faaliyetlerini uyarıcı ihtiyacın yönlendirilmesi olarak tanımlanır.

Ekonomistler çoğunlukla sektördeki toplam talep ile ilgilenmektedir. Diğer bir deyişle, belli bir zaman dilimi içinde belli bir fiyat düzeyinde mal ve hizmetleri satın almak isteyenlerin toplam sayısı önemlidir. Bu aynı zamanda aktif talep tanımına da girmektedir. Aktif talep, satın alma isteği ile birlikte satın alma gücü, yani parasal olanaklarda kullanılarak seyahat ürünlerinden yararlanan grupları ifade eder.

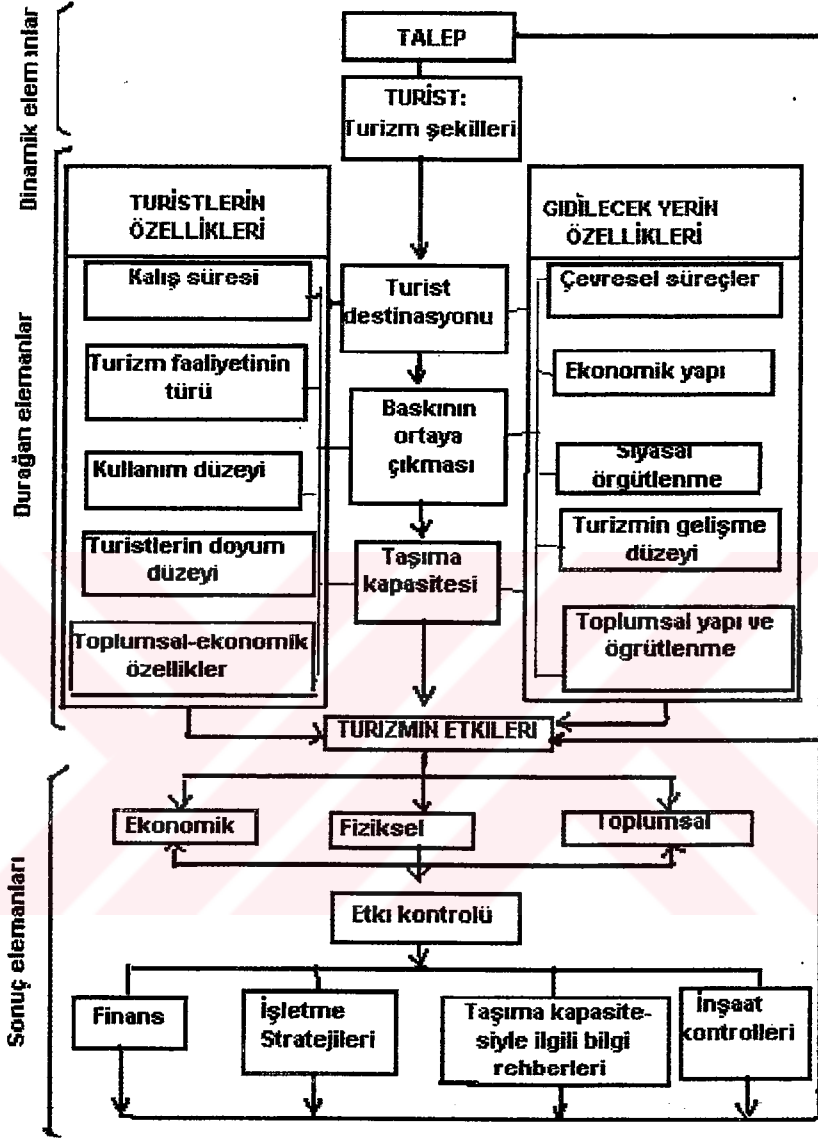
Aktif turizm talebi ile ilgili bütün özellikler bilinmekle birlikte, potansiyel turizm talebinin ne gibi özelliklere sahip olduğu konusunda kapsamlı araştırmaların yapılması zorunludur. Bir bölgedeki aktif turizm talebinin özellikleri konusunda ele alınan veriler; talebin sayısal miktarı, ekonomik ve demografik özellikleri, istek ve beklentileri, tatilden elde edilen tatmin düzeyi ve gelecek dönemdeki davranış biçimidir. Ancak, bir bölgeye yönelik potansiyel turizm talebinin sayısal miktarı konusunda bir yorum getirilmesi yada bölgeye ilgi duyan potansiyel talebin özelliklerinin bilinmesi mümkün olmayabilir [İçöz ve Kozak, 1998:85].

Turizm talebi, seyahat eden veya seyahat etme isteğinde bulunan, kendi yaşadıkları yerin dışında turistik faaliyet ve servislerden yararlanmak isteyen insanların toplamıdır. Turizm talebi üç ana maddeden oluşur:

- 1- Gerçek ve etkili talep: Düzenli olarak turistik yerlere seyahat eden ve turistik faaliyetlerden, servislerden yararlanabilen insanlardan oluşur.
- 2- Potansiyel talep: Seyahat etme isteğinde bulunan ancak bir takım finanssal ve değişik sebeplerden seyahat engeli olan insanları kapsar.
- 3- Ertelenmiş talep: Seyahat edebilecek durumda olabilen ancak tesis, bilgi yetersizliğinden dolayı, seyahat edemeyen insanları kapsar.

Potansiyel ve ertelenmiş talep, birlikte bastırılmış talep olarak adlandırılabilir [Alister ve Wall, 1982:16]

Şekil 1: Turizmin Kavramsal Çerçevesi

Kaynak: Alister MATHIESON, G. WALL, Tourism Economic, Physical and Social Impacts. 1982, s.15.

1.2.2. Turizm Talebini Etkileyen Faktörler:

Bir ülkeye yönelik turizm talebi ve gelirleri incelenirken yabancı ziyaretçilerin sayısı, kalış süreleri ve harcamaları değerlendirilir. Bir ülkeye yönelik yabancı talep ile o ülkeden yurt dışına yönelik turizm talebi arasında doğrudan ilişki yoktur.

Turizm talebi genellikle turist sayıları ve döviz gelirleri ile ölçülür. Turizm talebini

etkileyen etkenlerin incelenmesi arzın talebe uyumunun göz önüne alınması gerekir. Çünkü çekim ülkesinin turizm arzı ülkeye yönelik turizm talep türünü ve pazarı belirler. Talebi belirleyen etkenler genellikle çekim ülkesinin dışındadır. Çekim ülkesinin etki edemeyeceği türdendir [Smith, 1993:110-114].

1.2.2.1.Ekonomik Veriler:

- Nüfus → Demografik yapı,
- Gelir → Harcanabilir gelir,
- Ulaşım → Seyahat olanakları,

Nüfus, Turizm talebini doğrudan büyüklüğü, yoğunluğu ve dağılımı ile belirler. Nüfusun, kırsal veya kentsel ağırlıklı olması, nüfusun demografik yapısı turizm talebini etkiler. Nüfus arttıkça turizm talebi artar. Nüfus yapısı ise, genç, yaşlı vb. turizm talebinin yöneleceği ürünleri belirler. Kentleşme turizm talebini çoğaltır.

Gelir, Turizm talebini etkileyen en önemli etkidir. Gelir düzeyi dağılımı, harcanabilir gelir tutarı talebi yükseltir veya azaltır. Turizm talebi, gereksinim sıralamasında dayanıklı tüketim mallarına benzer bir konuma sahiptir. Turizm yüksek tüketim türleri sınıfındadır. Tümüyle gerekliliği olan yiyecek, içecek, giyim, barınma tüketiminden daha az zorunlu tüketime doğru harcamalar sıralandığında turizm talebi yüksek tüketim sınıfında yer alır. Gelir düzeyinin artışı ve harcanabilir gelirin yükselmesiyle turizm talebinin artışı arasında doğrudan bir ilişki vardır. Turizm talebini inceleyen çalışmalar, gelir düzeyinin, gelir dağılımının eğitim ve öğrenimin, kentleşmenin, sosyal yapı ve davranışlardaki değişimin, ülkenin coğrafi konumunun, turizm talebini belirleyen başlıca etkenler olduğunu göstermektedir.

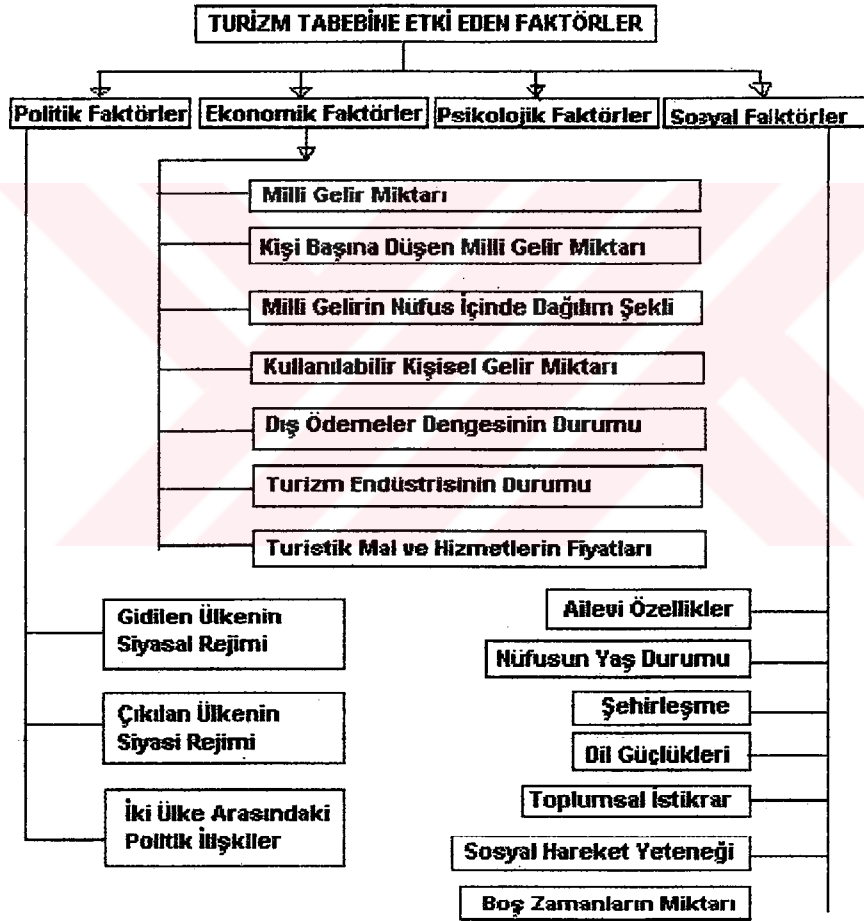
Ulaşım, turizm talebinin çekim merkezine varması, talebin yönlendirilmesi açısından işlevseldir. Ulaşım fiziki uzaklığı azaltır. Zaman tasarrufu sağlayarak potansiyel talebin gerçek talebe yönelmesine yardımcı olur [Çakır, 1999: 42-43].

Burada turizm talebini etkileyen ekonomik unsurlar olarak incelenmesi gereken bir konuda uluslar arası turizm talebi ile döviz kuru arasındaki ilişkidir. Uluslar arası turizm talebi fonksiyonlarında döviz kuru değişkeninin kullanılmasının nedeni, tüketicilerin

gittikleri ülkelerdeki zorunlu giderlerin neler olabileceğinden çok döviz kurlarının bilinmesi ve bu nedenle kendilerine ölçü olarak döviz kurlarını almalarıdır. Daha önce aynı ülkeyi ziyaret etmemişler ise, turistlerin çok azı gidecekleri ülkedeki fiyatları tümüyle bilmektedir [Kozak ve diğerleri, 2000: 69].

Talebin mikro ekonomik merkezi, turistik bölgedeki servis ve faaliyetlerin karşılıklı değişimidir. Talep, genel olarak bu değişimde hedefe ulaşmak bahsedilen ürün ve servislerin ihtiyaçları karşılamaını sağlayan ekonomik güdüdür. [Bull, 1995:25].

Şekil 2: Turizm Talebine Etki Eden Faktörler

Kaynak: Burhanettin ZENGİN, Turizm Coğrafyası SAÜ Yayını, Yayın No:36, Sakarya, 1999, s:48.

Turizm talebine etki eden ilk ekonomik faktör, ülkelerin milli gelir seviyesidir. Genellikle milli geliri yüksek olan zengin ve müreffeh, milli geliri düşük olan ülkeler ise fakir ve gelişmemiş ülkeler olarak kabul edilir. Yani milli gelir seviyesi düşük olan ülkelerde zamanla turistik tüketim hacmi, milli gelirdeki değişime bağlı olarak artar veya azalır. Öyle ise, gelirler arttıkça turizm talebinde artış olur, gelirler azaldıkça da turizm talebinde azalma olur.

Kişi başına düşen milli gelir miktarının yüksek olduğu ülkelerde turizm talebi yüksek, düşük olduğu ülkelerde ise az olmaktadır. Kişi başına düşen harcanabilir gelir miktarı, kişilerin vergilerinden ve yaşamak için ihtiyaç duydukları temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, zorunlu harcamalarından sonra geri kalan miktardır. Kişisel gelirler yükseldikçe harcanabilir gelir miktarı da artar. Kişilerin harcanabilir gelirlerinin artması, turistik talep artışlarını da beraberinde getirir [Zengin, 1999:49].

Tablo 2: Turizm Talebini Etkileyen Ekonomik Faktörler

Turist Gönderen Bölgedeki Değişkenler (A GRUBU)	Turist Kabul Eden Bölgedeki Değişkenler (B GRUBU)	Bağlantı Değişkenleri (C GRUBU)
<ul style="list-style-type: none"> • Kişi başına düşen gelir düzeyi • Gelirin dağılımı • Tatil düzenlemeleri • Ulusal paranın değeri (satın alma gücü) • Vergi politikası ve turizm harcamaları konusundaki kontroller 	<ul style="list-style-type: none"> • Genel fiyat düzeyi • Turizm ürününün kalitesi • Arz olanakları ve rekabet düzeyi • Turistler konusundaki ekonomik düzenlemeler 	<ul style="list-style-type: none"> • Turist gönderen ülke ile hedef bölge arasındaki karşılaştırmalı fiyatlar • Turist gönderen ülkede yapılan tanıtım çalışmaları • Seyahat süresi ve seyahat maliyeti

Kaynak: Orhan İÇÖZ, Metin KOZAK, Turizm Ekonomisi, Ankara-1998, s:37.

Turizm talebini etkileyen en önemli ekonomik faktörler, turistik mal ve hizmet fiyatları ile kişilerin harcanabilir gelir düzeyleri ve seyahat edilen yerin mesafesidir. Ekonomik faktörler her sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de önemli bir etkidir. Yeterli satın alma gücüne sahip olmayan bir kimsenin turizm amaçlı olarak başka bir ülkeye gitmesini beklememek gerekir [İçöz ve Kozak, 1998:98].

1.2.2.2. Sosyal Veriler:

Serbest Zaman ve Kültürel Etkenler

Yıllık tatiller ve bayramlar gibi blok halinde kullanılabilen serbest zaman turizm talebinin gerçekleşmesini sağlar. Serbest zamanın varlığı, dağılımı, süresi turizm talebini etkiler. Serbest zaman arttıkça tatile çıkma oranı yükselir. Ücretli izin ve tatiller sosyal refah devletinin vazgeçilmez öğeleridir. Sosyal refaha ulaşmış ülkelerde turizm talebinin yüksek olmasının nedeni yüksek gelirle desteklenmiş serbest zamanın dinlenceye ayrılan zamanın varlığıdır. Sosyal yapı ve kültür düzeyi turizm talebini etkiler. Eğitim ve öğrenme amacıyla yapılan seyahatler kişinin sosyal konumu ile bağlantılıdır. Moda, prestij, statü, diğerlerine katılma, alışveriş vb. etkenler turizm talebinin oluşmasına ve artmasına yol açar [Çakır, 1999:44].

Eğitim düzeyi yüksek olan kesimin düşük olan kesime oranla daha fazla seyahat etme alışkanlığına sahip olduğu söylenmektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe daha fazla gelir ve toplumsal statü sağlayan mesleklerde çalışma olasılığı artan bireylerin beklentileri de artmaktadır. Bunun sonucu olarak bireyler, daha aktif bir şekilde turizm hareketlerine katılmaktadır. Merak bu kesimin önemli bir özelliğidir.

Gelişmiş ülkelerde eğitim, meslek ve gelir düzeyi arasında doğrusal bir ilişki kurulmaktadır. Bir kimsenin eğitim düzeyi yüksekse, elde edeceği meslek ve gelir düzeyinin de buna paralel olarak artacağı varsayılmaktadır.

Türkiye’de de gözlemlendiği gibi, turizm ile tarım sektörünün özellikle yaz döneminde yoğunlaşması nedeniyle kırsal kesimdeki nüfusun iç yada dış turizme katılmalarını beklemek mümkün olmamaktadır.

Bekar, evli yada çocuk olup olmama, çocuk sayısı, aile ve akraba bağılıkları vb. aile yapısı ile ilgili özelliklerde bireylerin turizm hareketlerine katılmasını ve seyahat ve konaklama süresini etkilemektedir. Bekar ve genç evli çiftler daha sık seyahat etme olanağına sahip olabilirken, çocuklu aileler seyahate katılmada önemli sorunlarla karşılaşmaktadır. Dünyada üçüncü yaş turizminin gelişmesinin önemli nedenlerinden birisi de, aile sorumluluklarını tamamlayan 60 ve üstü yaş gruplarında yer alan kişi sayısındaki artışa bağlanabilir [Kozak, 2000:71,73].

İnsanların yaşadıkları kentlerin ve kasabaların nüfusunun artması yanında, bu topluluklarda nüfus başına seyahat edenlerin sayısının da artması, bu iki olay arasında bir ilişkinin olduğunu ortaya koymakta ve kentleşmenin dolaylı ve dolaysız olarak turizm talebini etkileyeceğini kabul edilmektedir. İnsanların kentlerde yığılması, üretimde makineleşme, tarım ve sanayide verimliliğin artması sonucunda meydana gelmektedir. Böylece sanayileşmeye paralel olarak artan bir kentleşme oranı ekonomik refahın göstergesidir. Bu nedenle turizm talebi toplumun artan geliri ve kentleşme düzeyinin bir fonksiyonu olmaktadır [İçöz ve Kozak, 1998:131].

Turizm talebini etkileyen yada kısıtlayan faktörlerden biriside siyasaldır. Küreselleşmenin gerçekleşmesiyle birlikte artık gittikçe daha az ülkede rastlanan bu faktörün bir yanı ekonomik nedenlerle hükümetlerin kendi yurttaşları için ülke dışına seyahatleri bir süre kısıtlamasıdır. Ülkemizde çok çeşitli şekillerde (iki yılda yurt dışına çıkış izni verilmesi, çıkarılacak döviz miktarının düşük düzeyde belirlenmesi ve konut fonu ödeme zorunluluğu gibi.) ve uzun yıllardan beri uygulanan ülke dışına çıkışların kısıtlanması durumu, bazen gelişmiş ülkelerde de gözlenmektedir. Siyasal nedenler kişilerin belirli yerlere yolculuklarını her zaman etkileyebilir.

İnsanların turizme katılmasını kolaylaştıran yukarıdaki koşullar gerçekleştiğinde bile seyahate çıkmaları için başka bazı güdüler olması gerekmektedir. Daha açık bir ifadeyle, ayrılabilir zamanı, geliri olan, eğitim düzeyi yeterli olan, aile durumu elverişli olan insanları tatil yapmaya teşvik eden güdüler nelerdir? Turizm alanlarının, bölgelerinin gelişmesinde turistleri seyahat etmeye iten bu güdülerin büyük önemi vardır [Özgüç, 1998:36,37].

Turizm talebine etki eden politik faktörlerin başlıcaları, turistin kendi ülkesinin politik durumu, gidilen ülkenin politik durumu ve istikrarı, iki ülke arasındaki genel politik durumdur. Turistik hareketler serbest bir özellik taşır. Bu sebeple tatile çıkmak isteyenlere yurt dışına çıkma hakkının tanınmış olması gerekir [Zengin, 1999:53].

1.2.2.3. Psikolojik Veriler:

Turistik tüketim psikolojik bakımdan sınırsız bir genişleme eğilimi gösterir. Bu durum, farklı psikolojik yapıya sahip olan turistlerin turistik tüketimden tatmin olma düzeylerinde de farklı eğilimlere sahip olmaları şeklinde açıklanabilir. Turizm talebini etkileyen çok sayıda psikolojik unsur bulunmaktadır. Bunların başlıcaları;

- Kişilik yapısı ve motivasyon
- Kültürel uzaklık
- Moda, zevk ve alışkanlıklar
- Snobizm (kişinin kendini başkalarının yerine koyması, başkalarının yaptığını yapması yada onlar gibi yaşaması anlamlarına gelmektedir.)

Turizm talebi kapsamında ele alınması gereken konular kişilik yapısı ve buna bağlı olarak sahip olunan motivasyon düzeyi ve türüdür. Turizmde, tüketicileri seyahate yönelten değişik motivasyonlar bulunmaktadır. Bunlar psikolojik olabileceği gibi, sosyolojik de olabilir. Motivasyonları ana başlıklar altında şu şekilde sıralamak mümkündür [Kozak, 2000:74]:

- Dinlenme
- Fiziksel ve duygusal olarak kendini yenileme
- Her zaman yaşadığı çevreden kısa bir süre için uzaklaşma
- Tarihi ve kültürel bölgeleri ziyaret etme.
- Doğaya daha yakın olma.
- Eğlence
- Farklı insanlar tanıma
- Macera arama
- Spor
- Merak

İnsan yaşamını yönlendiren en önemli etkenlerden olan, moda, zevk ve alışkanlıklar, diğer mal ve hizmetlerde olduğu gibi, turistik mal ve hizmetlere karşı talebi de etkisi altına almaktadır.

Özellikle turistik bölgelerdeki turizm ürünleri çoğunlukla moda eğilimlerinin etkisi altındadır. Birçok ürünün talep açısından bir yaşam dönemi vardır ve bu yaşam dönemi ürünü ilk kez alanlar ile başlar [İçöz ve Kozak, 1998: 121].

Turistlerin zevk ve alışkanlıklarındaki değişiklikler turizme olan talebi de etkiler. Fiyat ve gelirle ilgili olmayan bazı nedenler için modadaki değişiklikler gibi, turistler belirli bir turizm türü için daha öncekinden daha fazla tercih sahibi oluyorsa, turizmin bu türüne olan talep artacaktır [Kozak ve diğerleri, 2000: 75].

1.2.2.4. Turizm Talebini Etkileyen Diğer Faktörler:

Daha önce açıklanan ekonomik, siyasal, toplumsal ve psikolojik unsurlar içinde yer almayan, ancak turizm talebini etkileyen unsurlar olarak karşımıza çıkan “reklam ve tanıtım”, “boş zaman” ve “Turizm bilinci”dir.

a)-Reklam ve Tanıtma:

Reklam ve tanıtım, bir ülkenin uluslar arası turizm pazarındaki talebini etkileyen bir unsur olarak kabul edilmektedir. Tanıtım etkinlikleri, potansiyel tüketici grubu hedef alınarak doğrudan doğruya bireylere yönelik bir etkinliktir. Reklam ve tanıtım faaliyetlerinin turizm talebi üzerindeki en önemli etkisi, bir turistik bölge yada ülke hakkında tüketiciye bilgi vermesidir. Bu unsurun mevcut turizm talebini arttırmaya yönelik etkisi olabileceği gibi, potansiyel turizm talebini de harekete geçirme gücü olacaktır. Bu amaçla, uluslar arası turizmde söz sahibi olan ülkede bir yandan sahip oldukları imajı koruyabilmek, diğer yandan da pazardan daha fazla pay alabilmek için reklam ve tanıtım etkinliklerine daha fazla kaynak ayırmaktadırlar [Kozak ve diğerleri, 2000:76].

Örneğin, 1988 yılında Fransa döviz kurlarının yüksek olmasına rağmen, düzenlemiş olduğu yoğun reklam ve tanıtım kampanyası ile ABD’li turist sayısında %17’lik bir

artış sağlayarak 2.1 milyon kişiye çıkarıp en fazla ABD’li turist çeken Avrupa ülkesi durumuna gelmiştir. Fransa bu başarıyı kamu ve özel sektörün işbirliği sonucu gerçekleştirilmiştir [Waters, 1990:133].

b)-Boş Zaman:

Bilindiği gibi, kişilerin turizm etkinliklerine katılmalarında etkili olan unsurlardan birisi de boş zamandır. “Endüstri Devrimi” sonrasında yaşanan teknolojik, ekonomik ve toplumsal gelişmelerin etkisiyle boş zamanlarında artış olmuştur. Günümüzde “iş dışı zaman” olarak adlandırılan boş zaman, turizm talebine etkide bulunan en önemli faktörlerden birisi durumuna gelmiştir. Artık günümüz insanı, en fazla sekiz saat çalışmakta, haftada bir-iki günü tatile ayırmakta ve ortalama 30 günlük yıllık izin hakkına sahip bulunmaktadır. Tüm bu tatiller insan için “boş zamandır” [Kozak ve diğerleri, 2000,: 76]

Tatiller ve seyahatler için boş zaman önemli bir faktördür. İnsanların zamanı genel olarak üç kategorideki faaliyetlere ayrılır; çalışma faaliyetleri, yaşamı sürdürme faaliyetleri ve bu faaliyetlerden arta kalan zamanlardaki boş zaman faaliyetleri.

İnsanların toplam zamanları sınırlı olduğu için, bir kategorideki faaliyetlerdeki değişme, diğer iki kategorideki faaliyetleri de etkiler [İçöz, 1998:19].

c)-Turizm Bilinci:

Bir topluma turizm bilincinin yerleştirilebilmesi için öncelikle turizm hareketlerine katılan turistler ile katılmak isteyen potansiyel turistler ve turist kabul eden bölge halkının turizmin önemini kavramış olmaları gerekmektedir. Uluslar arası turizm hareketlerinin nicelik ve nitelik olarak gelişmesinin önemli nedenlerinden birisi de, turizmde yoğunlaşmış ülkelerin turizm sonucunda elde etmiş oldukları sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmedir. Benzer şekilde turizmin dinlenme-eğlenme, yeni yerler görme, yeni insanlar tanıma, kültür ve sanat olaylarını izleme gibi kişilere sağlamış olduğu olanaklar efektif turizm talebinin daha da artmasına neden olmuştur.

Turist kabul eden bir ülkede yaşayan insanların yabancı turistlere karşı önyargılı düşünceye sahip olmaları ve onların kendi kültür yapılarını (yaşam biçimi, gelenek, görenek, aile yapısı vb.) olumsuz şekilde etkileyeceklerini düşünmeleri sonucunda turistleri istememe, turistlere yönelik saldırılar gibi olumsuz davranış biçimleri kendisini gösterebilecektir. Bunun sonucunda da o bölgeye yönelik turizm talebinde düşme gözlenecektir. Bunun nedeni, o bölgede yaşayan halkın turizm ve turist kavramları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları ve turizmin toplumlararası barışı sağlayan en önemli bir unsur olduğunun göz ardı edilmesidir. Bu nedenle, uluslar arası turizm hareketlerine yeni katılan bazı üçüncü dünya ülkeleri, halkın turistlere yönelik olumsuz tepkilerinden çekindikleri için turizmin sağlayacağı ekonomik yararlar hakkında onlara ön bilgi verme zorunluluğu duymaktadırlar [Kozak ve diğerleri, 2000: 77].

1.2.3. Turizm Talebinin Esnekliği:

Turizm Ekonomisi ve Politikası birbiriyle bağlantılı kavramlardır. Çok sınırlı kaynakların dahi turizm endüstrisinde kullanılması, bir dizi ekonomik etkileri beraberinde getirir.

Turizm Endüstrisi herhangi bir yerin ekonomisine canlılık kazandırır. Diğer endüstriyel gelişim alternatiflerine nazaran daha fazla avantaj taşır. Turizm ekonomik alanda popülarite kazanması, bir diğer yönden, yani ülkeye döviz rezervi ile de yakından ilgilidir [Cook ve diğerleri, 1999: 238].

Ekonomistler elde edilecek olumlu sonuçlar açısından, turizmde esnekliğin gerekliliği konusunda aynı görüşü taşımaktadırlar. Esneklik fiyatlarda belli bir indirimle gidildiğinde talepte meydana gelebilecek artışı ifade eder. Örneğin herhangi bir turizm faaliyetinde fiyat indirimi uygulandığında çok daha fazla insan turizme teşvik edilecektir. Turizm gelirindeki artış, talebin esneklik derecesiyle doğru orantılıdır. Buna göre bir turizm faaliyeti için, olduğundan daha düşük bir fiyat öneren bir havayolu şirketini ele alalım. Böyle bir esneklik seyahate yönelen insanların hem miktar hem de seyahatten elde edilen dövizin daha fazla olmasını sağlayacaktır [McIntosh ve Robert, 1972: 107].

Turizm talebi kapsamında ele alınan esneklik katsayısı, diğer etkenlerdeki bir birimlik değişimin turizm talebinde ortaya çıkardığı etkinin yönünü gösterir. Esneklik katsayısı, her zaman pozitif bir değer alır, ancak etki pozitif yönde olabileceği gibi negatif yönde de olabilir [Kozak ve diğerleri, 2000:67].

Talebin siz konusu malın kendi fiyatına göre esnekliğine talep esnekliği denir. Üç türlü talep esnekliği vardır:

- Talebin Fiyat Esnekliği: Herhangi bir malın fiyatında meydana gelen değişmelerin bu malın talep edilen miktarlarına ne oranda yansıdığını gösterir.
- Talebin Çapraz Esnekliği: Bu esneklikte, herhangi bir mala olan talep miktarındaki değişme, o mala rakip veya tamamlayıcı nitelikteki malların fiyatlarındaki değişime göre incelenir.
- Talebin Gelir Esnekliği: Gelirdeki değişme ile talepteki değişme arasındaki ilişkiyi ortaya koyar [Çakır, 1999: 37].

1.2.4. Turizm Talebinin Özellikleri

Turizm talebi, ekonomideki diğer mal ve hizmetlere yönelik talebe göre bazı farklılıklar ve değişik özellikler gösterir. Bu özellikleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

1. Turizm talebi bağımsız bir talep niteliğindedir, yani kişiden kişiye değişir. İnsanları seyahate yönelten çeşitli nedenler vardır ve her insanın turizm talebi farklı hedeflere dönük olabilir. Bu nedenler, insanların atmosfer değiştirme isteği ve kişisel bir takım etkiler altında kalmasının bir sonucudur.
2. Turizm talebi çok yönlü özellikler taşır. Fiziksel bir rahatlığa, psikolojik bir mutluluğa ulaşmak için seyahat eden insanlarla, ticari amaçlarla seyahat eden insanlar arasında bir farklılık olduğu gibi; konaklama yerinde gıda, eğlence, konut, diğer mal ve hizmetler gibi değişik ihtiyaçların baskısına ve yoğunluğuna göre harcamaların serbestçe dağıtılması olanağı vardır.
3. Turizm talebi kişisel harcanabilir gelirlerin kullanılması ile ilgilidir. Diğer bir deyişle turizm talebi kişilerin gelirine bağlıdır ve talebin gelir esnekliği oldukça yüksektir.

4. Turizm talebi ekonomideki lüks ve kültürel nitelikteki diğer mal ve hizmetlerle rekabet halindedir. İkame olanakları turizm alanından başka alanlarda ve çok sayıda olduğu için, turistik mal ve hizmetlerin yerini kolaylıkla, özellikle lüks nitelikteki mal ve hizmetler alabilir.
5. Turizm talebinin ikamet (değişim) olanaklarının fazla olması, turistik tüketimdeki tercihlere ekonomik, sosyal, politik ve mali nitelikteki faktörlerin etkisinin oldukça fazla olmasına yol açar ve talebin aşırı esnek olmasını sağlar. Turistik tüketime konu olan mal ve hizmetler arasında da aşırı bir rekabet vardır. Bu rekabet kişisel tercihlere bağlı olarak ortaya çıkar. Konaklama süresi ile uzaklık arasında bir rekabet olduğu gibi, turistik tüketim harcamalarından konaklamaya akan pay ile ulaştırmaya akan pay arasında da bir rekabet söz konusudur. Diğer bir deyişle, turistin geldiği yer ile turistik bölge arasında bir rekabet vardır. Mesafe uzadıkça konaklama süresi kısalmır.
6. Turizm talebi mevsimlik bir özellik taşır ve turizm talebini yılın değişik mevsimlerine dağıtmak oldukça zordur. Bu, yeni ve değişik türde turizm yatırımlarını gerektirir [İçöz ve Kozak, 1998:88].

1.2.5. Turizm Talebi ve Merkez Çevre İlişkisi

Turist, tatil yeri seçimini yaparken seyahat sektöründe yer alan aracı kuruluşlara, seyahat acenteleri ve tur operatörlerine başvurur. Seyahat işletmeleri turistin talebini ve seyahat kararını etkiler.

Seyahat sektörü aracılığıyla turistin beğenisini ve tatil yeri seçimini etkilerken, çekim ülkesindeki turizm yatırım kararları da kamu kesimi tarafından turizm gelişme yönünü belirleyecek biçimde alınır. “Başlıca yatırım kararları hükümetler ve çokuluslu şirketler tarafından verilir.” Çokuluslu şirketler turizmin gelişme yönünü, gelişen ülkenin turistik ürün türünü, turizmde gelişme seçeneklerini, gelişme bölgelerini ve kullanılacak turizm kaynaklarını etkilerler.

Çokuluslu, bütünleşmiş turizm grupları gelişen ülkelerin turizm politikasını ve turizm gelişme yönünü belirleyen kararlar alırlar. Turizm yatırım kararlarının turist gönderen gelişmiş ülkelerde, merkez ülkeler, alınması ve gelişen ülkenin tatil destinasyonu olarak geliştirilmesi konusunun o ülkenin turizm planlamacılarına empoze edilmesi, merkez

lkeler-evre ülkeler ilişkisini gündeme getirir. Merkez evre ilişkilerinin iki yönü vardır. Bunlardan birincisi potansiyel turist çekim ülkesinin turist gönderen gelişmiş ülkelere fiziki uzaklığıdır. İkincisi ise organizasyon düzeyinde gelişmiş ileri batı ülkeleriyle gelişen ülkelere ait şirketler arasındaki ilişkilerdir. Çalışmanın bu bölümünde, merkez evre ilişkileri fiziki uzaklık açısından incelenecektir [Yarcan, 1998: 17].

2. SİNOP İLİ TURİSTİK ARZ KAYNAKLARI

2.1. Tabii Turistik Arz Kaynakları

Sinop İlinin doğal yapısı, ilde birçok doğal güzelliğin doğmasını sağlamıştır. Düzenlenen orman içi dinlenme yerleriyle bu doğal zenginlikler değerlendirilmiştir. Ormanlar, yan yana uzanan plajlar km.lerce uzanan pırıl pırıl kumsallarla kaplıdır. Bu yörenin turistik bölgelerini şu şekilde incelemek mümkündür.

a-) Bahçeler Mevkii

Şehir Merkezinin girişinde iç limana bakan kısmında ormanlarla kaplı bir alandır. Ortalama 500m. uzunluğunda 4-10m. genişliğindeki kum bandında Halk plajı, orman kampı, dinlenme tesisleriyle, belediye kampı ve kampın içinde otel, restoran, kamp ve çadır yerleri bulunmaktadır. İnce sarı kum ile kaplı olan sahil bandından denize girebilmektedir. Bandın gerisindeki ormanlık alanı piknik mesire yeri olarak kullanılmaktadır [Sinop İl Turizm Müdürlüğü Brifingi, 2000:5].

b-) Karakum Mevkii

Şehir Merkezinden 1,5 km. uzaklıktadır. Boztepe yarımadasının güneydoğusunda yer alan bu doğal plaj Karakum adını aldığı siyah kumlardan oluşmuştur. Bu doğal plajın kumları ince tanelidir. Halk arasında kumun romatizma, siyatik gibi hastalıklara iyi geldiği söylenir. Bu mevkide özel idareye ait Karakum tatil köyü bulunmaktadır.

c-) Akliman (Akkum) Plajı

Akliman kumluğu, şehir merkezinin 2 km. kadar kuzeydoğusundan başlar. Deniz ve orman iç içedir. Uzunluğu ortalama 4 km. olan bu kıyı bandında, kum bandı genişliği yer yer 10 m.ye kadar varmaktadır. İnce taneli kumlardan oluşan Akliman Kumsalında denize girebilmektedir. Çevresinde ise günübirlik konaklama tesislerinin yer alabileceği bir potansiyel bulunmaktadır [Sinop 93, 1993:30].

d-) Sinop – Akliman Turizm Merkezi

Akliman plajının batısında, şehir merkezinden 11 km. uzaklıkta yer alan bu mevki (Hamsilos) civarı 9 Nisan 1987 tarihinde turizm merkezi ilan edilmiş ve 19 Nisan 1989 tarihinde de sınırları genişletilmiştir.

Turizm merkezinde ilginç peyzaj özellikleri taşıyan Türkiye'nin tek fiyordur Hamsilos ile bir liman niteliği gösteren Akliman bulunmaktadır. Kara ve deniz avcılığının birlikte yapıldığı kıyı kesiminde, zengin orman dokusu, deniz kıyı bir arada doğal-ekolojik bir bütünlük oluşturmaktadır. Denizin nehir gibi karanın içine girdiği Hamsilos Fiyordu'nun çevresi kayalıktır ve zengin bitki çeşitlerine sahip maki topluluğuyla kaplıdır.

Akliman Hamsilos kıyı kesimi piknik, mesire ve rekreasyon alanı olarak kullanılmakta olup, turizm potansiyeli olarak yüksek nitelikler göstermektedir.

e-) İnceburun Kıyı Bandı

İnceburun, Türkiye'nin en kuzey ucudur. Ormanlarla kaplıdır. Milli park niteliğindedir. İnceburun ve çevresi; geyik, sülün ve karaca koruma alanıdır. İlimize gelen yerli ve yabancı turistlerin en çok görmek istedikleri yerlerin başında Türkiye'nin en kuzey ucu olan İnceburun gelmektedir [Sinop 93,1993:32].

f-) Sarıkum Mevkii

Şehir merkezine 21. km. uzaklıktadır. Sinop ve yöresinin en ilginç doğal güzelliklerini sergileyen Sarıkum Gölü ve çevresi, göl, deniz, sulak saha, orman ve çeşitli tarla tarımının yapıldığı bir ekosistemler bütünlüğü gösteren tabiatı koruma alanıdır. Bu yörede ayrıca, karaca, yaban domuzu, çakal, tilki, vaşak vb. gibi hayvanlar da bulunmaktadır. Bu alan göç mevsiminde kuşlar tarafından konaklama yeri olarak kullanılmaktadır. Denizle göl birbirine çok yakındır. Deniz kenarında ince taneli kumların oluşturduğu kumsal bulunmaktadır. Adını kumun renginden almıştır.

g-) Bektaşağa Köyü Göledi ve Çevresi

Sinop-Erfelek İlçesi karayolu üzerinde Sinop'a 20 km. uzaklıktadır. Geleneksel şenlikleri, ormanı ve balık avcılığı yapılan göledi çevresi piknik ve mesire yeridir. İlimize gelen yerli turistlerin günübirlik vakit geçirebilmeleri için ideal bir mekandır.

h-) Erfelek Tatlıca Şelâleleri

Erfelek İlçesi, Tatlıca Köyü mevkiinde, 28 irili ufaklı şelâleden oluşmuş, ülkemizin sayılı doğal güzelliklerinden biridir. Şelâlelere Erfelek ilçesinden geçilerek, 14 km. sonra ulaşılır. Dar bir vadi içinde bulunan şelâleler boyunca yürüyüş oldukça zevkli ve heyecanlıdır. Doğal sit alanı ilan edilen şelâleler civarında, manzara görülmeye değerdir [Sinop İl Turizm Müdürlüğü Brifingi, Sinop-2000].

i-) Ayancık Yerleşmesi Kıyıları

Ayancık yerleşmesi çevresinde, irili çakıl kaplı, uzunlukları fazla olmayan bir kıyı bandı vardır. Bu kıyı bandı da denizden yararlanma açısından uygun olup, turizm tesislerinin yer alabileceği potansiyel alanlar vardır.

Ayancık yerleşmesi çevresinde bu kent içi plajın dışında, doğuda Aliköy, Bahçeli, Tarakçı, Ağaçlı Köylerinin sahil bantlarında denize girmeye olanak tanıyan kesimler bulunmaktadır.

Ayancık yerleşmesinin en önemli yerlerinden biri de kıyıya dik inen yükseltilerin olanak sağladığı bakış teraslarının varlığıdır.

Yerleşmenin batısında sahilde Çamurca mevkiinde, günübirlik tesislerin yer alabileceği turizme yönelik potansiyel alanlar vardır. Bu kesimde Askeriyenin eğitim ve dinlenme amaçlı kampı ve mülkiyeti Kızılay'a ait bir alan bulunmaktadır.

Ayancık ilçesinin batısında 11 km. uzaklıkta bulunan Usta Burnu ve İstefan Liman ve Balıkçı Barınağı; günübirlik ve konaklama tesisleri ise yatçılık için uygun turizm yönelik potansiyel alanlar vardır.

j-) Türkeli-Helaldı Kıyı Bandı

Türkeli yerleşmesi doğusunda iri taneli çakıllardan oluşan doğal kumsal, plaj ve batıda Göllüsu Burnu ve çevresinde denizden yararlanma olanakları vardır.

Helaldı yerleşmesi kıyı kesiminde iri taneli geniş kumsal vardır. Sahilde günübirlik ve konaklama tesislerinin yer alabileceği turizme yönelik potansiyel gelişme alanları bulunmaktadır. Helaldı sahil plajı ilçenin en güzel plajıdır. Uzun ve geniş kumsalı vardır.

İldeki potansiyel kaynaklardan biri olan göletlerden turizme yönelik olarak yararlanma olanağı bulunmaktadır. Göl çevresindeki alanların özellikleri ile değerlendirilerek turistik çekim noktası olarak kullanılabilir, su sporları için uygun ortamın düzenlenmesi, göl çevresinde kampçılık eğitiminin verilebileceği kampların kurulması, günübirlik kullanıma olanak verecek tesislerin kurularak yakın çevrenin rekreasyon ihtiyacının karşılanabileceği potansiyel kaynaklardır.

Bu tür göletlerin başlıcaları; Sinop merkez ilçesinde orman ve balık avlama olanağı bulunan piknik ve mesire yeri Bektaşğa ve Taşmanlı göletleri, Durağan ilçesindeki Durağan Göletleri ile Yassıalan Göleti ve Boyabat ilçesinde Cemalettin Göleti'dir [Sönmez, 1991:38-39]

2.2. Tarihi Turistik Arz Kaynakları

2.2.1. Kaleler

Sinop'ta ilk Tunç çağından beri yerleşildiği bilinmektedir. Hitit ve Gasko kavimlerinden yazılı metinlerde bahsediliyorsa da yörede yapılan kazı ve araştırmalarda herhangi bir buluntuya rastlanmamıştır.

Kalelerin İ.Ö. VIII. yy.da Milet'ten gelerek Sinop'ta yerleşip koloni kuran göçmenler tarafından ilk defa yapıldığını düşünmekteyiz. VII. yy.ın başlarında Anadolu'yu kasıp kavuran Kimmerler Sinop'u da istila etmişlerdir. Kaleler bu istiladan sonra yeniden onarılmıştır. 6. yy.'ın ortasında Pers hakimiyetine geçen şehir daha pontus krallığının önemli bir merkezi olmuştur. Surlar VI. Mitridat'es tarafından bugünkü sınırlarıyla

onarılıp geliştirilmiştir. Romalıların bizanslıların hakimiyetinde kalan şehrin surları devamlı onarım görmüştür. Sinop 1214 yılında Selçukluların eline geçtikten sonra yeniden onarılarak iç kale oluşturulmuştur.

Sinop, şehir surları, yarımadanın en dar olan boyun kısmında kurulmuş ve bu bölgeyi tamamen çevrelemektedir. Kuzey surları 1800m. güney surları 400m. doğu surları 500m. batı surları 273m. olmak üzere toplam sur uzunluğu 2973 m.dir. Sur kalınlığı 8 metre olup, yüksekliği 25-30 m. arasında değişir. Evliya Çelebi seyahatnamesinde Kum kapı, Tersane kapısı, Yenici kapısı, Tabakhane kapısı, Lonca kapısı ve Deniz kıyısından bahseder. Ancak bugün Kum kapı ve Lonca kapısı ayakta. Kuzey surları denizin etkisiyle çok yıpranmıştır. Bu cezaevinin çevresinde iç kale surları ile güney surları, tahrip olmasına rağmen hala eskisinin anısını yaşatmaktadır.

2.2.2. Balatlar Kilisesi ve Serapis Mabedi:

Bugün Sinop Müzesi'nin bahçesinde kalıntıları yer alan mabet, 1951'de Doç.Dr.Ekrem AKURGAL ve L.Dudde tarafından kazılmıştır. Güneyinde altan olan dikdörtgen planlı mabettir.

Mabet İ.Ö. L yy.da yapılmış olup, uzun yıllar kullanıldığı kazı sırasında bulunan malzemelerden anlaşılmaktadır.(15mx8.60m) kazı sırasında pişmiş toprak, mimarı parçaları ile serapis, ionysos, Herakles, işsiz veya kore figürleri bulunmuştur. Mabedin hangi tanrı için yapıldığı kesin bilinmemekle birlikte, Robikson tarafından bulunmuş yazıtta bu mabedin serapis'e ait olduğu açıklanmıştır.

Ada mahallesinde bulunan bu kilise Bizans çağına ait olup, apsis ve geniş avlu duvarları ile çağının sanat hususiyetlerini hala muhafaza etmektedir [İl Turizm Envanteri, 1995:25].

2.2.3. Cami ve Mescitler:

2.2.3.1. Alaaddin Camii

Erken, Türk camii tiplerine güzel bir örnek teşkil eden Alaaddin Camii, Sinop'un fethinden hemen sonra yapılmıştır. Rum baskısından büyük zarar gören camii 1268'de Süleyman Pervane tarafından onarılmıştır. Daha sonra da bir çok Türk büyüğü tarafından onarılmıştır. Zamanında Türk taş oymacılığının bir şaheseri olan minberi ne yazık ki büyük kubbenin çökmesiyle kırılmıştır.

2.2.3.2. Saray Camii

Tersane Çarşının arkasındaki sokakta bulunan bu camii, 10.65 m. uzunluğunda ve 11.70m. eninde olup, kesme taştan yapılmış, tek kubbedir. Camii 1374 yılında Candaroğulları Celalettin Beyazıt Bey'in zamanında yapılmıştır. Bu çağa ait işlemeli güzel mihrap ve kitabesi vardır.

2.2.3.3. Fetih Baba Mescidi ve Mehmet Ağa Mescidi

Meydankapı Çarşısında yer alan mescit, 1353 yılında İsmail Bin Uslu Bey tarafından yaptırılmıştır. Mermerden yapılmış süslü küçük mihrabın üstünde kabartma olarak "Ayet-ül Kürsi" yazılıdır. Kale yazısında bulunan bu camii 1648 yılında inşa edilmiş, 1910 yılında minare eklenmiştir.

2.2.3.4. Cezayirli Ali Paşa Camii ve Kefevi Camii

Seyid Bilal Türbesine bitişik olan bu camii Selçuklulara aittir. 1876'da Ali Paşa ve 1890'da Abdülhamit tarafından tamir ettirilmiştir. Kefevi Mahallesinde bulunan bu camii Şeyh Mahmud Kefevi tarafından yaptırılmıştır. Harap bir halde iken sancak mutasarrıfı Bekir Paşa tarafından 1896'da onarım yaptırılmıştır.

2.2.3.5. Meydan Kapı Camii ve İskele Camii

Meydan kapı Sakarya Caddesinde bulunan bu caminin ne zaman yapıldığı kesin değilse de, Şeyh Ömer Efendi adına bir zat tarafından vakıf kayıtlarından öğrenilmektedir.

Caminin ahşap minaresi Sinop minarelerinin en orijinallerindenidir. Tersane Çarşısında bulunan bu camii, 1905’de Sinop eşrafından Hacı Ömer Efendi tarafından yaptırılmıştır.

2.2.4. Medreseler ve Türbeler

2.2.4.1. Süleyman Pervane Medresesi

Alaaddin Camiinin kuzeyinde olan medrese, Sinop’un düşman baskınından kurtulmasının bir hatırası olarak 1262 tarihinde Selçuklu Veziri Süleyman Pervane tarafından yaptırılmıştır. Binanın girişini mermer süslü yüksek bir partal süslemektedir. İçinde eyvan karşısında geniş avlu, ortasında şadırvan vardır. Avlunun her iki yanında mermer sütunlu revak ve arkalarında 16 küçük oda bulunmaktadır.

2.2.4.2. Seyit Bilal Türbesi

Selçuklu çağında yapılmıştır. Kime ait olduğu kesinlikle bilinmeyen Türbe, halk arasında böyle adlandırılmaktadır. Bu türbe Sinop’un doğu tarafında ada üzerinde bulunan Cezayirli Ali Paşa Camii’nin sol tarafında yer alır.

2.2.4.3. Gazi Çelebi Türbesi

Türbe, pervane medresesinin sağ taraf bitişiğindeki küçük bahçe içindedir. Pervaneoğullarının son hükümdarı olan Gazi Çelebi, Mühesebüddin Mesut Çelebi’nin oğludur. 1322’de ölümü üzerine bu türbeye gömülmüştür.

2.2.4.4. Sultan Hatun Türbesi (Aynalı Kadın)

Sinop Müzesi’nin bahçesinde bulunan Sultan Hatun Türbesi (Aynalı Kadın), 1335 tarihinde I. Murat tarafından kardeşi Sultan Hatun için yaptırılmıştır ve günümüze kadar hemen hiç hasar görmeden ayakta bulunmaktadır.

2.2.4.5. Hatunlar Türbesi

Candaroğulları zamanında yapılmıştır. Cezayirli Ali Paşa camii yanında, tek kubbeli kare planlı bir binadır. İnşa tarihi belli değildir. Celalettin Beyazıt'ın oğlu İskender'in karısı ile kızı Türe Hatun için yaptırılmıştır.

2.2.4.6. Yeşil Türbesi

Candaroğulları zamanına ait olan Yeşil türbe Sakarya Caddesi üzerinde bulunmaktadır ve Alaaddin Camiinin doğusunda yer alır. Bu güne kadar kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2.2.4.7.İsfendiyaroğulları Türbesi

Alaaddin Camii avlusunda bulunan türbe, Candaroğullarına ait sekiz zatın kabrini ihtiva etmektedir. Yapılış tarihi ve kimin yaptığı belli değildir. İçindeki sandukalar Türk taş oymacılığı ve işlemeciliğinin eşsiz örneklerindedir.

2.2.5. Tarihi Çeşmeler

- a) Aslan Çeşmesi
- b) Bekir Paşa Çeşmesi
- c) Fıskıran Çeşmesi
- d) Halk Çeşmesi
- e) Karkum Çeşmesi
- f) Kethuda Mehmet Ağa Çeşmesi
- g) Okulaltı Çeşmesi
- h) Park Çeşmesi
- i) Recı Çeşmesi
- i) Saray Çeşmesi
- j) Terazı Çeşmesi
- k) Şehitler Çeşmesi
- l) Sarımsaklı Çeşmesi
- m) Sahubiddin Ağa (Tayboğa) Çeşmesi

2.2.6. Şehitlik:

Sinop müzesinin bahçesinin yanında yer alan şehitlik 1853 Osmanlı-Rus muhaberesi sırasında Sinop Limanında şehit düşen denizcilerimiz için yaptırılmıştır. Sinop Merkez Meydankapı Mahallesi'nde bulunmaktadır.

2.2.7. Sinop Cezaevi

3 Ekim 1214'te Sinop'u zapteden Selçuklu Sultanı İzzettin Keykavus tarafından iç kale olarak inşa ettirilen Selçuklular ve Osmanlıların ilk döneminde tersane olarak çalışan alanı 1882 yılında Sinop mutasarrıfı Veysel Paşa zamanında hapisane binası yaptırılmış.

Hapishaneyi çevreleyen iç kale 11 adet burçla desteklenmiştir. Burçların yüksekliği 22 m. yükseklik ise 18 m.dir. surların üzeri ise 3m. genişliğindedir. Binanın önünde tek kubbeli bir Osmanlı Hamamı vardır. İç kaleyi oluşturan beden ve burçların yapımında antik devir mimarisine ait bol miktarda mimari parçalar kullanılmıştır.

Hapishanenin bulunduğu alanı güneyden çevreleyen ve İzzettin Keykavus'un kumandalarına yaptırma görevi verdiği bu bölümde kalan 5 adet burç hapisane binası yapılmadan önce Osmanlı döneminde zindan olarak kullanılmaktadır.

2.2.8. Paşa Tabyaları

İl Merkezine 1 km. uzaklıkta, yarımadanın güneydoğusunda 19. yy.da Osmanlı-Rus savaşları sırasında denizden gelen baskınları önlemek amacıyla yapılmıştır. Yarımay şeklindedir. Üstte 11 adet top yuvası bulunan yapının alt bölümünde cephanelik ve asker koğuşu olarak kullanılan büyük mekanlar ve mahzen vardır [Sinop 93, 1993:37].

2.2.9. Saat Kulesi

Doğu surları üzerinde Özel İdare binasının güneyindeki burcun üzerine inşa edilmiş bir yapıdır. Kare planlı, düzgün kesme taşlardan inşa edilmiştir. Burcun batısından çıkan taş merdiven ile kuleye varılır. Cumhuriyet dönemi yapılarından olan kule, Sinop'la özdeşleşmiştir. [Sinop Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Brifingi, s:44-51, Sinop-1994].

2.2.10. Durak Han

Durağan İlçe merkezindedir. Selçuklu döneminde yapılmıştır. Han dikdörtgen planlı, birbirine bağlı iki mekandan oluşmaktadır. Giriş kesme taştan yapılmış kemerli bir kapı ile sağlanmıştır. Girişinde sağında ve solunda iki adet oda, kuzey duvarı boyunca 10 oda mevcuttur. Odalar ortadaki büyük mekana açılmaktadır.

Han Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir.

2.2.11. Mezarlar

a-) Terelek Kaya Mezarı

Durağan ilçesi Köhler köyü sınırı içindedir. Mezarda 3 sütunlu bir giriş yeri ile alınlık kısmında bazı kabartmalar vardır. Mezar odasına kare şeklinde bir kapı ile girilmektedir. Alınlık yerinde sağda bir mücadele sahnesi, solda hayvan boynuzları arasına oturtulmuş, bir insan başı figürü yer almaktadır. Paflagonyalılar tarafından M.Ö. 7. yy.da yapıldığı tahmin edilmektedir.

b-) Ambar Kaya Mezarı

Durağan ilçesindedir. Durağan-Vezirköprü yolu üzerinde ilçeye 8 km. uzaklıkta ve Gökırmak kenarında ambarkaya üzerine oyulmuştur. Girişte 3 sütun vardır. Paflagonyalılar tarafından yapıldığı sanılmaktadır.

c-) Salar Kaya Mezarı

Boyabat ilçesine bağlı ve Boyabat-Kastamonu yolunun 15. km. yakınında bulunan Salar Köyü'nün güneydoğusunda yer alır. Mezarda üç sütunlu bir giriş vardır. Sütunların üzerinde üçgen alınlık bulunmaktadır. Mezara dikdörtgen şeklinde bir kapıdan girilir. Kalker kayaya oyularak yapılan mezar anıtın Paflagonyalılar tarafından M.Ö. 7. yy.da yapıldığı düşünülmektedir.

2.2.12. Aslan Torunlar Konağı

İl merkezinde Kemalettin Sami Paşa Caddesi üzerindedir. Osmanlı konut mimarisinin bütün özelliklerini taşıyan konak zeminle birlikte üç katlıdır. Cumbalı olan yapıda yüksek tavanlı, kemerli, eyvanlı salonlarla karşılaşılır. Bütün duvarlar ince işçilik taşıyan tahta ve çitalarla bezenmiştir.

Bütün yapıda Osmanlı döneminin ağaç işçiliğinin güzel bir örneğini görmek mümkündür. Kamulaştırılmış olan bina aslına uygun olarak restore edilmiştir.

2.2.13. Hamamlar

a-) Aşağı Hamam (Tuzcular Hamamı)

Sinop Camii-i Kebir Mahallesi Tuzcular caddesinde bulunan hamam, Osmanlı mimarisi karakterindedir. Kuzey-güney konumlu olan yapının moloz taştan inşa edilmiş olan cephelerde örtü sisteminin tonoz ve kubbeleri fark edilir.

b-) Yukarı Hamam (Alaaddin Hamamı)

Sinop Merkez Alaaddin Camii'nin yanındadır. Kuzey-güney konumlu ve dikdörtgen dış duvarlar sisteminin içinde yer alan hamam tonoz ve kubbelerle örtülü, soyunmalık bölümü ise çatı ile örtülüdür. Hamam 13. yy.da yapılmıştır [Sinop İli Çevre Durum Raporu, 2000:90,91,93,95].

Tablo 3: İlimizde bulunan tarihi, kültürel, arkeolojik ve turistik özellikli alanlar

Tarihi ve Kültürel Değerler	
1 – Müzeler	Sinop Müzesi
2 – Kaleler	Sinop Kalesi
	Boyabat Kalesi
3 – Çeşmeler	Şehitler Çeşmesi

Tablo-3: (devam)

4 – Camiiler	Alaattin Camii
	Cezayirli Ali Paşa Camii
	Saray Camii
	Fetih Baba Mescidi
	Meydan Kapı Camii
5 – Medreseler	Süleyman Pervane Medresesi
6 – Hanlar	Durak Han
7 – Kaya Mezarları	Türelek Kaya Mezarı
	Ambar Kaya Mezarı
	Salar Kaya Mezarı
8 – Türbeler	Seyyit Bilal Türbesi
	Gazi Çelebi Türbesi
	Sultan Hanım Türbesi (Aynalı Kadın)
	Hatunlar Türbesi
	İsfendiyar Oğulları Türbesi
	Çeçe Sultan Türbesi
9 – Hamamlar	Aşağı Hamam (Tuzcular Hamamı)
	Yukarı Hamam (Alaattin Hamamı)
10 – Tabyalar	Paşa Tabyaları
11 – Cezaevi	Sinop Cezaevi
Gezi ve Mesire Yerleri	Bahçeler Mevkii
	Karakum Mevkii
	Aklıman-Hamsilos Yöresi
	İnceburun Kıyı Bandı
Gezi ve Mesire Yerleri	Sarıkum Mevkii
	Bektaş Ağa Köyü Göleti ve çevresi
	Soğuksu
	Abalı Köyü Piknik Alanı
	Ak göl

Kaynak: Sinop İli Çevre Durum Raporu, 2000, s:129.

2.3.Yayla Turizmine Yönelik Arz Kaynakları

Yörenin turizm açısından çekicilik yaratmasında, çevrenin tabii özelliklerinin önemli yeri olduğu kabul edilmektedir. Dışarıdan gelen turistlerin tabii güzelliklere olan ilgisi oldukça fazladır. Sinop İli'nde bozulmamış doğasıyla, bu açıdan önemli bir potansiyele sahiptir. Yaylalar ise; bu potansiyel içinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Şimdi de Sinop İli sınırları içinde yer alan yaylaları tanıyalım:

2.3.1.Güzfındık – Bozarmut Yaylaları

Yaylalar; Gerze-Çalboğazi Beldesi'nin 35 km. güneybatısında bulunmaktadır. Yaylalara ham toprak yolla ulaşılmaktadır. Ulaşım, Gerze plajlarından araçlarla 45 dakika sürmektedir.

1350 m. yüksekliğe sahip yaylalarda, altyapı tesisleri bulunmaktadır. Yaylalarda konaklama ve yeme-içme gibi ihtiyaçlara cevap verecek tesisler bulunmadığı için, kamp yapacakların çadır ve temel ihtiyaç malzemelerini yanlarında getirmeleri gerekmektedir.

2.3.2.Türkeli Kurugöl Yaylası

Türkeli İlçesi'nin 12 km. kuzeybatısındadır. Yolun ilk on kilometresi toprak yol, 2 km.si patikadır. 800 m. yüksekliği bulunan yayla Karadeniz'in doğal bir manzara seyir terası konumundadır. Su ve elektrikten başka altyapı bulunmamaktadır. Kamp yapacakların çadır ve temel ihtiyaçlarını yanlarında getirmeleri gerekmektedir.

2.3.3.Ayancık – Akgöl Yaylası

Ayancık - Boyabat yolunun 44. kilometresinden sağa ayrılan ham toprak yolu takiben 4 km. sonra Akgöl'e ulaşılır. Akgöl Yaylası bozulmamış doğasında bulunan on bin bitki çeşidiyle çangal ormanları, botanik araştırmalar için tercih sebebidir. Yemişli Deresinin ağzının kapatılmasıyla oluşturulan yapay gölde kırmızı benekli alabalık üretilmektedir. Kamp yapacakların çadır ve temel ihtiyaç malzemelerini yanlarında getirmeleri gerekmektedir.

2.3.4. Soğuksu

Sinop – Boyabat ilçesi karayolunun 47. km.sindedir. Çevresi çam ve köknar ağaçları ile kaplıdır. Bol miktarda kaynak suyu potansiyeline sahiptir. Güzel piknik ve mesire alanıdır. 850 m. yüksekliğe sahiptir. Kamp yapacak olanların temel ihtiyaçlarını yanlarında getirmeleri gerekmektedir.

2.3.5. Durağan - Buzluk Yaylası

Durağan'ın 16 km. kuzeyinde, Göktepe-Soyuk ormanları içinde, ormanın Gökırmak vadisine bakan yamaçlarında yer alan Bozluk Yaylası 1200 metre yükseltide yer almaktadır.

Kaynak suları, yaz mevsiminde buzların oluşturduğu mağarası, çevrede otlaklar, çayırlar orman dokusu ve kalker kayadan oluşan ilginç görüntüsü ile Gökırmak vadisi içindeki en önemli yayladır. Gerze'nin Kozfindık ve Bozluk yaylalarına yakınlığı (10 km) ile bu alanlarla bütünleşebilecek turizm potansiyeli oluşturulabilir [Sönmez,1991:33-34].

2.4. Mağara Turizmi Açısından Arz Kaynakları

Sinop İli Mağara Turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip değildir. İl sınırları içinde; Turizm faaliyetlerinde söz sahibi olan sadece bir tane mağara bulunmaktadır. Mevcut bulunan mağaranın da gerekli altyapı, üstyapı ve tanıtım eksiklikleri nedeniyle turistik arz kaynağı olarak kullanılması mümkün olmamıştır.

2.4.1. İnaltı Mağarası

Mağara Sinop İli, Ayancık ilçesine yaklaşık 50 km. uzaklıktaki İnaltı Köyü yanında yer almaktadır. Ulaşım toprak, ancak güzel manzaralı bir yolla sağlanmaktadır. İnaltı köyü ile mağara arasındaki uzaklık yaklaşık 400-450 m. civarında olup eğim oldukça fazladır. Denizden yüksekliği 1070 metre kadardır.

İnaltı Mağarası geniş ve yüksek bir girişle başlamakta ve gidebildiğimiz 350-400 m.lik kısma kadar bu özelliğini korumaktadır. Mağara 3-6 m. genişliğinde, 5-25 m.ye varan

bir yükseklikte, büyük bir tünel şeklinde devam etmektedir. İlk 350-400 m.lik bölümde, mağara oluşumları açısından duvarlarda traverten oluşumları ile yer yer küçük büyüklü sarkıtlar bulunmaktadır. Mağaranın toplam uzunluğu 700 m. olup, 400 m.den sonrası sulu ve çamurludur [T.C. Sinop Valiliği, Sinop'u Tur'la Tanıyalım].

2.5. Sağlık Turizmi Açısından Arz Kaynakları

İlimiz Sağlık Turizmi açısından yeterli potansiyele sahip bulunmamaktadır. Sinop ilinde beş maden suyu kaynağı, bir de kaplıca mevcuttur. Ancak gerekli özen gösterilmediği için bu kaplıca ve maden suyu kaynakları sadece İl'de yaşayan insanların yararlanmasıyla sınırlı kalmaktadır.

Görüldüğü gibi; Sinop İli sağlık Turizmi arz kaynakları bakımından yeterli bir potansiyele sahip bulunmamaktadır. Ancak elde bulunan, potansiyel Sağlık Turizmi kaynaklarına daha özen gösterilmelidir.

2.6. Kongre Turizmi Açısından Arz Kaynakları

Ulusal ve Uluslar arası Turizm faaliyetleri içinde; ön plana çıkmaya başlayan Kongre Turizmi, önemli bir turizm çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ancak Sinop İlinde Kongre Turizmi açısından tesis ve altyapı yok denecek kadar azdır. Sadece; Sinop İl Merkezinde; Toplantı Salonuna sahip bir tesis mevcuttur: Sinop Sultan Oteli

Ayrıca; Halk Eğitim Merkezi'nin salonuyla bilimsel toplantılara ev sahipliği yapabilmektedir.

2.7.Folklorik, Kültürel ve Etnografik Değerler

19. yy.ın önemli liman kenti Sinop'un yaşamında I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sonrasında azınlıkların yöreden ayrılmasıyla çeşitli sanat kolları ve ticaret yaşamı canlılığını yitirmeye başlamış, tarım başlıca ekonomik etkinlik durumuna gelmiştir.

19.yy.ın sonlarında başlayan Kafkas ve Doğu Karadeniz göçleriyle bu yapı sürerken, geleneklerdeki farklılıklar, yoğun bir kültür mozaığı yaratmıştır. Bölgenin dağınık ve küçük birimlere dayanan, yerleşme düzeni de dışa kapalı yapıları ve yaşama biçimlerini güçlendirici bir öge olmuştur.

Cumhuriyet Dönemi'nin başında, denizle iç içeliği, bir ticaret merkezi oluşu kentin değişik değerleri tanınmasına yol açmıştır. Cumhuriyet'in başlattığı dönüşümler Sinop'ta kolaylıkla benimsenmiştir. 1932'de kurulan Halkevleri ilin toplumsal-kültürel yaşamında önemli işlevler görmüştür. İlin durağan yapısında ilk kıpırdanmalar 1950'lerde gözlemlenmektedir. Kapalı yapıların çözülme sürecinin Türkiye ölçeğinde hızlanması, geleneksel özelliklerin ağır bastığı iç kesimleri de etkilemiştir.

1950'lerde Türk-Amerikan ortak savunma işbirliği çerçevesinde, Sinop'un Boztepe Yarımadası'nda kurulan Amerikan Üssü, Sinop kentinde yaşamı etkilemiştir. Bu etkilenme daha çok ekonomik kaynaklı olmuştur. Yazları canlanan turizm, kente devingenlik getirmektedir. Bu etkilerle Sinop'un tarihsel uğraşları turizme yönelik tahta eşya yapımı ve dokumacılık biçiminde yeniden ortaya çıkmıştır. 1970'lerden sonra hızlanan sanayileşme-kentleşme de kültür değişmesinin etkenlerindedir.

Tarım ağırlıklı uğraşların sürdürüldüğü Sinop'ta yaşama biçimi, kıy-kentten çok kıyı ve iç kesin ayrışmasına dayanmaktadır. Uğraş alanlarının çeşitliliği kıyı kesimlerde yoğunlaşmasının yanında, kentsel değerleri de yaygınlaştırmıştır. Giyim-kuşam özellikleri ve beslenme biçimlerinde de aynı ayrışma görülür. İç Anadolu kültürünün yoğun olduğu Boyabat-Durağan yöresinde evlenme, doğum-ölüm, bayram törenleriyle de geleneksel özellikler korunmaktadır. Kıyı kesiminde ise, deniz ve Kafkas kültürünün etkileri görülmektedir. İlde, üç merkezde turizm, deniz ve kültür etkinlikleri kapsamında festival ve şenlikler düzenlenmektedir. Sinop kentinde her yıl Temmuz ayında, "Sinop Festivali" düzenlenmekte; bu çerçevede turizm ve deniz şenlikleri yapılmaktadır.

Ayancık kentinde her yıl Temmuz ayında, "Ayancık Keten Festivali" düzenlenmektedir. Festival 3 gün süreli olup, ilki 1989 Temmuzunda gerçekleştirilmiştir. Festivalin amacı, Ayancık keten ve el sanatlarını bütün Türkiye'ye tanıtabilmek ve ileride uluslar arası seviyeye ulaşabilmek, ilçe turizminde katkı sağlamaktadır. Gerze'de her yıl Temmuz ayında, "Gerze Deniz Şenlikleri" düzenlenmektedir.

Ayrıca ilde, sonbaharda ekonomik kaynaklı yerel panayırılar düzenlenmektedir. Panayırılarda şenlikler yapılmakta, pazarlar kurularak köylünün tarımsal ürünleri değerlendirilmekte, yıllık toptan alış-veriş yapılmaktadır. Eğlence ve spor (yağlı güreşler) karşılaşmaları yapılmaktadır. İlde düzenlenen panayırılarının başlıcaları aşağıda Tablo 4’te verilmektedir.

Her yıl 1 Temmuzda Kabotaj Bayramı nedeniyle, deniz şenlikleri ve Atatürk’ün Sinop’a gelişi (1928) nedeniyle 15 Eylülde anma günü düzenlenmektedir [Sönmez,1991:56,57].

Tablo 4: İl’de Düzenlenen Panayırılar

T Ü R Ü	YAPILDIĞI YER	T A R İ H
Hıdrellez Şenliği	Sinop	Mayısın ilk haftası
Kabalı Panayırı	Sinop	12 – 16 Eylül
Bektaşğa Panayırı	Sinop	6 Mayıs
Ayancık Panayırı	Ayancık	18 – 21 Eylül
Dedeğaç Köyü Panayırı	Ayancık	5 – 9 Eylül
Topağacı Panayırı	Ayancık	11 – 15 Ağustos
Gürsöku Panayırı	Ayancık	1 – 4 Ekim
Boyabat Panayırı	Boyabat	16 – 22 Ekim
Saraydüzü Panayırı	Saraydüzü	28 – 29 Eylül
Gökırmak Panayırı	Durağan	30 Ekim – 5 Kasım
Erfelek Panayırı	Erfelek	21 – 26 Eylül
Dikmen Panayırı	Dikmen	1 – 2 Eylül
Çalboğaz Panayırı	Gerze	14 – 18 Eylül
Karlı Köyü Panayırı	Gerze	23 – 27 Eylül
Türkeli Panayırı	Türkeli	30 Ekim
Düzler Panayırı	Türkeli	24 – 27 Ağustos
Helaldı Panayırı	Türkeli	30 Eylül
Kuşçular Panayırı	Türkeli	3 – 6 Eylül

Kaynak: Sönmez, M.Remzi; T.C. Sinop Valiliği, Sinop İli Turizm Master Planı, 1991, s:57.

3. SİNOP İLİ TURİSTİK ARZ KAYNAKLARININ TÜRK TURİZMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

3.1. Sinop İli Turistik Arz Kaynaklarının Türk Turizmi İçindeki Yeri ve Önemi

Bir yörenin Turizm arzı, o yörede bulunan her türlü Turistik çekim kaynaklarını, ulaşım imkanlarını, alt ve üst yapı olanaklarını, mevcut Turistik işletmeleri ve turizmde yetişmiş işgücü potansiyelini ifade etmektedir. Bir turistik cazibe merkezine yönelik talebin oluşması, öncelikle turizm arzını oluşturan tüm bu kaynakların bir araya getirilmesi ile sağlanmaktadır. Bu yüzden bir yöreye turistik talebin çekimi turizm arzını oluşturan tüm öğelerin bir bütün olarak sunulması ile mümkün olmaktadır. Bu nedenle de Sinop'un turizm arzını oluşturan öğelerin, Türkiye Turizmi içindeki yeri ve öneminin belirlenmesi gerekmektedir.

Sinop: Coğrafi konumu, kilometrelerce uzanan kumsallar, pırıl pırıl ve tertemiz denizi, turizme yatkın, uygar ve konuksever halkı ile büyük bir turizm potansiyeline sahiptir.

Sinop halkının yabancılara karşı son derece saygılı ve candan davranışı, konuksever oluşu, Sinop'u bir huzur ortamı haline getirmiştir. Sinop'a gelenler kendilerini evlerindeymiş gibi hissederler. Dinlenmek, denizden yararlanmak, rahat bir tatil geçirmek, gürültü ve stresten uzak kalmak isteyenler için Sinop, bir huzur ortamıdır.

Sinop, M.Ö. 4500 yıllarından başlayarak günümüze kadar uzanan değişik uygarlıkların izlerini taşıyan kaleler, kiliseler, camiler, hanlar, hamamlar, çeşmeler, medreseler gibi eşsiz tarihi eserlerin adeta kucağa aldığı bir yurt köşemizdir. Bunun yanında her türlü kara, sualtı ve su üstü avcılığı yapılmaktadır.

Sinop İli, Karadeniz Bölgesinde, Türkiye'nin Karadeniz'e çıkıntı yapan 6 km. uzunluğunda üç tarafı denizlerle çevrili Boztepe yarımadası üzerinde kurulmuştur. Şehrin güney ve kuzeybatısında iki doğal limanı vardır. Güneydeki liman büyük liman Sinop ili topraklarının büyük kesimi dağlık alanlardan oluşmaktadır [Sinop Sanayii ve Ticaret İl Müdürlüğü, 1997:3].

Sinop ili yukarıda adı geçen limanlar sayesinde, ilk çağlardan beri ticaret merkezi konumunda bulunmuş ve değişik medeniyetlere sahne olmuştur. Eski medeniyetlerden kalan kültür mirasları bugün hala çekiciliklerini korumaktadır. Bunlardan; Sinop'un dört bir yanını kuşatan ihtişamlı kuleleri ise sanat ve kuvvet güzelliğini gözler önüne sermektedir.

İlimiz, Selçuklu ve Osmanlı döneminin hatırasını taşıyan camileri, mescitleri, Seyitbilâl ve Yeşil Türbe, Hatunlar gibi ünlü türbeleri, medreseleri, tarihi çeşmeleri, kaya mezarları, eski kilise kalıntıları ve ünlü Sinop Müzesi ile bir kültür merkezidir. Ayrıca sahip olduğu coğrafi konum da, ilin her iki kıyısında ayrı bir güzellik vermektedir. Tertemiz orman ve deniz havasıyla eşsiz bir güzelliğe sahiptir.

Yurdumuzun ve dünyamızın ender doğal güzelliklerine zenginliğine sahip Sinop, coğrafi konumu ile de ressamalara ilham verecek güzelliktedir [İl Turizm Envanteri, 1995:5].

Sinop ilinin turizm potansiyeli açısından büyük üstünlükleri bulunmaktadır. Doğal ve kültürel çekicilikleri dikkate alındığında Sinop'un bir turizm merkezi olabileceği anlaşılmaktadır. Bu görünüşe paralel olarak Sinop, doğal güzellikler ve tarihi eser yönünden oldukça zengindir. Zengin orman örtüsü, Karadeniz'deki uzun kıyısı, bol su kaynakları, doğal kumsalları ve mesire yerleri, ilin başlıca güzelliklerini oluşturur.

Her şeyden önce tabii güzellikleri ve halkın davranışları yönünden büyük ölçüde turizme dönük çekicilik yaratan Sinop il yerleşmesi, özellikle çevre illerden gelen ziyaretçilere ev sahipliği yapmaktadır. Denizle birlikte düşünülen imkanların yanı sıra, tabiat güzelliklerini de en güzel örnekleriyle sergileyen "Çangal Dağı, Sarıkum, Aklıman" yöreleri, ilin herkes tarafından bilinen en önemli gezi ve günübirlik yönleridir.

Sinop özellikle coğrafi konumu, eşsiz tabiat güzellikleri, turizme yatkın uygar ve konuksever halkı ile büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. İnsanların en çok görmek istediği ve merak ettikleri, eşsiz tabiat güzelliği, "Hamsilos Limanı" Sinop sınırları içinde yer almaktadır. Yerli-yabancı turistlerin görmeyi istedikleri yerlerin başında gelmektedir.

Turizmde en önemli faktör, insan unsurudur. Yöre insanının turizm olayını kavraması ve benimsemesi çok önemlidir. Sinop ili bu açıdan şanslı bir konumdadır. Çünkü; Halk turizm olayını kavramış, uygar, hoşgörülü ve konukseverdir. Bu nedenle; Sinop'a gelenler yabancılık çekmezler ve kendilerini evlerindeymiş gibi hissederler. Sinop insanı ile çabuk kaynaşırlar.

Görüldüğü üzere; Sinop, ülkemizin Karadeniz'e kıyısı olan illeri arasında konutlaşma, sanayileşme ve otoyol gibi dış etkenlerle doğal kıyı şeridi ve ekosistemi tahrip edilmemiş, doğal yaşamı nispeten daha çeşitle barındıran neredeyse yegane bölgedir.

“Bacasız Sanayi” turizm açısından Sinop yüksek potansiyel vaat etmektedir. Denize erişimleri kıyı yolunun gölgesinde kalan Samsun ve doğusundaki Karadeniz illeri bu potansiyeli kaybetmiş bulunmaktadır. Türkiye Turizmi içinde, ormanların bezediği doğal kumsalları, sakin ve korunaklı ve koyları, rekreasyon alanları ile Sinop bir cazibe merkezi olma yolundadır. Nitekim son birkaç yılın istatistik göstergeleri de Sinop'un doğal güzelliklerine Karadeniz ve diğer bölgelerden ziyaretçilerin ilgisinin git gide arttığına işaret etmektedir.

3.1.1. Tabii Turizm Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi

Sinop'ta Turizm potansiyel kaynakları oldukça zengindir. Deniz, kum ve güneş Akdeniz'i aratmayacak güzellikte ve çekiciliktir. Şu bir gerçek ki, Karadeniz'in en güzel plajları Sinop ilindedir.

175 km. uzunluğunda olan kıyılarımızın masmavi ve tertemiz denizi, yer yer kilometrelerce uzanan pırl pırl kumlu plajları, yer yer denize kadar uzanmış yemyeşil ormanlarla kaplı ıssız koyları, insanlara sağlık ve huzur vermektedir.

Türkiye'nin en kuzey ucu olan İnceburun, İl merkezine çok yakın olup, gür ormanlarla kaplıdır. Birinci derece doğal sit alanı ilan edilmiş olan Aklıman ve Hamsilos Koyu birer doğa harikasıdır.

Deniz, kum, orman ve gölün iç içe olduğu Sarıkum gölü ve çevresi tabiatı koruma alanı ilan edilmiştir. Tabiatı koruma alanında çok sayıda kuş türü ile ormanda da çok sayıda yılık otları bulunmaktadır.

İl ve ilçelerde gününbirlik piknik alanları ve mesire yerleri vardır. Gazi Kampı, Karakum Kampı, Yuvam Kampı, Martı Kampı, Gerze ilçesindeki İdemli Yöresi, Türkeli ilçesindeki Kurugöl ve Akliman piknik alanının doğal güzelliğine hayran olmamak mümkün değildir.

Sinop Limanı, doğal liman olması sebebiyle ilk çağlardan beri gemicilerin sığınak yeri olmuştur. Karadeniz'in özelliği ve Doğu Karadeniz ile Batı Karadeniz arasında bulunması nedeniyle Sinop, Yat turizmine elverişli bir konumdadır. Sinop limanına gelen yatlar, bunun açık bir göstergesidir.

Son yıllarda insanların en çok ilgisini çeken, doğa ile iç içe yaşama arzusu, yayla turizmini ön plana çıkartmıştır. Ayancık Akgöl Turizm Merkezi Bakanlar Kurulu kararıyla ilan edilmiş, Turizm merkezlerimizdendir. Bunun yanında Boyabat ilçesinde Topalçam, Bürnük, Kalebağı mevkiileri, Durağan ilçesinde Altinkaya Barajı kıyıları, Buzluk Yaylası Sinop'un doğal zenginliklerindedir. Yayla Turizmi açısından da önemli doğal kaynaklara sahip bulunmaktadır. Gerze ilçesinde Güzfindık-Bozarmut Yaylaları, Durağan Kurugöl Bakanlar Kurulu tarafından turizm merkezi ilan edildi.

Ayancık ilçesinde bulunan İnaltı Mağarası'nın il turizmine kazandırılması için mağaranın proje yapımı tamamlanmış olup, yakın zamanda çalışmalara başlanılacaktır.

Sualtı ve su üstü sporları için Sinop, ayrı bir potansiyel arz etmektedir. İl'de deniz ve kara avcılığı potansiyeli de çok yüksektir. Çadır ve karavan turizmine yönelik altyapısı tamamlanmış her türlü hizmet veren yerler bulunmaktadır. Akliman-Hamsilos, Sarıkum'daki orman içi alanlar yürüyüş parkuru ve atlı yürüyüşler için çok elverişlidir. Ayrıca Sinop'ta güneşin batışını seyretmek ise mükemmel bir güzeldir.

1998 yılında üç plajımız Mavi Bayrak almıştır. Karakum Plajı, DSİ Plajı, Kumsal Plajı Mavi Bayrak'lı plajlarımızdır.

Turizmde en önemli faktör, insan unsurudur. Yöre insanının turizm olayını ve kavramını benimsemesi çok önemlidir. Sinop halkı, turizm olayını kavramış, uygar, hoş görülü ve konukseverdir. Bu nedenle Sinop'a gelenler, hiç yabancılık çekmezler. Kendilerini evlerinde hissederler ve halk ile çabuk kaynaşırlar.

3.1.2. Tarihi ve Kültürel Turizm Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi

Birçok uygarlığın izlerini taşıyan Sinop ili arkeolojik, tarihi ve kültürel eserler yönünden zengin verilere sahiptir. İl düzeyinde, coğrafi dağılım ve çeşitlilik gösteren eserler, kıyı kesiminde sahil şeridinde, iç kesimde, Gökırmak vadisinde yoğunlaşmıştır. İldeki en eski arkeolojik bulgular höyükler ve ören yerleridir.

Sinop Müzesi'nden alınan bilgilere göre kıyı kesiminde yapılan yüzey araştırmalarında, 45 adet höyük saptanmıştır. Bunlar çoğunlukla Kabalı ve Erfelek vadilerinde yer almaktadır. Erken Kalkolitik çağa ait bu höyüklerden, Demirciköy, Kocagöz ve Maltepe höyüklerinde yapılan kazılarda İlk Tunç çağı eserleri bulunmuştur.

Kıyı kesiminde yapılan araştırmalarda, Türkeli'de Colussa-Anticinolis, Coray-Gedemorza, Ayancık'ta Stephane, Potamy gibi antik yerleşmelerin varlığı saptanmış, ancak kazı ve ayrıntılı araştırmalar yapılmamıştır.

Gökırmak vadisinde arkeolojik amaçlı ayrıntılı araştırma yapılmamıştır. Ancak, eldeki bilgilere göre Boyabat'ta Salur köyünde kaya mezarları, Dodurga köyünde Resimli Kaya, Durağan çevresinde, Arım kaya Tüneli, Ambarkaya ve Terelekkaya'da kaya figürleri yöredeki belli başlı arkeolojik eserlerdir.

Sinop tarihte bir liman ve ticaret kenti olarak kıyı kesiminde, Boyabat ise geniş bir tarımsal hinterlandın ticaret kenti olarak ilin iç kesiminde etkin olmuş yerleşmelerdir. Bu nedenlerle ildeki arkeolojik tarihi ve kültürel eserler özellikle bu iki yerleşmede yoğunlaştığı görülmektedir. İldeki en önemli arkeolojik eserler Sinop ve Boyabat kaleleridir.

Sinop kenti arkeolojik ve anıtsal eserler yönünden zengindir. Surlar, Mabetler, Camiler, Medrese ve Türbelerin yanı sıra kent içinde yer yer görülen sivil mimarlık eserleri,

Sinop kentinin kimliğinde ve kent imajında önemli unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Boyabat'ta ise Kale ve doğal sit alanı ile bir bütün oluşturan sivil mimarlık eserlerinin ve tarihi merkez dokusunun ön plana çıktığı kentsel sit alanı önem kazanmaktadır [Sönmez, 1991:46].

Tarihi ve Kültürel dokusu ile Sinop İli ülkemizin en önemli turizm merkezlerinden biri olmaya aday bir yöredir. Tarihin ilk çağlarından itibaren, bir çok medeniyetin yaşadığı bir coğrafya durumundadır. Sinop'un sahip olduğu; Tarihi ve Kültürel mirasların kökleri M.Ö. 756 yılında kendilerine yeni bir şehir kurmak isteyen göçmenlere dayanmaktadır. Bu tarihten itibaren bugünkü Sinop'un temelleri atılmıştır. Daha sonra M.Ö. 630'da ikinci bir koloni grubu Sinop'a yerleşir ve şehrin surları bu devirlerde yapılmaya başlanmıştır.

Helenistik Dönem Sinop'un en parlak zamanıdır. Bu dönemde şehir surları onarılmış, Mabnet ve Tiyatro gibi umumi binalar inşa edilmiş, kültüre önem verilmiştir. Sinoplu Diogenes bu dönemde yetişmiştir. Diogenes M.Ö. 413-327 yılları arasında yaşamıştır. Kinis felsefesi okulunu kurmuştur. Genellikle bir fiçi içerisinde yaşadı. "Gölge etme başka ihsan istemem" sözü Diogenes'e aittir.

Bu dönemden sonra; Sinop şehri Roma(Bizans) imparatorluğu yönetimine girdi. Bu dönemden Sinop'ta kalan en önemli tarihi (kültürel) yapıt, "Balatlar Kilisesi" dir [İl Turizm Envanteri, 1995: 12,13,14,15].

Roma (Bizans) İmparatorluğu egemenliğinden sonra; Sinop'a damgasını vuran dönemler; yani Selçuklu Devleti ve Osmanlı İmparatorluğu egemenlikleri; şehrin günümüzde ayakta kalmayı başaran tarihi ve kültürel miraslarının yaratıcısı olmuşlardır.

Bu uygarlıkların yanı sıra; prehistorik yerleşim yerleri olan höyükler de bulunmaktadır. Bu höyüklerden il merkezinde bulunanları sıralamak gerekirse;

- Kabalı Höyük
- Maltepe Höyük (Tepealtı Köyü)
- Tingiroğlu Höyük (Tingiroğlu Köyü)
- Çınbek Tepe (Lala Köyü)

- İlyâ'nın Yeri (Lala Altınoğlu Köyü)
- Mezarlık Tepe (Yalıköy)
- Habuhas Tepe (Bektaşağa Köyü)
- Keçi Türbesi (Gerze-Hıdırlı Duralası)
- Yama (Sinop, Karaca Köy)
- Tepecik (Ayancık Tarakçı Köyü)
- Harmantepe (Erfelek Selbeyi)

Görüldüğü  zere Sinop; tarihin ilk çağlarından, yakın geçmiŐimize kadar bir çok uygarlığın beŐiđi durumundadır. Anadolu'nun en iŐlek bölgelerinden biri olan Sinop coğrafyası; yaŐanılan dönem içinde değerlendirilmesi gereken bir çok tarih ve kültür eserleriyle doludur.

Mevcut tarih ve kültür mirası turizm açısından büyük bir potansiyel yaratmaktadır. Doğru reklam, doğru ve kararlı tanıtım propagandaları ile Türkiye'de önemli bir konuma gelerek; Sinop Őehrindeki turizm olayına önemli bir arz kaynağı teşkil edecektir.

Son dönemlerde özellikle tarihi Sinop cezaevinin boŐaltılıp, Kültür Bakanlığına devredilmesiyle, Sinop'taki tarihi ve kültürel arz kaynaklarına büyük bir g c kazandırılmıŐtır.  nk  bir çok – zellikle- yerli turist, tarihte kendinden söz ettirmiŐ, Őarkılara ve Őiirlere konu olmuş meŐhur ‘‘Sinop Cezaevi’’ni gezmek görmek amacıyla Őehrimize akın etmektedir.

Yapılan  alıŐmalar ve atılımlar sayesinde, tarihin en eski yerleşim yerlerinden olan Sinop Şehri Türkiye Turizminde, deniz, güneş, kum, yeşil vb. arz kaynakları ile birlikte tarih ve kültürel mirasıyla daha da g c l  bir Şekilde ayağa kalkmaya başlamıştır.

3.1.3. Yayla Turizmi Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi

Karadeniz Bölgesi yaylaları, sahip olduğu olağan üstü kırsal peyzaj, manzara, seyir, kır yürüyüŐleri, inceleme gibi aktif rekreasyona elveriŐlidirler. Yaylalarda, golf, atla gezinti, binicilik ve uygun ortamlarda kış sporları ve çim kayağı gibi faaliyetlerde gerçekleŐtirilebilir.

Yayla şenlikleri, yörede yapılan ve özellikle iç turizme, son yıllarda iç turizm yanında dış turizme de katkıda bulunan ve herkese hitap edecek hale gelmiştir. Yayla şenliklerinde, hiçbir zorlama ve baskı olmadan binlerce kişi bir araya gelmekte, önemli rekreasyon ve kültürel faaliyetler gerçekleştirmektedir. Yayla şenliklerine katılan yabancı turistler ayrıca yabani hayvan avı, trekking ve uygun sularda rafting sporuna ilgi duymaktadır. [Zengin,1999: 145]

Yukarıdaki bilgilerden de anlaşıldığı gibi, Karadeniz Bölgesinin özellikle doğu kesimi yayla turizmi bakımından daha hareketli bir durum arz etmektedir. Bunun yanı sıra Batı ve Orta Karadeniz Bölümleri pek fazla hareketli değildir.

Sinop ili içerisinde de insanlara yukarıdaki imkanları sağlayacak yayla turizm arz kaynakları mevcuttur. Ancak bu yaylalar gerekli ilgi ve alakanın gösterilmemesi nedeniyle il turizminde gerçek yerini alamamıştır. Bu alanların yayla turizmi yönünden daha iyi şartlarda değerlendirilebilmeleri için tesis yetersizlikleri giderilmeli, alt ve üst yapı imkanları iyileştirilerek turizmin hizmetine sunulmalıdır.

Eğer bu şartlar gerçekleştirilmezse, il turizminde hatta ülke turizminde büyük hareketlilik sağlayacak alanlar gerçek değerini ve güzelliğini ortaya çıkaramaz durumda olacak ve sadece günübirlikçilerin kendi imkanlarıyla ulaşmaya çalıştıkları yerler olarak kalacaktır.

Sinop Yaylalarının yetersizliklerine örnek vermek gerekirse; Güzfindık-Bozarmut Yaylaları: Bu yayla ulaşım bakımından zor şartlar içermektedir. Ulaşım hem toprak yolla sağlanmaktadır v 45 dk. sürmektedir. Herhangi bir altyapı tesisi yoktur. Yaylada yapı bulunmamaktadır. Kamp yapacakların çadır ve temel ihtiyaçlarını yanlarında getirmeleri gerekmektedir.

Türkeli Kurugöl Yaylası: Türkeli ilçesinin 12 km. kuzeybatısındadır. Yolun ilk 10 km. si toprak yol, 2 km. patikadır. 800 m. rakımlı yayla Karadeniz'in doğal bir manzara seyir terası konumundadır. Su ve elektrikten başka altyapı bulunmamaktadır. Kamp yapacakların çadır ve temel ihtiyaç malzemelerini yanlarında getirmeleri gerekmektedir.

Ayancık Akgöl Yaylası: Ayancık-Boyabat yolunun 44. km.den sağa ayrılan ham toprak

yolu takiben 4 km. sonra Akgöl'e ulaşılır. Akgöl yaylası bozulmamış doğasında bulunan on bin bitki çeşidiyle çangal ormanları, botanik araştırmalar için tercih sebebidir. Yemişli deresinin ağzının kapatılmasıyla oluşturulan yapay gölde, kırmızı benekli alabalık üretilmektedir. Kamp yapacakların çadır ve temel ihtiyaç malzemelerini yanlarında getirmeleri gerekmektedir [Sönmez, 1991:33-34].

3.1.4. Mağara Turizmi Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi

Sinop ili mağara turizmi bakımından, zengin bir potansiyele sahip bulunmamaktadır. İl'de bulunan mağara sayısı çok fazla değildir. Bu nedenle ülke turizminde söz sahibi olma durumunda değildir.

Ancak İle Ayancık ilçesi sınırları içerisinde bulunan İnaltı mağarası ilin tek ve önemli mağarasıdır. Mağara Sinop ili, Ayancık ilçesine yaklaşık 35 km. uzaklıkta olup, İnaltı köyünde yer almaktadır. Mağaraya ulaşım stabil olmakla birlikte ancak güzel manzaralı bir yolla sağlanmaktadır. İnaltı köyü ile mağara arasındaki uzaklık yaklaşık 400-500 m. civarında olup, yolun eğimi oldukça fazladır. Turizm açısından değerlendirilebilecek özelliğe sahiptir.

3.1.5. Sağlık Turizmi Arz Kaynakları Bakımından İncelenmesi

Bu turizm çeşidine Termalizm (su tedavisi), klimatizm (iklim tedavisi), deniz banyoları turizmi, kutsal yerlerin ziyaretlerinden doğan turizm dahildir. Klimatizm, klimatik istasyonlar turizmine denir. Doğal şifalı klimatik yerler, iklim, görüntü, yükseklik ve benzeri niteliklerinden dolayı bir kısım hastalıkları iyileştirirler. Termalizm termal istasyonları turizmidir. Doğal şifalı su kaynaklar, özel hassaları ve içinde bulunan maddeler dolayısıyla şifa sağlarlar [Evliyaoğlu, 1989: 113].

Karadeniz Bölgesi termalizm, yani şifalı su kaynakları bakımından oldukça zengin sayılır. Bu bölgemiz aynı zamanda klimatizm, yani iklim tedavisi bakımından da zengin bir potansiyel oluşturur. Klimatizme yönelik pek fazla tesis yoktur [Zengin, 1999:163].

Bölge içinde yer alan Sinop ilinde ise beş maden suyu kaynağı ve bir kaplıca mevcuttur. Ancak gerekli özen gösterilmediği için bu kaplıca ve maden suyu kaynakları sadece

İl’de yaşayan insanların yararlanmasıyla sınırlı kalmıştır.

Görüldüğü gibi; Sinop İli sağlık turizmi arz kaynakları bakımından zengin bir potansiyele sahip bulunmamaktadır. Ancak mevcut potansiyel sağlık turizmi kaynaklarına daha özen gösterilebilir.

Tablo 5: İlimiz Merkez ve İlçelerindeki Sağlık Kurumlarının Dağılımı

İLÇE	HASTANE	SAĞLIK MERKEZİ	SAĞLIK OCAĞI	VEREM SAV.DİSP.	AÇS/AP
Merkez İlçe	2	-	2	1	1
Ayancık	1	-	1	-	-
Boyabat	1	-	2	1	-
Dikmen	-	-	1	-	-
Durağan	1	-	1	-	-
Erfelek	-	1	1	-	-
Gerze	1	1	-	1	-
Saraydüzü	-	-	1	-	-
Türkeli	-	-	1	-	-

Kaynak: Sinop İli Çevre Durum Raporu, 2000, s:145.

3.1.6. Kongre Turizmi Arz Kaynakları Açısından İncelenmesi

Kongre, delegelerin belli bir konuyu tartışmalı olarak görüşmek amacıyla, davetli olarak bir araya gelmelerine denir. Tarihin eski devirlerinden beri dinlenmek, öğrenmek, tartışmak, oylamak ve karar vermek üzere binlerce toplantı olan insanoğlu, bu toplantıları da çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır.

Kongre turizmi yalnız kongre değil; seminer, sempozyum, kollozyum, konferans, toplantılar sebebiyle oluşan tüm turizm hareketlerini de kapsar [Zengin, 1999:208]

Dünya genelinde 1960’lı yıllara kadar toplantılar ve kongreler otellerle birlikte düşünülmekteydi. Toplantı organizatörlerinin bu toplantıları düzenleme konusunda mekan olarak otellerden başka seçenekleri yoktu. Çünkü otellerden başka hiçbir tesis

yada işletme organizatörler tarafından istenen olanaklar sunamamaktaydı. Fakat günümüzdeki durum daha farklı bir görünüm almış ve turizm pazarının yapısındaki değişiklikler sonucunda özellikle gelişmiş, ülkelerde kongre ve toplantı merkezleri ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu merkezler toplantı planlayıcı yada organizatörlerine sadece toplantıyla ilgili konularda yoğunlaşmaları ve diğer konular yada hizmetlerle ve bunların ayrıntıları ile ilgilenmeyerek daha fazla zaman kazanma olanağını sağlamıştır [İçöz, 1998:193].

Ulusal ve uluslar arası kongreler, ilgilileri ve kongreyi izlemek isteyenleri kongre yapılan ülkeye yönelteceğinden büyük ölçüde turizm hareketlerine sebep olmaktadır. Dünyanın bir çok kenti uluslar arası kongre merkezi olma yolunda büyük yatırımlar yapmakta ve modern kongre sarayları yaparak bu binaları simültane cihazları (aynı anda birkaç dilde yayın yapabilen özel bir yayın tesisatı) ile donatılmaktadır [Sezgin, 1995: 82].

Konuya ülkemiz açısından baktığımızda; Türkiye’de kongre turizminin belli bazı bölgelerde yoğunlaştığı görülür. Bu bölgeler Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu bölgeleridir. Karadeniz’de Samsun ve Trabzon illeri önemli bir kongre merkezi olarak görülmektedir.

Ancak Karadeniz Bölgesinde bulunan Sinop ilinde Kongre Turizmi açısından tesis ve altyapı yok denecek kadar azdır. Bu il bazında açılmış olan fakülteler, ve yüksek okullar sayesinde kongre ve konferans çalışmaları hızlanacaktır. Eğer kongre turizmine yönelik tesis ve altyapı eksiklikleri giderilirse, Sinop ili Karadeniz Bölgesinde dolayısıyla Türkiye’de ikincil bir kongre merkezi olarak, Türk turizmine önemli bir canlılık kazandırabilecektir.

3.2. Sinop İli’nin Turistik Gelişimi Bakımından Karşılaşılan Sorunlar

3.2.1. Turizm Mevsiminin Kısıllığından Kaynaklanan Sorunlar

Bölgenin Karadeniz’e komşu olması, iklimi üzerinde son derece etkili olmuştur. Bu deniz, Türkiye’nin yarısından çok yer tutan ve oldukça derin bir denizdir. Kuzey kıyılarımız için sürekli bir su buharı kaynağıdır ve zaman zaman da termik açıdan

kıyılar için ısı kaynağı olmaktadır. Derinliği dolayısıyla, kışın sular fazla soğumaz; yazında fazla ısınmaz. Bu özelliği, kıyı bölgesinin ikliminde sıcaklık bakımından adeta bir regülatör görevi yapar. Karadeniz Bölgesi'nin en önemli özelliklerinden biri, bu bölgenin ülkenin en nemli alanı olmasıdır. Ülkenin en denizsel (maritim) etkili bölgesidir. Tüm bölgede hava sıcaklıkları, kıyılardan iç kesimlere doğru önemli ölçüde düşer. Kıyı kesiminde yıllık sıcaklık ortalaması 14°C'dir [Sungur ve Günal, 1991:105-107]

Sinop ili kıyı bölgesinin iklim koşulları deniz ve kıyı turizmi için Temmuz ve Ağustos aylarını kapsayan 2 aylık bir turizm mevsimine olanak sağlamaktadır. İklim koşullarının elverdiği durumlarda Haziran ayının ikinci yarısı ile Eylül ayının birinci yarısı da kıyı ve deniz turizmine imkan vermektedir.

Kıyı yerleşmelerindeki meteoroloji istasyonlarının iklim verilerinin incelenmesiyle, sıcaklık, nem, açık ve kapalı günler sayısı, güneşlenme ile deniz suyu sıcaklıkları açısından Temmuz ve Ağustos aylarının turizm için olumlu değerler taşıdığı görülmektedir. Bu durum talep açısından incelendiğinde ildeki turizm tesislerinde Temmuz ve Ağustos aylarındaki konaklama ve gecelemlerin diğer aylara göre daha yüksek olduğu görülmektedir [Sönmez, 1991: 40].

3.2.1.1. İklim ve Hava Şartları

Sinop yöresinin iklimi Karadeniz'in doğu ve batı iklim özelliklerinin geçiş noktasında bulunmaktadır. Yaz ve kış sıcaklık ortalamaları arasında büyük farklar bulunmaz. Bu durum Karadeniz'den kaynaklanmaktadır. Karadeniz sıcak ve derin bir denizdir. Kıyı ve kıyıya yakın yerlerde sıcaklıklara etki etmektedir. Sıcaklığın yazın fazla yükselmesini, kışın ise fazla düşmesini engeller. Öyle ki bazen deniz suyu sıcaklığı ile karada ölçülen sıcaklıklar birbirine çok yaklaşır. Her mevsimde çeşitli yönlerden özellikle kuzeybatı, kuzey ve doğudan esen rüzgarlar Sinop'u daima etkisi altında bulundurmaktadır. Yazın birkaç ay hariç mevsimler nemli ve yağışlıdır. Her mevsimin yağışlı olmasının nedeni yörenin deniz kıyısında bulunuşu ve dağların kıyıdan itibaren yükselmesidir. Karadeniz üzerinden gelen nemli hava kütleleri kıyıdan itibaren yükselen dağların yamaçlarına tırmanırken yoğunlaşır ve her mevsim yağışlara neden olurlar. Kıyı kesiminde az olan

yağışlar dağların eteklerinde daha çoktur. Kıyı kesimine göre dağların gerisinde kalan iç kısımlarda deniz etkilerinin azalması ve yükseklik nedenleri ile kışlar soğuk ve karlı geçer.

Sinop İL Meteoroloji Müdürlüğü'nden alınan, ilin iklim özelliklerini gösteren meteorolojik veriler (yıllık ortalamalar) aşağıdaki gibidir;

Basınç:

Sinop İli'nde, basınç yıllık ortalaması 1012,3 milibar olurken, maksimum değer 1037,9 milibar, minimum değer 980,4 milibar olarak tesbit edilmiştir.

Sıcaklık:

Yıllık sıcaklık ortalaması 13,9 C° olarak ölçülürken, yıllık en yüksek sıcaklık 34,9 C° en düşük sıcaklık - 1,4 C° olmakta ve sıcaklık farkı 22,6 C° olduğu gözlenmiştir.

Nisbi Nem:

Yıllık bulutluluk ortalaması 6,2, açık günler sayısı 45,8, kapalı günler sayısı 127, bulutlu günler sayısı 192 gün olarak ortalamalara geçmiştir.

Yağış:

Yıllık ortalama yağış miktarı 669,3 mm., günlük en çok yağış miktarı 202,2 mm., karlı günler sayısı 9, karla örtülü günler 7,2, yıllık en yüksek kar örtüsü 50 cm., ortalama sisli günler sayısı 19 olduğu istatistiklerce tesbit edilmiştir.

Rüzgarlar:

Sinop kuzey rüzgarlarına açık olduğundan, sürekli rüzgar alır. İlin konumu, kuzey (yıldız) rüzgarlarının zaman zaman çok şiddetli esmesine yol açar. Bu rüzgarın hızı saniyede 20-25 metreye dek ulaşır.

Ortalama rüzgar hızı 4,7 m/s olan merkez ilçede egemen rüzgar, yılda toplam 3.580 kez esen karayel (kuzeybatı). Bunu yılda 3368 kez esen güneydoğu (keşişleme) ile yılda 2180 kez esen güney, güneydoğu rüzgarları izler. Buna karşılık ilde en hızlı rüzgar, saniyede 40,5 metre hıza ulaşan batı kuzeybatıdır. Bu rüzgar yılda toplam 2131 kez eser. Sinop kışın alçak basınç içine girdiğinden, Balkanlar ve Sibirya yüksek basınç

merkezlerinden fırtına şeklinde gelen rüzgarlardan da etkilenir. Yazın gündüzleri doğa (gündoğusu) ve karayel rüzgarları değişimli olarak düşük bir hızla eser. Kışın ise özellikle akşam üzerleri karayel ve lodos etkili olur.

İlin sıcaklık ortalaması Ege ve Akdeniz illerine göre oldukça düşüktür. Örneğin; bu değer Aydın'da 17,7 C°'ye, Mersin'de ise 18,5 C°'ye dek ulaşmaktadır. Sinop Merkez ilçede ise en sıcak geçen aylar temmuz ve ağustos (34.9 C°), en soğuk geçen ay ise şubat (-1.4 C°) .

Sinop ilinin çevresini saran Karadeniz'in su sıcaklığı ortalaması aylara göre değişmektedir. Genelde Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları itibariyle ortalama 25-26 C°'dir [Sinop 93, 1993, ss:52-53].

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşıldığı gibi; Sinop İlinde mevsim yetersizliği önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Görüldüğü gibi; Sinop ilinde açık ve güneşli günlerin sayısı (1 yılda) 45,8 gündür; Yıllık kapalı günler sayısı 127, Yıllık bulutlu günler sayısı 192'dir. Bu veriler; Sinop'u ziyarete gelen turistlerin deniz, güneş ve kum imkanlarından yararlanmalarını olanaksız hale getirmektedir. Ayrıca yıllık sıcaklıklar da turistlerin eşsiz deniz ve kum imkanlarından yararlanmalarını imkansız kılmaktadır. İlin sıcaklık ortalamaları Ege ve Akdeniz illerine göre oldukça düşüktür.

Kısaca; Yaz mevsiminin çok kısa olması; gelen ziyaretçileri deniz, kum, güneş kaynaklarından yararlanmalarını engellemektedir. Ayrıca rüzgarlı günlerin sayısının da çok fazla oluşu ve bu rüzgarların şiddetinin fazla olması da yaz (deniz, kum) turizm faaliyetlerini de olumsuz etkilemektedir.

Turizm mevsiminin çok kısa sürmesi, ildeki turizm tesislerinin yıl içindeki doluluk oranlarının düşmesine neden olmaktadır. Bu durum, turizm tesislerinin verimli ve ekonomik olarak işletilmesini güçleştirdiği gibi, yeni yatırımları da olumsuz yönde etkilemektedir.

Sinop ilinin, turizm sektöründeki bu sorunun aşılabilmesi turizm mevsiminin uzatılması ile mümkün olabilecektir. Turizm mevsiminin uzatılması ise, il genelindeki turizm çeşitlendirilmesiyle sağlanacaktır.

3.2.2. Altyapı Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Bir ülkenin turistik arzı; yani turist kabul imkanları ve turistlere sunulan mal ve hizmetlerin miktar, kalite, fiyat bakımından ihtiyaca cevap verebilecek seviyede olması; büyük ölçüde o ülkenin altyapısının yeterli olmasına bağlıdır. Yeterli altyapıya sahip olmayan ülke, bölge yada yörede turizmin gelişmesini beklemek hayalcilik olur [Zengin, 1999: 68].

Bir yörenin turizm arzı, o yörede bulunan her türlü turistik çekim kaynaklarını, ulaşım imkanlarını, alt ve üst yapı olanaklarını, mevcut turistik işletmeleri ve turizmde yetişmiş iş gücü potansiyelini ifade etmektedir [Sakarya Ekonomi Dergisi, 2001:16].

Su şebekeleri, kanalizasyon, haberleşme, doğal gaz, elektrik ve drenaj sistemleri ile karayolları, parklar, denizyolu araçları ve limanlar, otogar ve tren istasyonları, hava ulaşım araçları ve hava limanları gibi turistlere de hizmet sunan tesisleri altyapıyı oluşturur.

Görüldüğü gibi; altyapı, bir ülkenin, bir bölgenin veya yörenin hazır olarak bulunan turizm potansiyelini; turistlere sunabilmesi için en önemli basamağı oluşturmaktadır. Bu nedenle altyapı bir çok faaliyet için olduğu gibi; turizm içinde olmazsa olmaz bir gerekliliktir.

Sinop ilini; yukarıda saydığımız altyapı elemanları açısından tek tek incelemekte fayda görüyorum:

- 1 –Su Şebekeleri: Su; bir şehrin yaşamında en önemli doğal kaynaklardan biridir. Sinop ili su kaynakları bakımından son derece zengin bir potansiyele sahiptir. Ancak bürokratlarımız ve yerel yönetimlerimizin eksik çalışmaları ve gerekli özeni göstermemeleri nedeniyle; özellikle Sinop şehir merkezinde yaz aylarında (turizm faaliyetlerinin en yoğun olduğu dönemde) su sıkıntısı çekilmektedir. Bu yaşanan su sorunu da gelen ziyaretçilerin Sinop'tan olumsuz düşüncelerle dönmelerine neden olmaktadır. Bu nedenle; Sinop'a su sağlayan su şebekelerinin yenilenmesi şart olmuştur.

2 –Karayolları: İl bazında önemli turistik alanlara ulaşım konusunda önemli sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle de yukarıdaki geçen konularda bahsettiğin gibi; yaylalara ulaşım stabilize (toprak yol) yollarla sağlanmaktadır. Bunun yanında Sinop şehrine girişi sağlayan yol üzerinde 1 km.lik mesafe, iki yıldan bu yana tamamlanmamış durumdadır. Bu nedenle, Sinop şehrine girişteki olumsuz görüntünün bir an önce ortadan kaldırılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Ayrıca; Sinop şehir stadyumu ile Bostancılı köyü arasında bulunan sahil yolunun acilen yapılması gerekmektedir. Yetkililerin bir an önce, insanların faal olarak kullandıkları bu sahil yolunu düzene sokarak turizme fayda sağlayacak atılımları gerçekleştirmelidirler.

3 -Otogar: Sinop'ta bulunan mevcut otogar; artan talebe cevap veremez duruma gelmiştir. Şu an otogar olarak kullanılan alan, tarihi Sinop kalesinin surları ile çevrili bir alandır. Otogar, hava limanları, deniz limanları, bir yörenin vitrinini oluşturduğu için, otogarın yenilenmesi şart olmuştur. Nitekim; yeni bir otogar inşasına başlanmıştır. Ayancık yolu üzerinde Sinop'a 1 km.lik mesafedeki uygun alanda, Sinop yeni otogarı çalışmaları başlamıştır.

4 –Hava Limanı: Sinop'ta Akliman mevkiinde bir havaalanı mevcuttur. Ancak bu havaalanının faaliyeti süresiz durdurulmuştur. Yetkililerin bir an önce bu konu üzerinde önemle durmaları gerekmektedir. Sinop'a uçak seferleri tekrar başlatılmalıdır.

Kentsel Yerleşme ölçeğinde; altyapı yetersizliklerinden bahsettikten sonra;

Turizmi kullanımı yoğun olan alanlar ölçeğinde altyapı yetersizlikleri şu şekilde görülmektedir:

Akliman-Hamsilos'un Sinop kenti ile bağlantısı kısmen asfalt, kısmen stabilize olan yetersiz bir yol ile sağlanmaktadır.

Sinop kenti çevresinde yer alan ve turizm ve günübirlik kullanımlarının yer aldığı; Karakum, Gelincik, Korucuk ve Bostancılı yörelerinde altyapı (yol, içme suyu, kanalizasyon) tesisleri bakımından çeşitli oranlarda sorunlar bulunmaktadır.

İldeki altyapının yeterlilik durumu, il düzeyinde, yerleşmeler düzeyinde ve turizmin yoğun olduğu alanlar düzeyinde ele alınmış ve turizme olan olumsuz etkileri belirtilmiştir [Sinop İli Çevre Durum Raporu, 2000:62].

Tablo 6: Sinop İline Bağlı Köylerde Altyapı Durumu (Kanalizasyon)

İLÇE ADI	Kanalizasyonu Olan Köy	Kanalizasyonu Olmayan Köy
Merkez	3	38
Ayancık	1	71
Boyabat	9	97
Dikmen	1	28
Durağan	-	-
Erfelek	-	-
Gerze	-	-
Saraydüzü	-	-
Türkeli	-	-

Kaynak: T.C. Sinop Valiliği Çevre Koruma Vakfı Başkanlığı, Sinop İli Çevre Durum Raporu, Sinop-2000, s. 65.

3.2.3. Çevre İle İlgili Sorunlar

Sinop, ülkemizin Karadeniz'e kıyısı olan illeri arasında konutlaşma, sanayileşme ve otoyol gibi dış etkenlerle doğal kıyı şeridi ve ekosistemi tahrip edilmemiş, doğal yaşamı nispeten daha çelişle barındıran neredeyse yegane bölgedir.

“Bacasız Sanayi” turizm açısından Sinop yüksek potansiyel vaat etmektedir. Denize erişimleri kıyı yolunun gölgesinde kalan Samsun ve doğusundaki Karadeniz illeri bu potansiyeli kaybetmiş bulunmaktadır. Sayıları her sene artan Doğu Karadenizliler için ormanların bezediği doğal kumsalları, sakin ve korunaklı koyları, rekreasyon alanları ile Sinop bir cazibe merkezi olma yolundadır. Nitekim; son birkaç yılın istatistik göstergeleri de Sinop'un doğal güzelliklerine Karadeniz ve diğer bölgelerden ziyaretçilerin ilgisinin git gide arttığına işaret etmektedir.

Ancak turizmin belirli bir model çerçevesinde sağlıklı bir gelişim takip etmesini bekleyebilmek için bile öncelikle ilin temel altyapı sorunlarının halledilmiş olması gerekirken; Sinop il ve ilçeleri hala bu sorunların pençesindedir. Sinop Belediyesi, Valilik Makamı, Çevre ve Turizm Bakanlıklarının da çoktan kabul ettiği üzere altyapı sorunları gittikçe acilleşerek halledilmeyi beklemektedir. Belediyenin, Sinop çöplüğünü mevcut haliyle kullanımı ve kanalizasyonu denize deşarjı, katı atıkların kontrolü yönetmeliği, kıyı kanunu, Umumi Hıfzısıhha Kanunu, su kirliliği kontrolü yönetmeliği gibi birçok kanun maddesinde cezai hükümlerle donatılmış yasaklamalara rağmen sürmektedir.

Elbette durum sadece görsel kirlilik olarak algılanamazsa da özellikle kentsel manzara açısından yarattığı çirkinlik göz ardı edilemez. Sinop'a gelen bir turistin kaldığı süre boyunca mutlaka kullandığı, kent merkezinden çıkıp Boztepe'yi çevreleyen karayolu ringi şehir çöplüğünün ve tüm yan ürünleri olduğu gibi doğaya bırakılan kesim hanenin yanından geçmektedir. Kontrolsüz olarak yanmakta olan çöplerden yayılan duman tabakasının içinden, devamlı esen rüzgarın etrafa savurduğu poşetler, çöplerin arasında dolaşan büyükbaş hayvanlar arasından geçilirken çöp yığınlarının oluşturduğu tepeden gri renkli bulanık denize kayan ve dalgalara karışan katı atıklar manzarayı tamamlamaktadır. Ek olarak tarihi şehir surlarının kıyıya inilerek incelemeye en müsait olduğu bölümde kanalizasyon deşarj künkü bulunmaktadır. Sinop'un geçmiş yüzyıllardaki öneminin sembolü olan sur kalıntılarının hemen dibinde kirli atık sular alenen denize verilmektedir.

Sinop'u tanıtan yayınlarda; kumsallarının güzelliği ile ön plana çıkartılan Akliman ve Sarıkum plajlarında sintine atıkları, naylon poşetler ve akla gelebilecek her tür çöp yüzünden kumular ileri boyutta kirlenmiş hatta kirlilik geri plandaki endemik bitki örtüsüne, eşine az rastlanan zambak tarlalarına dahi sirayet etmiş durumdadır. Turizme yüzünü dönmüş bir bölge için en büyük kaynak olması gereken ve son derece titizlikle korunması beklenen bu tarihi ve doğal servetlerin göz göre göre heba edilmekte olduğu bir gerçektir.

Fırtınalı denizin aşındırdığı, çöp tepesinden akıntılarla tüm sahil şeridine devamlı çöpler taşınmakta öyle ki; deniz tabanı dahil olmak üzere uzun kumsal katmanlar halinde

çöplerin istilası altında kalmış bulunmaktadır. Deniz suyu ve karındığı doğal yaşam kimyasal ve biyolojik kirliliğe maruz durumdadır. Ayrıca bu kirlilik, halk sağlığı açısından da önemli sorunlar doğuracağına da dikkat çekmek şarttır.

Bununla birlikte, Sinop İlinde;

- Tarımda, gübre ve ilaç kullanımından kaynaklanan, toprak ve su kirlenmesi,
- İlin yağışlı iklimi, akarsularının kısa ve debilerinin yüksek olmasından ötürü erozyonla toprağın denize taşınması ve belirli mevsimlerde deniz kirliliğine neden olmaları,
- İldeki ormanların tahrip edilmesi ve bunun devam etmesi,
- Kıyılardan kum-çakıl alınması ile doğal plajların bozulması [Sönmez, 1991:80].

3.2.4. Konaklama Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Konaklama sektörü; turistlerin geçici konaklama, yeme-içme, kısmen eğlence ve diğer bazı sosyal ihtiyaçlarını karşılayan işletmelerin oluşturduğu bir sektördür [Batman 1999: 8]

Konaklama endüstrisi; insanların kendi konutlarının bulunduğu yer dışında değişik nedenlerle yaptıkları seyahatlerde birinci planda geçici konaklama, ikinci planda yeme-içme gibi zorunlu ihtiyaçlarının karşılanması için hammaddeden veya yarı mamul maddeden yararlanarak mal ve hizmet üreten ticari nitelikteki işletme faaliyetleridir. Bu faaliyetlerin amacı, insanların sadece ekonomik bir varlık (homo oeconomicus) olmasından doğan maddi ihtiyaçlarının değil, aynı zamanda sosyal bir varlık (Homo socius) olarak entelektüel ve moral yapısından meydana gelen manevi ihtiyaçlarının da karşılanmasıdır [Olalı ve Korzay, 1993: 7].

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşıldığı gibi; konaklama tesisleri insanlara (turistleri) her yönden hizmet veren işletmelerdir. Şimdi de Sinop ili sınırları içindeki konaklama tesislerini bu özelliklerini taşıyıp taşımadıkları açısından inceleyelim:

Tablo 7: İl'de Turizm İşletme Belgeli Tesisler

Sinop Merkez	Yatak	Oda
Sultan Otel	72	36
Otel Diyojen	64	32
Turist Otel	72	32
Otel Melia/Kasım	99	57

Kaynak: Sinop İli Çevre Durum Raporu, Sinop-2000, s.67.

Tablo 8: Belediye Belgeli Tesisler (İl merkezinde ve İlçe merkezlerinde)

SİNOP MERKEZ	Sınıfı	Oda	Yatak
Otel 57	1	20	40
Otel Gönül	1	20	36
Motel Villa Rose	1	8	20
Karakum Motel	1	70	140
Kumsal Otel	1	40	118
Beyaz Ev	2	6	12
Motel CD	1	12	36
Yuvam Tesisleri	1	10	30
Ayışığı Apart Otel	1	12	30
Divan Motel	1	4	11
Konak Motel	1	14	28
Orman Dinlenme Tesisleri	1	23	64
Sağlık Pansiyon	2	8	16
Otel Uğur	2	32	64
Otel Gülpalas	3	12	30
Otel Meral	3	21	40
Otel Karahan	3	10	30
Otel Denizci	3	12	30
Yılmaz Pansiyon	3	13	30
İkizler Aile Pansiyonu	3	18	28

Tablo 8: (devam) Belediye Belgeli Tesisler (İl merkezinde ve İlçe merkezlerinde)

AYANCIK İLÇESİ			
Nezgep Apart Otel	1	8	32
Karahan Oteli	1	23	58
Sarıoğlu Oteli	3	9	15
Genç Palas Oteli	3	9	22
Kuğu Yalısı(pansiyon)	3	8	32
BOYABAT İLÇESİ			
	Sınıfı	Oda	Yatak
Cömert Oteli	1	21	36
Merkez Oteli	1	19	37
Kolaz Palas Oteli	2	16	33
Esen Palas Oteli	3	6	23
DURAĞAN İLÇESİ			
Buzluk Oteli	3	12	20
Hicret Oteli	3	12	20
ERFELEK İLÇESİ			
Otel Belde	3	6	20
GERZE İLÇESİ			
Otel Ermiş	1	30	67
Köşk Turistik Tesisleri	1	22	55
Otel 56	3	5	20
Berlin Pansiyon	2	5	18
Kayalar Pansiyon	2	10	25
TÜRKELİ İLÇESİ			
Pehlivanlar Oteli	1	18	24
Turistik Otel	3	15	32
Derviş Oteli	3	11	25
Güzelkent Belediye Tesis.	3	10	16

Kaynak: Sinop İli Çevre Durum Raporu, Sinop-2000, s.69.

Görüldüğü gibi; Sinop ili genelinde bulunan mevcut konaklama tesisleri gerek konaklama imkanları, gerekse konuklara verilebilecek sosyal etkinlik faaliyetleri

açısından yetersiz koşullara sahiptir. Konaklama imkanları yani yatak kapasitesi çok fazla olmasa da yeter seviyede bulunmaktadır. Ancak sosyal etkinlikler açısından yani üstyapı içindeki hareketlilik son derece yetersiz bir seviyedir. Bu da Sinop ili konaklama tesislerinin turizm faaliyetleri için önemli sorunudur.

Son yıllarda, ildeki Bakanlığımız yatırım belgeli tesislerin bir kısmının inşaatının tamamlanarak hizmete girmesi, Sinoplu'lar tarafından ev pansiyonculuğunun benimsenerek geliştirilmesi, eğlence yeri ve kalitesinin artması, il turizminin gelişmesine olumlu katkıda bulunmuştur. Bu konudaki yeni yatırımların teşvik edilmesi, Sinop'un Karadeniz Bölgesinde turizm patlaması yapmasını sağlayacaktır. [Sinop İl Turizm Müdürlüğü Brifingi, 2002]

Tablo 9:1995 – 2001 Yıllarına göre İl'e gelen yerli ve yabancı turist sayıları

YIL	YERLİ	YABANCI	TOPLAM
1995	76.575	8.151	84.792
1996	75.286	3.506	78.792
1997	67.859	2.876	65.735
1998	61.386	1.987	63.373
1999	42.483	1.312	43.795
2000	51.815	1.923	53.738
2001	71.201	3.533	74.734

Kaynak: Sinop İl Turizm Müdürlüğü Brifingi, Sinop-2002, s.3.

Tablo 10: Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri (Genel)

İl Merkezi	20 tesis	365 oda	833 yatak
Ayancık İlçesi	5 tesis	57 oda	156 yatak
Boyabat İlçesi	4 tesis	62 oda	129 yatak
Durağan İlçesi	2 tesis	24 oda	40 yatak
Erfelek İlçesi	1 tesis	6 oda	20 yatak
Gerze İlçesi	5 tesis	72 oda	175 yatak
Türkeli İlçesi	4 tesis	54 oda	97 yatak
TOPLAM	41 TESİS	640 ODA	1450 YATAK

Kaynak: Sinop İl Turizm Müdürlüğü Brifingi, Sinop-2002, s.4.

3.2.5. Ulaşım Yetersizliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Sinop ilinin turistik gelişmesini engelleyen etkenlerin en önemlilerinden biri, coğrafi konumu ve engebeli bir topoğrafik yapıya sahip olması geliyor.

Türkiye'nin en kuzey noktasında bulunan Sinop, ülkenin gelişmiş merkezleri arasındaki ulaşım ağına çok uzak bir mevkide bulunduğu için, ekonomik bakımdan pek avantajlı değildir. Kendisi gibi dördüncü kademe merkez olan Kastamonu, Çorum ve beşinci kademe merkez olan Samsun'un arasında kalmıştır.

Sinop'tan batıya doğru ulaşım, Kastamonu üzerinden, doğuya doğru ulaşım ise Samsun üzerinden mümkün. Sinop'u bu illere bağlayan yolların büyük bölümü, dar virajlı, bozuk ve heyelan tehlikesine açıktır. İlin engebeli bir topoğrafik yapıya sahip olması, karayolu yapımını zorlaştıran bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sinop, iki ayrı doğal limana sahip olmasına rağmen, ülkenin iç kesimleri ile yeterli karayolu bağlantısından yoksun olduğu için deniz taşımacılığında da yeterli pay alamamakta, bu durum, Sinop'un kapalı bir bölge özelliği taşımasına neden olmaktadır [Sinop Ekonomik Gelişme ve Yatırım Raporu, 1997: ss:20-21].

İlin çevre illere olan karayolu bağlantıları standartlara uygun olmadığı gibi yetersiz ve çok virajlıdır. Bu nedenle büyük şehirlere olan nakliye ağı kurulamamakta ve il turizminin gelişmesini etkilemektedir. Ayrıca, bu durum önemli zaman kaybına neden olmaktadır [DPT Sinop İli Raporu, 1997: 11].

Tablo 11: İlimizdeki Devlet ve İl Yolları Uzunluğu

Yol Sath Cinsi	İl Toplamı(km)	Devlet Yolu (km)	İl Yolu (km)
Toplam	567	335	232
Sathi Kaplama	567	335	232

Kaynak: Sinop İli Çevre Durum Raporu, Sinop-2000, s:122.

Tablo 12: İl Merkezinin diğer ilçelere ve önemli merkezlere uzaklığı

İL ADI	UZAKLIK (KM)	İLÇE ADI	UZAKLIK (KM)
İstanbul	611	Ayancık	56
İzmir	965	Boyabat	97
Samsun	168	Dikmen	72
Ankara	435	Durağan	120
Kastamonu	170	Erfelek	30
İzmit	565	Gerze	40
Tokat	387	Türkeli	97
Amasya	263	Saraydüzü	120
Karabük	272		

Kaynak: Sinop İli Ekonomik Kalkınması (2001-2010) Paneli, Sinop-2001, s.16.

Tablo 13: İlçelerimize göre köy yolları uzunlukları

İlçeler	Asfalt (km)	Stabilize(km)	Tesviye (km)	Hamyol (km)	Toplam (km)
Merkez	66	326	128	26	546
Ayancık	55	462	333	68	918
Boyabat	47	400	415	86	948
Dikmen	1	88	241	72	402
Durağan	24	255	287	58	624
Erfelek	58	322	190	23	593
Gerze	28	273	334	55	690
Saraydüzü	11	95	43	13	162
Türkeli	20	191	113	30	354
TOPLAM	310	2.412	2.080	431	5.237

Kaynak: Sinop İli Çevre Durum Raporu, Sinop-2000, s:122.

3.2.6. Turizmde Eğitilmiş İnsan Gücü Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Günümüzde her geçen gün daha fazla önem kazanan insan kaynakları konusunun, turizm sektörünün bazı ayırıcı özellikleri nedeniyle (emek yoğun, üretim ve tüketimin

eş zamanlı, müşteri ile personel ilişkilerinin yüz yüze gerçekleştiği) daha yakından izlenmesi gerekmektedir. Ancak, sektörün mevsimlik olması, ücretlerin düşük olması, personel devir hızının yüksek olması ve işi yapan teknik düzeyde eğitilmiş eleman açığının fazla olması, bu gelişmelerin takibinde bazı sorunların ve dolayısıyla gecikmelerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır [Kozak,1999:1]

Bir hizmet kesimi olan turizmde eğitilmiş personelin önemi çok büyüktür. Turizm kesimindeki temel sorunlar personelden kaynaklanmaktadır. Eğitim ve öğretim sorunu çözümlendiğinde birçok noksanlık kendiliğinden ortadan kalkmış olacaktır. Ülkemizde yapılan bir araştırmaya göre 23.336 yatağa sahip 208 kuruluşta çalışan personelin eğitim görmüş olanların toplam personele oranı %17'dir [Sezgin,1995: 139].

Turizmde personel özellikle eğitilmiş personel; diğer işletmelerden daha önemlidir. Çünkü, konaklama personeli sürekli olarak kamu tarafından denetlenmektedir. Müşteri ile yüz yüze iletişim halindedir. Personel genelde bir kurumdan diğerine seyreder ve büyük bir kısmı da sınırlı eğitilmiş olması nedeniyle son derece hissi ve dengesiz davranışlarda bulunabilir. Genelde otel personelinin %62'si niteliksiz veya yarı nitelikli insan gücünden oluşur.

Ülke genelinde büyük bir sorun olan, turizm sektöründe eğitilmiş personel sorunu; Sinop ili turizmi açısından da büyük bir sorun teşkil etmektedir. Sinop ili turizm faaliyetlerine hizmet veren tesislerin hemen hemen hiç birinde eğitilmiş personele rastlamak çok zordur. Sinop'taki turistik tesislerde çalışan personel genellikle, çevrede işsiz gezen, ilköğretim ve lise mezunlarından oluşmaktadır. Ve bu çalışan insanların turizm konusunda Sinop'a sağlayacak hiçbir yararı yoktur. Tam anlamıyla Sinop turizmi açısından büyük bir sorun yaratmaktadır. Turizm faaliyetinde görev alan personel her zaman için müşteri ile karşılıklı ilişki içinde bulunmaktadır. Bu eğitimsiz personelin; müşteriye hizmet ve yaklaşım açısından verebileceği herhangi bir yardımda söz konusu olamaz.

Bu amaçla; ildeki eğitilmiş personel açığının giderilmesine yönelik kurslar düzenlenmesi yanında akademik düzeyde eğitim verecek bir turizm programının açılması uygun olacaktır. Sinop şehrinde turizmle ilgili açılacak; mesleki eğitim kursları

ve bir yüksek öğretim kurumu ile eğitilmiş insan gücü açığı büyük ölçüde azalacaktır. Aksi takdirde; Sinop şehri ve ili en önemli sorunu göz ardı etmiş olacaktır.

Sinop, geleceğini turizmde gören kenttir. İlde turizme hizmet veren işletmelerde eğitim görmüş personel bulunmamaktadır. Bu durum turizmi olumsuz yönde etkilemektedir. Amerikan Radar Üssü'nün gitmesiyle Sinop yarımadası üzerinde 38000m² alan içinde boş olarak bulunan binanın Turizm Eğitim Merkezi olarak hizmete açılması için 26.02.1996 tarih ve 281/92 sayılı yazımızla Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğüne teklifte bulunuldu. Bakanlığımızdan önce olumsuz cevap gelmişti. Bakanlığımızın 29.06.1998 gün ve 414-1450-77877 sayılı yazısında Valiliğimiz teklifinin halen geçerli olup olmadığı sorulmuş, ilgili yerin tahsişiyle ilgili İl Defterdarlığı'na gerekli yazı yazılmış olup ilgili birim Maliye Bakanlığı'nın cevabını beklemektedir [Sinop İl Turizm Müdürlüğü Brifingi; Sinop-2002]

SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm, özellikle gelişmekte olan ülkeler tarafından şiddetle ihtiyaç duyulan döviz girdisi sağlayan, istihdam olanakları yaratarak işsizliğin azaltılmasına katkıda bulunan bir ekonomik faaliyet olarak kabul edilmektedir. Öyle ki, Türkiye'nin de içinde bulunduğu kimi ülkeler başlı başına bir ekonomik gelişme aracı olarak kabul etmişler ve yetersiz ekonomik kaynakların önemli bir bölümünü turizmin gelişimine ayırmışlardır.

Türkiye özellikle 1983 yılından sonra turizmi önemli ölçüde teşvik ederek dış turizm gelirlerini artırma ve bu gelirlerle ödemeler dengesi açıklarını kapatma politikasını benimsemiş görünmektedir. Benimsemiş olduğu bu politikada önemli oranda başarı sağlayan Türkiye için ödemeler dengesini olumlu etkileyen en önemli kalemlerden birisinin turizm olduğu görülmektedir. Bu nedenle; tüm dünyada hızla gelişmekte olan turizm sektörü bir çok ülkenin ilgisini çekmektedir. Ayrıca, birçok ülke turizm sektöründe gelişme sağlayacak ödemeler dengesi açıklarını kapatmak için ve ekonomik darboğazlara düşmemek için turizm sektörü bilinçli bir şekilde desteklenmelidir.

Ülkemizin eşsiz güzellikteki yerlerinden biri olan Sinop'ta turizm faaliyetlerinin geliştirilmesinin ve turizme gerekli önemin verilmesinin, geç de olsa artık farkına varmamız ve bu konuda harekete geçmemiz gerekmektedir. Bu amaçla, gerek merkezi yönetime, gerek yerel yönetimlerimize ve iş adamlarımıza, gerekse sivil toplum örgütlerimiz ile yöre halkına önemli görevler düşmektedir. İlde turizmin desteklenerek geliştirilmesine imkan sağlanması sonucu, toprak yetersizliği nedeniyle gelişme imkanı bulamamış tarımsal faaliyetler sebebiyle önemli kayıplar veren il ekonomisinin de gelişmesi hızlandırılabilir. Aynı zamanda yörede yaşayan vatandaşlarımızın turizm faaliyetlerine yönlendirilmeleri ile dışarıya göç etmeleri önlenmiş olacak, ekonomik yetersizlikler nedeniyle yaşadıkları sıkıntılardan önemli ölçüde kurtulmalarına yardımcı olunabilecektir.

Sinop ili turizm potansiyelinin değerlendirilmesinde öncelikle mevcut turizm arzının turistlere sunulabilecek tarzda iyileştirilmesi gerekmektedir. Mevcut işletmelerin denetimleri ve eğitimleri ile bu işletmelerde belirli bir kalite standardının oluşması sağlanmalıdır. Turistik cazibe merkezlerinde ulaşım ve konaklama altyapısı ile ilgili

çalışmalarına öncelik verilmeli ve bu bölgelerde bulunan çekicilikler ve çevre koruma altına alınmalıdır. Tarihi değerlere sahip yapılar restore edilecek turistlerin ziyaretine açılmalı ve eski evler ve konaklar restorasyondan sonra, yeni bir anlayışla düzenlenip nitelikli konaklama ve yeme-içme tesislerine dönüştürülmeleri mümkündür.

Sinop iline iç ve dış turizm talebinin çekilmesinde kısa, orta ve uzun vadeli planlar yapılarak önce günübirlik, daha sonra 2-3 günlük paket turlar oluşturulmalıdır. Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ile farklı arayışlar içerisinde olan yerli yabancı turist tipleri ilimize çekilmeli, kıyı turizmi, yayla turizmi, rekreatif amaçlı turizm ve kongre turizmi gibi turizm türlerine önem verilmelidir. Bu sayede yöre turizmi kısa yaz sezonundan yıla yaygın hale getirilebilir.

Ayrıca; Sinop için önemli bir turizm merkezi olan Hamsilos Fiyordu'nu, diğer tarihi, tabii, kültürel değerlerle birlikte ile alınarak tanıtımlarını yapmak ve turistik logo oluşturmak amacıyla Hamsilos Fiyordu'nun Sinop ilinin simgesi olarak sunulması sağlanabilir.

Mevcut belediye işletme belgeli tesislerle ilgili yönetmelikteki esaslara uyulmasının sağlanması konusunda yerel yönetimimizin hassasiyet göstermesinin gerekliliğini tekrar etmekte fayda görüyorum. Ayrıca bu işletme çalışanlarına "hizmet içi eğitim" yoluyla kısa dönemli eğitim verilmesi suretiyle, turistik anlayışa uygun hizmet vermeleri sağlanabilir. Kısa zamanda konaklama arzının arttırılması zor olduğundan, belediye belgeli tesislerden belirlenen şartlara uygunluk gösterenlere özel turizm işletme belgesi verilerek, yöre turizmine daha olumlu katkı sağlamaları sağlanacaktır.

Sinop'ta turizmin gelişmesi amacı ile yapacağımız yatırımların turizmle yöreye geri dönmesi ve yörenin kalkınmasında olumlu etki yapabilmesi için öncelikle ayrıntılı bir turizm envanteri yapılmalı, yörenin bütün turistik çekicilikleri tespit edilmelidir. Ancak bu çalışmalar gerekli altyapı ve üstyapı çalışmaları ile desteklenmelidir.

Bunların yanında önemli bir sorun olarak karşımıza çıkan nitelikli personel eksikliği sorunudur. Yörenin bir turizm cazibe merkezi olması nedeniyle, vakit geçirilmeden örgün ve yaygın eğitim programları açılmalı, ilin ihtiyaç duyduğu nitelikteki personel açığı kısa sürede giderilmelidir.

İl genelinde, genel bir ulaşım sorunu vardır. Öncelikle çözülmesi gerekmektedir. Çünkü turizm için olduğu kadar, diğer sosyo-ekonomik faaliyetler içinde gerekli olan ulaşım bugünde zor şartlarda gerçekleştirilmektedir. Bir yörenin turistik cazibesi ne derece yüksek olursa olsun normal ulaşım vasıtasıyla, güvenli, rahat ve kısa bir sürede ulaşılamıyorsa, turistik değerlendirme açısından fazla önemi yoktur. Bu amaçla büyük şehirlerden Sinop'a düzenli uçak seferleri konularak ve fiyatlar düşük tutularak havayolu ulaşımı teşvik edilmeli, ayrıca; İstanbul – Hopa arasında sefer yapan feribotların yaz ve kış en az haftada iki kez olmak üzere daha sık düzenlenmesi ve böylece deniz yolu ulaşımı teşvik edilmeli, turizm mevsiminde, Sinop başlangıçlı günlük yat gezileri düzenlenmelidir. Ayrıca, mevcut illere bağlantıları sağlayacak iki şeritli gidiş-dönüşlü devlet karayollarının standartları yükseltilmelidir. Çünkü, şu an için ulaşımı sağlayan yollar ihtiyacı karşılamaktan çok uzaktır. Bu amaçla sahilden ve uygun olan diğer kesimlerden yeni yollar oluşturulmalıdır.

Güneydeki turizm yörelerindeki mavi turlara benzer, yeşil turlar organize edilmelidir. Yani yayla turizmüne önem verilmelidir. Bu nedenle yaylaların (yol, su elektrik ve haberleşme) altyapısı geliştirilmeli, planlama çalışmalarının (halihazır harita, nazım ve uygulama imar planı, plan uygulaması) en kısa zamanda tamamlanarak, Sinop İli turizmde aktif olarak kullanılmaya başlanmalıdır.

Yörede faaliyet gösteren seyahat acenteleri güçlendirilmeli, Karadeniz sahili boyunca, Sinop'u da içine alacak organize turlar düzenlenmelidir. Turizmin gelişmesi için, Sinop'a turizm teşviki verilmeli, Sinop hiç vakit kaybedilmeden turizm bölgesi olarak ilan edilmelidir.

Dağ turizmi teşvik edilmelidir. Bu amaçlarla kır yürüyüşü ve çim kayağına uygun yerler tespit edilerek turizm potansiyeline katkı sağlayacak faaliyetler olarak tanıtılmalıdır. Sinop'un gür ormanlık alanlarından yararlanılmaktadır. Piknik alanları yeniden düzenlenmeli, bu yatırımlar için teknolojik imkanlardan yararlanılmalıdır.

Bunun yanı sıra Sinop şehrinde önemli bir hava muhalefeti de rüzgardır. Bazı yaz günlerinde, deniz aşırı dalgalı olduğundan denize girmek zorlaşmaktadır. Ancak bu durumu yapılacak olan yat ve yelken yarışları, sörf gibi etkinliklerle lehimize çevirmek mümkündür.

Kanalizasyon sisteminin iyileştirilmesi ve tüm bölgeyi kapsayacak şekilde planlanmalı, kentin kuzeyinden açık olarak denize deşarj edilen sıvı atıkların artımından sonra açık denizin derinliklerine deşarjı sağlanarak, kıyı ve deniz kirliliği önlenmelidir. Ayrıca; Ayancık, Gerze, Türkeli ve Güzelkent'te kanalizasyon, arıtma ve deşarj sistemlerinin kurulması ve deniz kirliliğinin önlenmesi kıyı turizminin geliştirilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Boyabat ve Durağan'da kanalizasyon sistemlerinin iyileştirilmesi, arıtma sistemi kurulması, akarsu ve toprak kirlenmesinin önlenmesi gerekmektedir.

Kentsel yerleşmelerin içme suyu sorunlarının çözümü, özellikle turizm mevsiminde yaşanan su sorununun giderilmesi, turistik gelişme açısından önemli bir meseledir. Çünkü yerleşik nüfusa yetmeyen içme ve kullanma suyu turistik talebin artışıyla birlikte, daha da büyük sorunlara neden olacaktır.

Şehir merkezindeki, Sinop Cezaevi, ve çevresindeki eski askerlik şubesi ve otopark alanı ile birlikte ele alınarak, turizm amaçlı ticaret merkezi ve konaklama tesisleri olarak düzenlenmesi durumunda Sinop kenti önemli bir turizm kompleksine kavuşacaktır.

İlin turizm potansiyeli çeşitli dillerde hazırlanacak katalog, broşür, CD ve video kasetlerle, öncelikle iç turizme ve daha sonra dış turizme hizmet verecek tarzda tanıtımı yapılması ve ilin diğer turistik çekiciliklerine de tanıtımda yer verilmelidir.

Yatak kapasitesinin artırılmasının yanı sıra, pansiyonculuk, kamp ve karavan turizmi gibi fazla nakdi kaynak gerektirmeyen işletmelerin açılması hem konaklama kapasitesini arttıracak hem de ilin tabii güzellikleri korunmuş olarak turizme hizmet verebilecektir. Bu amaçla, bu tür turizm işletmelerine düşük faizli kredi uygulamasına geçilmesi, sektörü teşvik edici olacak, neticede turistik arz kapasitesi de artırılmış olacaktır.

Kent içinde mevcut yeşil ve boş alanların yeniden düzenlenmesi ile şehre yeni bir görünüm kazandırılabilir. Turistlerin şehir içi gezilerinde çekicilik öğesi olarak değerlendirilmeleri mümkün olabilir.

Bunların yanı sıra, Turizm Bakanlığı'nın il teşkilatı olan Turizm il müdürlüğünün yetişmiş eleman, araç-gereç ve finansman bakımından güçlendirilmesi, il düzeyindeki

turistik düzenlemelerine aktif katılımını, denetleme ve yatırımların izlenmesini kolaylaştıracak, yapılan planların uygulanabilirliğini arttıracaktır.

Günümüzde yerel yönetimler kaynak sıkıntısıyla karşı karşıyadırlar. Kaynak yetersizliği, yerel yönetimlerin turistik faaliyetlere ivme kazandırma, işlem ve eylemleri yeterince yerine getirmelerine engel teşkil etmektedir. Sinop ilindeki yerel yönetimlerin tarihi, mimari, folklorik (şenlik, festival) değerlerin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik çabalarının finansman yoluyla desteklenmesi yöre turizminin geleceği açısından önem kazanmaktadır.

İl merkezine yönelik sorun ve çözüm önerileri, Sinop iline bağlı ilçeler için de geçerli olup, bunları aşağıdaki şekilde ifade etmek mümkündür. İlçeler düzeyinde turizmin geliştirilmesi için mevcut sorunlar ve çözüm önerileri ilçeler bazından şunlardır:

- 1 –Boyabat: Sivil mimarı eserlerinin restore edilerek turizm amaçlı olarak pansiyon, yeme-içme, eğlence tesisleri vb. olarak kullanımlarının özendirilmesi gerekir. Geleneksel merkez dokusunun çevre düzenlemesi ile iyileştirilmesi, ilçedeki turistik faaliyetlere ivme kazandıracaktır.
- 2 –Ayancık: Ayancık iskelesi ve stadyum arasındaki bölgede kıyıda dolgu yapılarak, gezinti yolu ve yeşil alan olarak düzenlenmesi, böylece kentlilerin ve turistlerin kıyıda yararlanma imkanlarının artırılması, aynı alanda kıyı boyunca yer alan yapıların, pansiyon ve turizm amaçlı olarak kullanılması özendirilebilir. Kıyı boyunca konaklama, yeme-içme ve eğlence tesisleri geliştirilmelidir. Çamurca plajının altyapı eksiklikleri giderilmelidir.
- 3 –Gerze: Kıyıda iyileştirici düzenlemeler yapılmalıdır. Yeme-içme ve eğlence tesisleri geliştirilmelidir. Ev pansiyonculuğu özendirilmelidir.
- 4 –Türkeli: Kentte yeme-içme tesisleri ve çevre düzenlemesi yapılmalı, yerleşmenin doğu ve batısındaki doğal plajlarda, plaj ve günübürlük tesisler oluşturulmalıdır. Güllüsu antik yerleşmelerin ortaya çıkarılması; plaj, piknik ve günübürlük tesisleri ve konaklama tesisleri geliştirilmelidir.

5–Durağan: Restorasyonu tamamlanmakta olan, Durakhan'ın bir bölümünün kültürel ve turizm amaçlı olarak kullanımının sağlanması (el sanatları, sergi salonu), Altinkaya baraj gölü çevresinde, piknik alanlarının düzenlenmesi de turizmde yarar sağlayacaktır.

6–Erfelek: İlçenin Tatlıca Köyü Gürleyik mevkiinde, 28 irili-ufaklı şelale oluşmuştur. Bu doğa harikasının tanıtım ve reklamının en iyi şekilde yapılması ve turizmde etkin hale getirilmesi gerekmektedir.

İl düzeyinde turizmin geliştirilmesi için sunulabilecek çözüm önerilerini de şu şekilde sıralamak mümkündür:

1– Sinop'ta turizmin geliştirilebilmesi amacıyla yapacağımız yatırımların turizmle yöreye geri dönmesi ve yörenin kalkınmasında olumlu etki yapabilmesi için öncelikle ayrıntılı bir turizm envanteri yapılmalı ve yörenin turistik çekicilikleri tespit edilmelidir. Ancak bu çalışma gerekli altyapı ve üstyapı çalışmaları ile desteklenmelidir.

2– Turistlerle muhatap olacak insanların gerekli eğitim alabilmeleri için biran önce örgün ve yaygın öğretim programları oluşturulmalıdır.

3– İl genelindeki ulaşım sorunları en aza indirilmelidir. Bunun için de Sinop'un diğer illerle bağlantısını sağlayacak tek şeritli gidiş-dönüslü karayolu yapılmalıdır. Ayrıca düzenli uçak seferleri konularak fiyatlar düşük tutulup, havayolu ulaşımı teşvik edilmeli, İstanbul-Hopa arasında sefer yapan feribotların yaz ve kış en az haftada iki kez olmak üzere daha sık düzenlenmesi ve böylece deniz yolu ulaşımı da teşvik edilmelidir.

4– Sinop başlangıçlı günlük yat gezileri düzenlenmelidir.

5– Yayla turizmine önem verilmeli, güneydeki turizm yörelerindeki “mavi turlara” benzer “yeşil turlar” organize edilmelidir.

6 –Yaylaların altyapı ve planlama çalışmaları en kısa zamanda tamamlanarak Sinop ili turizminde aktif olarak kullanılmaya başlanmalıdır.

- 7–Yörede faaliyet gösteren seyahat acenteleri güçlendirilmeli, Karadeniz sahili boyunca Sinop’u da içine alacak organize turlar düzenlenmelidir.
- 8–Turizmin gelişmesi için Sinop’a turizm teşviki verilmeli, Sinop hiç vakit kaybedilmeden turizm bölgesi olarak ilan edilmelidir.
- 9–Dağ turizmi teşvik edilmelidir. Bu amaçlarla kır yürüyüşü ve çim kayağına uygun yerler tespit edilerek turizm potansiyeline katkı sağlayacak faaliyetler olarak tanıtılmalıdır.
- 10–Sinop’taki turistik işletme çalışanlarına hizmet içi eğitim yoluyla kısa dönemli eğitim verilmelidir.
- 11–İl genelinde kısa zamanda konaklama arzının artırılması zor olduğundan, belediye belgeli tesislerden belirlenen şartlara uygunluk gösterenlere özel turizm işletme belgesi verilerek yöre turizmine daha olumlu katkı sağlamaları mümkün olabilecektir.
- 12–Sinop şehrinde önemli bir hava muhalefeti de rüzgardır. Bazı yaz günlerinde deniz aşırı dalgalı olduğundan denize girmek zorlaşmaktadır. Ancak bu durumu yapılacak olan yat ve yelken yarışları, sörf gibi etkinliklerle lehimize çevirmek mümkündür.
- 13–Kanalizasyon sisteminin iyileştirilmesi ve tüm bölgeyi kapsayacak şekilde planlanması sonucunda kıyı ve deniz kirliliği önenebilecektir.
- 14–Ayancık, Gerze, Türkeli ve Güzelkent’te kanalizasyon arıtma ve deşarj sistemleri kurulmalıdır.
- 15–Özellikle kent merkezinde yaz dönemlerinde yaşanan su sorununun giderilmesi için su şebekeleri yeniden düzenlenmelidir.
- 16–Şehir merkezindeki Sinop cezaevi ve çevresindeki Askerlik Şubesi ve otogar alanı ile birlikte ele alınarak turizm amaçlı ticaret merkezi ve konaklama tesisleri

olarak düzenlenmesi durumunda Sinop kenti önemli bir turizm kompleksine kavuşacaktır.

17–İlin turizm potansiyeli çeşitli dillerde hazırlanacak katalog, broşür, CD ve video kasetlerle öncelikle iç turizme ve daha sonra da dış turizme hizmet verecek tarzda tanıtımı yapılmalıdır.

18–Yatak kapasitesinin arttırılması için pansiyonculuk, kamp ve karavan turizmi teşvik edilmelidir.

19–İl genelinde yeşil ve boş alanlar yeniden düzenlenmelidir.

20–Sinop ilindeki yerel yönetimlerin tarihi, mimari, folklorik değerlerin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik çabaları finansman yoluyla desteklenmelidir.

21–Boyabat ve Durağan’da kanalizasyon sistemlerinin iyileştirilmesi, arıtma sistemi kurulması, akarsu ve toprak kirlenmesinin önlenmesi gerekmektedir.

22–Boyabat ilçesi sivil mimari eserleri restore edilerek turizm amaçlı pansiyon, yeme-içme, eğlence tesisleri vb. olarak kullanılmasının özendirilmesi gerekir.

23–Ayancık iskelesi ve stadyum arasındaki bölgede, kıyıda dolgu yapılarak gezinti yolu ve yeşil alan olarak düzenlenmesi; böylece kentlilerin ve turistlerin kıyıda yararlanma imkanlarının arttırılması sağlanacaktır.

24–Gerze ilçesinde kıyı düzenlemeleri yapılmalı, yeme-içme tesisleri geliştirilmeli, ev pansiyonculuğu özendirilmelidir.

25–Erfelek ilçesi Tatlıca Köyü Gürleyik mevkiinde yirmi sekiz irili ufaklı şelale oluşmuştur. Bu doğa harikasının tanıtım ve reklamının en iyi şekilde yapılması gerekmektedir.

Sinop ilinin sahip olduğu tüm bu değerleri ve avantajları turizmin amacına uygun olarak harekete geçirmek suretiyle yakın bir gelecekte Sinop’u ulusal hatta uluslar arası bir turistik destinasyon şehri haline getirilmesi mümkün olabilecektir. Sinopluların, bu

coğrafyada yaşıyan insanlar olarak bu hedefe ulaşacak inanca ve güce fazlasıyla sahip oldukları bir gerçektir. Burada ihtiyaç duyulan en önemli husus; kamu, özel sektör, yerel yönetim ve yöre halkının işbirliği içerisinde çalışmalarının sağlanmasıdır.

Çalışmada belirtilen çözüm önerileri önem derecesine göre sıralanıp çözümler gerçekleştirildikçe kazanan yöre ve dolayısıyla ülkemiz olacaktır. Çünkü yörenin tabii, tarihi ve kültürel değerleri özellikle turizm bakımından değerlendirilip, ekonomik kazanıma dönüştürülebiyecek eşsiz güzelliktedir. Yöre turizminin geliştirilmesi aynı zamanda 2002 yılı itibariyle başlatılan II. Turizm Hamlesine de olumlu katkılar sağlayacak, önemli bir turistik destinasyon olarak Sinop ve yöresi Türk Turizmi'nin yıla yaygınlaştırılmasına da olumlu katkılar sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR:

BATMAN, Orhan, Otel İşletmeciliği ve Organizasyonu, Değişim Yayınları, Adapazarı, 1999.

BULL, Adrian, The Economics of Travel and Tourism, Longman, 1995.

COOK, A.Roy, Laura J. Yale, Joseph J., MarQua, Tourism The Business of Travel, Newjersey, 1999.

ÇAKIR, Pembegül, Türkiye'nin Turizm Gelirlerinin Ödemeler Dengesine Katkısının Analizi, T.C. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1999.

ÇORUH, Selahattin, Turizm Ekonomisi, Güven Matbaası, Ankara, 1970.

EVLİYAOĞLU, Sait, Genel Turizm Bilgileri, Ankara, 1989.

İÇÖZ, Orhan, Seyahat Acenteleri, Tur Operatörlüğü Yönetimi, Turhan Kitapevi, Ankara, 1998.

İÇÖZ, Orhan, Turizm Ekonomisi, Turhan Kitapevi, Ankara, 1998.

İl Turizm Envanteri, İl Turizm Müdürlüğü Yayını, Sinop, 1995.

KOZAK AKOĞLAN, Meryem, Otel İşletmelerinde, İnsan Kaynakları Yönetimi Örnek Olaylar, Detay Yayını, Ankara, 1998.

KOZAK, Nazmi, Meryem AKOĞLAN KOZAK, Metin KOZAK, Genel Turizm, Turhan Kitapevi, Ankara, 2000.

MATHIESON Alister, G.WALL, Tourism Economic, Physical and Social Impacts, London and Newyork, 1982.

McINTOSH, W.Robert, Tourism Principles, Practices and Philosophues, Michigan, 1972.

OLALI, Hasan, Meral KORZAY, Otel İşletmeciliği, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1993.

ÖZGÜÇ, Nazmiye, Turizm Coğrafyası, Çantay Kitapevi, 1998.

SESSA, Alberto, Elements of Tourism Economics, Roma, 1983.

SEZGİN, Mesut, Orhan, Genel Turizm, Tutibay Ltd.Şti., Ankara, 1995.

Sinop, 93, Valilik Yayını, Sinop, 1993.

SMİTH, L.J. Stephen, Tourism Analysis, A Handbook Third Edition, Newyork, 1993.

SÖNMEZ, Remzi M., T.C. Sinop Valiliği, Sinop İli Turizm Master Planı, Sinop, 1991.

SUNGUR, Ata KORKUT, Nurten GÜNAL, Türkiye'nin Fiziki Coğrafyası, Anadolu Üniversitesi Yayını, No:420, Açık Öğretim Fak. Yayın No:178, Eskişehir, 1991.

TİMUR, Alp, Turizm Sektöründe Fiyat Oluşumu, Aydın, 1995.

UMUR, Kamil, Turizmin Türkiye'nin Ödemeler Dengesine Etkisinin Analizi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt:2, sayı:3, Temmuz-Eylül, 2000.

WAHAB, Salah, Flactuation on Tourism Management Tourism International Press, London, 1975.

WATERS, S., The Big Picture, Travel Industry Year Book, Volume 34, Child and Waters Inc. Newyork, 1990.

YARCAN, Şükrü, Turizm Endüstrisinin Yapısı, Boğaziçi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 1998.

YARCAN, Şükrü, Türkiye'de Turizm ve Uluslararasılaşma, Boğaziçi Üniversitesi Yayını no:603, İstanbul, 1998.

ZENGİN, Burhanettin, Turizm Coğrafyası, Sakarya Üniversitesi Yayını, No:36, Sakarya Üniversitesi Basımevi, Sakarya, 1999.

RAPORLAR:

DPT, Sinop İli Raporu, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, yayın No. DPT:2467, Mart-1997.

Sinop İli'nin Yıllık Ekonomik ve Ticari Durum Raporu, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sinop Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Sinop-1997.

T.C. Sinop Valiliği, Çevre Koruma Başkanlığı, Sinop İli Çevre Durum Raporu, Sinop-2000.

Sinoplu İşadamları Derneği, Sinop Ekonomik Gelişme ve Yatırım Raporu, Yayın No:1, İstanbul-1997.

Sinop İli'nin Ekonomik Kalkınması, 2001-2010 Paneli, Sinop Ticaret ve Sanayi Odası, Dünya Gazetesi, Sinop-2001.

Sinop İl Turizm Müdürlüğü Brifingi, Sinop – 2002.

Sinop İl Turizm Müdürlüğü, İl Turizm Envanteri, İl Turizm Müdürlüğü Yayını, Sinop, 1995

T.C. Sinop Valiliği, Sinop 93, Valilik Yayını, Sinop, 1993.

T.C. Sinop Valiliği, “Let’s Learn About Sinop With A Tour.”

T.C. Sinop Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Brifingi, Sinop-1994.

DERGİLER:

Sakarya Ekonomi, Adapazarı Ticaret ve Sanayi Odası yayını, yıl:3, sayı:16, Adapazarı, 2001.

EK'LER

EK: 1

SİNOP İL MERKEZİNDE YER ALAN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI

A – ASKERİ YAPILAR

- Askerlik Şubesi Deposu
- Jandarma Alay Komutanlığı Binası
- Paşa Tabyası
- Korucuk Tabyası
- Kale ve Surlar

B – İDARİ YAPILAR

- Cumhuriyet İlkokulu
- Hükümet Konağı (Adliye Binası)
- Lise (Öğretmen Evi)

C – DOĞAL ANIT

- Çınar Ağacı (Tersane Meydanı)

D – ENDÜSTRİYEL YAPILAR

- Seramik Fırınları

E – DİNİ ve KÜLTÜREL YAPILAR

- Okulaltı Çeşmesi
- Reel Çeşmesi
- Eski Vali Konağına Çeşmesi
- Şehitler Çeşmesi
- Şahabettin Ağa Çeşmesi
- Fıskıran Çeşmesi
- Halk Çeşmesi

- Sarımsaklı Çeşmesi
- Terazi Çeşmesi
- Kefevi Çeşmesi
- Hasanbey Çeşmesi
- Bekir Paşa Çeşmesi
- Kethuda Mehmet Ağa Çeşmesi
- Aslan Çeşmesi
- Saray Çeşmesi
- Esnaflar Çeşmesi
- Yalı (Varoş) Hamamı
- Aşağı Hamam
- Alaaddin Hamamı
- PTT Binası
- Cezaevi
- Deniz Yolları Acente Binası
- Rıza Nur Kütüphanesi
- Balatlar Kilisesi
- Kilise Kalıntısı
- Kervansaray Kalıntısı
- Rum Kilisesi
- Serapis Mabedi
- Saat Kulesi
- Yaseri Baba Türbesi
- Aynalı Kadın Türbesi
- Hatunlar Türbesi
- Seyyit Bilal Türbesi
- Yeşil Türbe
- Pervane Medresesi
- Alaaddin Camii
- Tersane Camii
- Cezayirli Ali Paşa Camii

- Kaleyazısı Camii
- Meydankapı Camii
- Saray Mescidi

F – SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ

G – İL MERKEZİNDE BULUNAN HÖYÜKLER

- Kabalı Höyük (Kabalı Köyü, dağ üzeri çevresi)
- Maltepe Höyük (Tepealtı Köyü)
- Tıngıroğlu Höyük (Tıngıroğlu Köyü)
- Çınbek Tepe (Lala Tavukçuoğlu)
- İlya'nın Yeri (Lala Altınoğlu Köyü)
- Mezarlık Tepe (Yalıköy)
- Habuhas Tepe (Bektaşoğlu Köyü)

EK: 2

İLÇE MERKEZLERİNDE YER ALAN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI

A – AYANCIK İLÇESİNDE YER ALAN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI

ASKERİ YAPILAR

- Askerlik Şubesi

HÖYÜKLER

- Tepecik (Tarakçı Köyü)

B – BOYABAT İLÇESİNDE YER ALAN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI

ASKERİ YAPILAR

- Askerlik Şubesi
- Boyabat Kalesi

İDARİ YAPILAR

- Kız Meslek Lisesi İnönü İlköğretim Okulu

DİNİ VE KÜLTÜREL YAPILAR

- Gökdere Camii
- Kandilli Mescit Camii
- Kaya Camii
- Şeyh Camii
- Medrese
- Ak Mescit Taş Camii
- Büyük Camii
- Türbe
- Çeşme
- Salar Köyü Mezar Anıtı

SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ

- Halen 103 adet tescilli sivil mimarlık örneği bulunmaktadır.
- Ayrıca Boyabat ilçesi, Doğal Sit ve Kentsel Sit alanı olarak tescilli bulunmaktadır.

HÖYÜKLER

- Kaya Mezarı Örenyeri (Dodurga Köyü)
- Kale (Çukurhan Köyü)
- Maltepe, Emiryayla (Emiryayla Aslgay çayırı)

C – DURAĞAN İLÇESİNDE YER ALAN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI

DİNİ VE KÜLTÜREL YAPILAR

- Terelek Kaya Mezarı
- Ambarkaya Mezarı
- Durakhan

D – ERFELEK İLÇESİNDE YER ALAN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI

HÖYÜKLER

- Kırantepe (Çakırköy)
- Tepecik Üstü (Sorgun Köyü)
- Sarı Mustafa Tepesi (Kazmasökü Köyü)
- Gavur Tepe (Kazmasökü Köyü)
- Ören Tepe (Mescitdüzü Köyü)
- Üvez Yanı (Kirenpara Mahallesi)
- Halil Usta Tepesi (Kurcalı Köyü)
- Kahkul Tepe (Hamidiye Köyü)
- Kum Tepe (Hamidiye Köyü)
- Çil Tepesi (Başaran Köyü)
- Harman Tepe (Bıyıklı Köyü)
- Yama Tepesi (Karaca Köyü)

E – GERZE İLÇESİNDE YER ALAN TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI

İDARİ YAPILAR

- İnkılap İlkokulu (Halen Anadolu Lisesi olarak kullanılmaktadır.)
- Askerlik Şubesi

DİNİ VE KÜLTÜREL YAPILAR

- Köşk Hamamı
- Çeçe Sultan Türbesi

SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ

- Gerze ilçesinde halen tescil kaydı devam eden 24 adet sivil mimarlık örneği bulunmaktadır.

HÖYÜKLER

- Karakum Tepe (Yaykın Köyü)
- Kogolo Tepe (Tilkilik Köyü)
- Mercimek Tepe (Tilkilik Köyü)
- Cin Tepe (Görümcek Köyü)
- Bakacak Tepe (Mahmuttın Köyü)
- Kadı Mezarı (Mahmuttın Köyü)
- Maltepe, Sarımsak (Sarımsak Köyü)
- Cin Tepe (Sarımsak Köyü)
- Altınkazlı Höyük (Sarımsak Höyük)
- Dömbek Tepe Höyük (Sarımsak Köyü)
- Maltepe Burumcuk (Bolalı Köyü)
- Aktopraklı Höyük (Bolalı Köyü)
- Köşk Höyük (Gerze Köşk Mahallesi)
- Aras Tepesi (Sorgun Köyü)
- Keçi Türbesi (Hıdırlı Köyü)
- Yanık Maltepe (Hıdırlı Köyü)
- Elma Çukuru Tepesi (Kuzsöku Köyü)

ÖZGEÇMİŞ

1978 Yılında Sinop'ta doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Sinop'ta tamamladı. 1994 yılında Sinop Atatürk Lisesi'nden mezun oldu.

1995 yılında Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliğine girdi. 1999 yılında Eğitim Fakültesi'nden mezun oldu.

Aynı yıl, Milli Eğitim Bakanlığı'nın yapmış olduğu öğretmen atamalarında; Ordu iline Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak atandı.

1999-2000 Eğitim-Öğretim yılında, Ordu ili Çaybaşı ilçesinde Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak göreve başladı.

2000-2001 Eğitim-Öğretim yılında ise aynı ilin, Çatalpınar ilçesine Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak atandı.

2000 yılından beri Ordu ili Çatalpınar ilçesinde Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak görev yapmaya devam etmektedir.